

282660
15.

GD 3791

3933

7C

Na věčnou paměť
hrdinům

obchodní akademie v Praze-Karlíně

1914-1918 1939-1945

věnují

kuratorium, ředitelství, profesorský sbor,
žactvo, příznivci a Spolek absolventů OAK

1946

Květnový oltářík
Mileny Jahodové

studující III. r. OAK 1944—1945. Byla těžce zraněna do krku nepřátelskou střelou 6. května 1945 při stavbě barikády u Vítkovy ulice v Karlíně. Téhož dne večer zemřela po převozu do OAK, kde byl zřízen lazaret revolučních bojovníků. Jak symbolická i příkladná jest její oběť na oltáři naší osvobozené školy! Kovová deska na rohu Žižkovy a Vítkovy ulice zvěstuje:

NA VĚČNOU PAMĚŤ HRDINŮ,

kteří na tomto místě položili své životy za milovanou vlast proti násilí německé tyranie dne 6. května 1945: studentka Milena Jahodová ve stáří 17 a půl roku a autodopravce Václav Musil ve stáří 40 roků.

Za Československou republiku a svobodu českého i slovenského národa obětovali
zdraví a život 1914—18 a 1939—45 hrdinové

PROFESORI

PROFESOR VOLFGANG JANKOVEC 1944

člen kuratoria obchodní akademie v Praze-Karlíně

PROF. Dr. JAROSLAV JAN PAULÍK 1945

PROF. ING. MILOŠ SALUS 1944

PROF. ING. MIROSLAV SATRAN 1942

ABSOLVENTI A ŽACI

Benda Pavel 1943	Kraus Jiří 1943
Bret Josef 1918	Löblová Věra 1942
Bruml Otto 1945	Löwy Josef 1942
Brunclík Stanislav 1942	Malý Otakar 1945
Bryscejn Josef 1945	Moravec Vlastimil 1942
Caha Jaroslav 1942	Moškovič Jindř. Ing. 1943
Diepolt Oldřich 1942	Mrázek Václav 1944
Dobeš Jan 1918	Munk Jindřich 1943
Doktor Jaroslav 1945	Pavel Jan 1945
Domanský Jan 1919	Petrnoušek Bohumil 1945
Douša Jaroslav 1945	Pick Erich 1943
Enšpenger Jaromír 1942	Pollak Josef 1945
Faltus Jan 1945	Prošek Vladimír 1942
Fischer Fr. JUDr 1945	Řidkošil Václav 1943
Fischer Vilém JUC 1945	Sabat Hanuš 1943
Fleischmann Viktor 1944	Seidl Rudolf 1943
Friedl J. M. Ing. 1945	Sieglová Lilly 1945
Gubát Viktor 1944	Souček Stanislav 1944
Hochmayer Bedřich 1945	Spurný Josef 1943
Hrach Otakar 1945	Starý Jaroslav 1942
Chramosta Jiří 1945	Synek Otto 1941
Jahodová Milena 1945	Synek Viktor 1945
Kafka Jiří 1944	Šimsa Jaroslav 1945
Kamenický Ant. Dr 1943	Škvor Zdeněk 1943
Kašpárek Antonín 1945	Šmolík Rudolf 1945
Kerhart Jaromír 1943	Šrámek Josef 1945
Kohout Karel 1945	Topol Radoslav 1944
Kominik Leon 1945	Tůma Václav 1943
Kostroun Jiří 1944	Vlásek Adolf 1942
Kowanitz František 1945	Zahradník Jiří 1945

*„Není života, kde není smrti. Někdo musí první být
a někdo poslední, ale nakonec se přece rozejdí.“*

V. Jankovec: Verše z vězení.

Padli za první světové války 1914-1918.

ABSOLVENTI A ŽACI

Bret Josef, ruský legionář 1918	Kořínek Vilém 1915
Cejp Jan 1917	Kovář Maxmilián 1917
Cvekl Karel 1917	Kubr Vladimír 1918
Dejmek František 1915	Neckář Rudolf 1914
Dobeš Jan, ruský legionář 1918	Němec Josef 1916
Doležal Alois 1918	Pánek Vladislav 1917
Domanský Jan, ruský legionář 1919	Pošvář Václav 1916
Dušek Václav 1914	Sterzinger Roland 1919
Frencl Alois 1918	Svorník Bohumil 1918
Froněk Kamil 1917	Šafránek Karel 1914
Holub Vladimír 1915	Šedivý Josef 1916
Hosperger Jaromír 1913	Tichý Josef 1914
Hradecký Antonín 1918	Tobiáš Václav 1917
Ježek Josef 1915	Trmal Fr. J. 1918
Kain František 1915	Vaněk Zdeněk 1918
Kasalický Václav 1915	Vlček Jan 1917

Dodatečná hlášení.

1939—1945

Ball Milan Ing. 1943	Havránek František 1944
Benda Josef 1944	Mautner Mirko 1944
Grimm Jan 1945	Šulc Otto 1944
Uhlíř Jaroslav, skaut, 1944	

A nepřiđu-li . . .

*A nepřiđu-li, budu jeden z těch mnoha set tisíc,
jimž sudbou souzeno je,
že nevrátí se z boje,
v němž miliony lidských srdcí se tak neb onak účastní.
Nu, povinnost a více nic,
snad náhoda, když někdo ve viru se ztratí —
ta bílá paní bere, ale nevybírá —
a pak, toť zákon jakýs je, že životem se platí,
kde nový, krásnější se život otevírá,
a proto nebudte mně nešťastní.
Já věřím ve Vás, ženo má a synu,
Iám ruce tisknu, oba k sobě vlnu
a vím, že marně nezahynu.
Neb potom bude krásná, dlouhá neděle,
již oslavíte v radostné a veselé
osvobozené práci.*

V. Jankovec: Verše z vězení.

Padlým hrdinům . . .

Žalují na vás,
vrazi, největší z vrahů,
žalují na vás
budoucím všem na výstrahu . . .

Co Němec osnuje,
to úlisné a lstivé,
on nikdy neuznává cizích práv.
Boj rozpoután je v touze pomstychtivé
a národ velí: „Do boje, kdos zdrav!“

A přišla válka, děla bouří hřměla,
krev tekla lidí nevinných!
Zas otec se synem, brat vedle bratra stál.
Pro koho bojujem? Či je to vina?
To Němec krvavý svůj zafal spár!

Rodná země v utrpení kvílí,
Slovanů myšlenka k vítězství pílí . . .
A mrtví hrdinové v kruhu věčných snů
vám vzkazují do víru příštích dnů:

„Vždy uchovejte v paměti nás živé
a braňte vzdorně naši drahou vlast,
pro niž my jsme padli.“

Životem bit se na svou pěst,
pracovat pro vlast bez ustání,
bojovat svorně o svou čest
a milovat se do skonání.

Dagmar Randáková, IV.b OAK

Na věčnou paměť . . .

„Daleká cesta má!
Marné volání!“

Karel Hynek Mácha

Nad jinými absoluty!

Nad dlouhou řadou jmen profesorů i žáků, kteří se obětovali, aby národ žil svobodně, utichly vzlyky těžké bolesti nejbližších a nejmilejších. Dnes chtělo by se nám spíše zazpívati píseň hrdinskou ~~za těmi~~ *za tímto*, kteří zemřeli, aby věčně byli živi v dějinách své rodné země.

V minulosti marně volali strážní duchové českého národa po vysvobození; dnes jejich daleká pouť je skončena obětí našich hrdinů.

Přinesli oběť nejvyšší, ale přinesli ji rádi, neboť v srdcích jejich mluvil věčný příkaz živého národa, příkaz mužného postoje proti hrubému násilí, neumdlévajícího odboje proti uchvatitelům moci a věčně živé touhy po krásách svobodného života.

Dali příklad nejvyšších mužných ctností všem nám, kteří jsme přežili ta strašlivá léta hrubého násilí; ukázali, že jsou ještě muži a ženy, kteří dovedou dáti život za vznešenou myšlenku, kdežto mnozí žijí se rozpakují dáti za ni poctivou práci všedního života.

Příklad mrtvých hrdinů zavazuje a ukládá nám zvýšené povinnosti. Vydali krásné svědectví o prostředí, z něhož vyšli k nesmrtelnosti. Dokázali příkladem svého života, jak dobře je vychovávala škola, která rozvíjela jejich schopnosti a dala základy jejich lidskému charakteru. Vychovala z nich vlastence, kteří se zasazovali o dobro svého národa i vlastní smrtí.

Pamětní deska s jejich jmény v naší škole bude vždy znamenati slavnostní přísahu všech, kdo se tu budou učit, že zůstanou věrni vznešenému duchu, který oživoval hrdinství těch tichých mrtvých, že zůstanou věrni velikému odkazu našich národních dějin, který tak mocně zdůraznil Pavel Josef Šafařík na slovanském sjezdu r. 1848, když řekl:

„Z otroctví není bez boje cesty k svobodství — buď vítězství a svobodné národství, buď čestná smrt a po smrti sláva!“

Při památce těch ušlechtilých mrtvých, z nichž nejstarší štábní kapitán Jan Pavel zemřel v Terezíně před velkým dnem svobody, a nejmladší zákyně Milena Jahodová byla zkosena při stavbě barikád na samém úsvitu svobody, slibme si, že budeme věrně naslouchati jejich tiché řeči, vždy jsouce pamětlivi, že velcí mrtví často důrazněji promlouvají k našemu svědomí než mnozí ~~malicherní~~ živí!

Profesor Jankovec řekl za všechny mrtvé hrdiny národního nepřítele drtící, nás osvobozující slovo:

„Jiný si hospodář úrodu klidí.

Tomu se říká jen logika železná.

Snad se i někteří šakali stydí.“

Dr Petr Zenkl,

primátor hlavního města Prahy

a bývalý profesor obchodní akademie v Praze-Karlíně.

Profesor Wolfgang Jankovec,

člen kuratoria OAK, vynikající ideový organisátor Petičního výboru „Věrní zůstaneme“.

1. *Wolfgang Jankovec*, nar. 10. října 1896 v Plzni. Vystudoval obchodní akademii v Plzni a pak odbor obchodních věd na vysoké škole technické v Praze, nabyl způsobilosti učitelské pro I. odbor obchodních věd 19. května 1920, pro národní hospodářství 15. prosince 1925, vykonal universitní zkoušku z jazyka anglického 8. května 1929 a své vzdělání stále prohluboval studijními cestami do Anglie, Belgie, Holandska, Německa a Francie. Vydal r. 1927 učebnici: Cvičný kontor pro obchodní akademie, r. 1932 a 1933 Učebnici anglické korespondence I. a II. díl pro III. a IV. roč. obchodních akademií. Roku 1935 byl jmenován členem zkušební komise pro ustanovovací zkoušky profesorské pro kandidáty obchodních učilišť. — Od 16. září 1919 byl zaměstnán jako suplující, pak zatímní profesor obchodní akademie v Plzni, pak jako profesor po tři roky v Košicích na Slovensku, od 1. IX. 23 na české obch. akad. v Teplicích-Šanově, od 1. září 1931 na veřejné obchodní škole v Praze-Smíchově a od 1. září 1933 na obchodní akademii v Praze-Karlíně. — Dne 10. prosince 1941 byl prof. Jankovec pro svou politickou činnost vzat do vazby. Delší dobu byl vězněn

Porobou k svobodě.

Nové poměry na naší obchodní akademii v Praze-Karlíně po květnové revoluci ukázaly české veřejnosti těžké následky poslední poroby, pro náš národ nesporně nejtrudnější. Mnohý profesor se nevrátil na své karlínské působiště, mnohý žák pocituje dodnes důsledky hrozných poměrů za okupantské éry, které snížily původní stav námi opatrované školy z 1200 žáků na daleko nižší počet. A gestapácké zloby náš ústav teprve nebyl ušetřen. Profesori i žáci lnuli s upřímnou láskou ke svému národu, těžce nesli jeho nelidské ponížení a mnozí z nich těžce svou věrnost odpykali. Péro ústavního kronikáře jistě plně zhodnotí zásluhy těchto vzorných a poctivě českých synů a dcer našeho národa a kuratorium neopomene vhodným způsobem trvale uctít památku našich mučedníků.

My, kteří jsme byli jejich obětí uchráněni od pronásledování, uvědomovali jsme si plně velikou odpovědnost a snažili jsme se v přívalu nařízení a příkazů znacizovaných a nacisty okupovaných nadřízených úřadů ochrániti podle svých sil karlínskou obchodní akademii od všeho, co poškozovalo a snižovalo její vysokou úroveň, jakou vždy měla v našem odborném školství. Mnohému bylo zabráněno, jednomu jsme však zabrániti nemohli: předčasnému vyřazování žáků na minimální stav.

Tímto přímo rafinovaně promyšleným nařízením byl by náš ústav klesl na bezvýznamnou školu mající 180 žáků ve všech ročnících a finančně by se stal neudržitelný. Na štěstí plán zůstal nedokončen. Národ květnovou revolucí zneškodnil navždy vyhlazovací záměry a ústav se 1. červnem 1945 vrátil k svému poslání, ke svým úkolům. Jako zástupce hlavního města Prahy v kuratoriu OAK jsem tuto skutečnost pocítoval co nejvděčněji.

Věřím pevně, že naše obchodní akademie jako učiliště, kde přednášeli vynikající učitelé, na něž stále vzpomínají tisíce absolventů s upřímnou vděčností a láskou, brzy zaujme své místo mezi ústavu, které vždy měly pověst nejlepší, a vychová nové generace zdatných pracovníků, kteří budou pomáhat hojiti rány drahé vlasti, zasazené jí odvěkým nepřítelem. Jen prací a jednotou srdcí urychlíme výstavbu našeho státu na domovinu šťastných a spokojených občanů. Obchodní akademie v Praze-Karlíně se hlásí k této práci a její ochránci, profesori, žáci a přátelé si budou vždy vědomi toho, že jen obětí padlých hrdinů byla i naše škola osvobozena od hnědého teroru a mohla projíti jakožto živoucí organismus krutou porobou k svobodě.

*Za kuratorium obchodní akademie v Praze-Karlíně:
kom. rada Vladimír Struppl,
předseda.*

. . . . pro patria mori.

Bolestnou tragikou je obestřen život! Není okamžiku, aby nezvítězila smrt nad bujarou silou životního rozmachu. Ale znovu se vzněcuje jiskra bučoucnosti z popelu minulosti, aby vzplála ohněm nadšení a neodvratně znovu uhasla. Mezi těmito dvěma póly, mezi vznikem a zánikem, kolísá život člověka, každý jeho okamžik je prostoupen smrtí. Smrt — toť není jen konečný mezník lidské pouti, kde se člověk ztrácí do neznáma. Smrt je přítomna i ve chvíli nejživějšího vzruchu budovatelského úsilí jednotlivce i lidské společnosti. Život a smrt — smrt a život: v tomto rytmu plyne čas z věčnosti do věčnosti.

I do živelného járotu našeho národního života, vzkříšeného ze smrtelného spánku, do jeho bouřlivého projevu nezdolné síly padá mrazivý stín smrti: vzpo-

v budově gestapa v Praze II, Bredovská, kde opatroval ostatky Neznámého vojína i prst z bojiště u Verdunu. Po 3let. žalářování dopraven do Drážďan k lidovému soudu a tam pro organisování illegální práce a přímý styk s našimi vedoucími kruhy v Anglii dne 23. října 1944 odsouzen k smrti a dne 20. prosince 1944 popraven. — Prof. Jankovec byl oddaný dělník socialismu. Od mládí věrný sociální demokrat sloužil ideálům, jež uznal za správné. Stál vždy v první řadě, kde běželo o práci. Nikdy nežádal odměny ani netoužil po kariéře a za své přesvědčení ochotně obětoval všechno, i život. A. Št.

Odplata . . .

*Nechť básníci nám píší verše krásné,
švec ať si hledí svého kopyta,
ať hospodyně chválí kominika ruce šťastné
a mnich v chudobě o milosti boží přemítá,
lopotnou práci od pradávných dob
v tmě stále číhající koná havíř, uhlokop,
ať robíš to či ono, věz,
že každému se po zásluze měří:
Cos dělal včera, vyúčtuješ dnes.*

*Kdo sije vítr, toho vítá bouře,
kdo zamane si býti císařem
a neleká se krve, moře slz a trosek, kouře,
ten smeten bude strašlivého hněvu požárem.*

*Lže, neřekne-li ti tvůj horoskop,
že rozséváš-li smrt, sám sobě a svým kopeš hrob.*

*A koho posed' divý běs,
že jedná s člověkem jak s štvanou zvěří,
ten pojde jako zprašivělý pes.*

V. Jankovec: Verše z vězení.

mínka na nespočetné řady těch, kteří krutým osudem, osudem, jaký až do druhé světové války neprožil živý tvor, byli vyřazeni z budovatelské práce. Vědomí, že bylo třeba takových krutých obětí, zaplaší každou naději, že bychom se mohli kdysi ještě oddávat ilusím o bezstarostné selance, která by očekávala nás nebo generace příští. Byli jsme svědky toho, jak hrubá síla materiální drtila náš národní život, jak po více než šest strašných let bylo naše právo na svobodu zašlapáno do bláta germánskou botou.

Naše nitro bylo rozdrásáno až k nepříčetnému zoufalství skutečností, že sebemenší pokus o vzlet české myšlenky byl strháván tisíci a tisíci podlých rukou příšerných chtíčů k drsné zemi a tam udušen v bolesti a krvi. Tím nelítostněji se nám jeví osud našich drahých mučedníků, jejichž památku chceme zachovat touto knihou pro časy budoucí. Oni se stali obětmi odvěké tragiky života. Gigantický zápas mezi dobrem a zlem nabyt jejich životním posláním rozměrů netušených, dosud v průběhu dějin světa nevidaných. Bez možnosti obrany byli vydáni ďábelsky rafinovanému týrání tělesnému a duševnímu, jaké mohou vymyslet jen zvrhlé mozky, které přesto vládnou technickými vymoženostmi vědy.

Dějiny jsou však milosrdnější než člověk, který jest jejich kovovým krokem odmrštěn a uvržen do propasti zapomenutí. Největší tragika osudu lidského se stala symbolem burcujícím nejušlechtlejší snahy člověka od pradávných dob, snahy rozluštit smysl tohoto symbolu, naplnit jej obsahem, který by vyvážil hloubku bídy a utrpení, povznášel nad ni a posvětil člověka ve znamení věčnosti. Nejkrásnější květy umění vyrostly na pozadí této tragiky, nejmohutnější soustavy myšlenkové chtěly překlenout tento zoufalý rozpor harmonickou syntesou. Ba celé dějinné epochy se formovaly za třeskotu polnice tohoto nelítostného boje.

Cím více se prohlubovala propast mezi světlem a stínem, dobrem a zlem, životem a smrtí, tím horečnatěji pracoval genius lidstva o vyobrazení vytouženého míru, o takové skladbě myšlenkového a společenského vývoje, která by ztělesnila vítězství dobra. Jestliže se nemůžeme již spokojiti vítězstvím ladné formy nad rozbrědlostí líné hmoty, jak nám ji podává stará tradice, jestliže nemůžeme hledati útěchu útekem do posmrtné spravedlnosti a blaženosti, neuspokojuje nás ani jásavý hymnus na bujarou krásu života, ačkoliv nám byl až do nedávna nejbližší ze všech tradovaných útvarů dějinných. Nevěříme již ani v neomylnost vypočitatelné pravděpodobnosti, že skutečný svět jest ze všech možných světů nejdokonalejší. Pochybujeme o neodvratné nutnosti dialektického trojzvuku, který má vyrovnávat nesoulad svých kontrastů, ba nemůže se utěšovat ani pouhým frázovitým nacionalismem bez činů.

Snadno se opakuje věk od věku latinské přísloví: Dulce est pro patria mori — sladko jest zemřítí pro vlast, avšak v žádné době neumírali lidé tak zoufale bídně, tak neskonale hanebně jako ve sběrných táborech nebo vězeních a na popravištích nacistického Německa. Čím hlouběji zapadli do bezmála bezedné propasti smrti, čím drásavěji proniká k sluchu světa jejich poslední výkřik, tím zřetelněji vidíme, jak byla oslabena tvůrčí schopnost leckterých starých ideálů, pod jejichž ochranou vyrůstala ještě naše generace, a jak ztratily svou bývalou tvůrčí schopnost. Velikost oběti vyžádaná na našich mrtvých postavila nás, kteří jsme se dožili vítězství nad fašismem, před nové, nesmírné úkoly. Malicherné jsou naše vžitá představy o náplni a poslání umění, až nicotnými se nám dnes jeví dosavadní konstrukce starého čistě pojmového idealismu a jeho spory s realismem.

Potřebujeme nové umění, novou soustavu myšlenkovou, která by svou vzhledností vyrovnala propast, do které strůjci druhé světové války uvrhli lidstvo. Naši drazí mrtví neumírali proto, aby snad již nejbližší generace se vrhly opět do války ještě hroznější, nebo aby příští pokolení zpohodlněla blahobytem a udusila plamen nadšení v přebytku svých materiálních statků. Neumírali, aby nové ideály zůstaly pouhým symbolem, který rozvášňuje davy a pod jehož prapory se rozzuří nelítostný boj ve znamení lidské sobeckosti, která zůstává sobeckostí, nechť se rozšiřuje na počet lidí sebe větší. Nevíme ještě dnes, jaké nové ideály se vykrystalisují z dnešní doby revoluční, nevíme jakou tvářnost budou mít ideály staré,

Vlkodlak.

Povím vám, děti, hezkou, krásnou pohádku.

Náš Honza z Čech v ní také úlohu svou hrál.

*Ať ve městě či v chaloupce neb na statku
vlkodlak strašný lidi k smrti sužoval.*

*Měl drápy mohutné a posupný, zlý hled
a v obrněné tlamě nenasytnou špiž.*

*A zvláštní znak jsi mohl zřít, když zježil hřbet,
eos temného, jak divně nalomený kříž.*

*Zle bylo, tuze zle po sedm dlouhých let.
Tys tehdy byl hoch ještě zcela malinký.
Ten vlk, och, uměl zvláště krby rozbíjet
a jak rád dětem táty bral a maminky.*

*Ba, byl to smutný čas a zápas zoufalý,
když v dravci rozzuřil se nepřítelný vztek.
Než nakonec ho přece spolu zdolali.
Chtěl skrýt se, uniknout, však marně, neutek'.*

*Nuž, taková je, děti, moje pohádka,
je pro velkého spíš než pro malého.
Až jednou někdo bude sypat cukrátku,
pak pozor, má-li vlčí tvář, hned zabte ho!*

V. Jankovec: Verše z vězení.

kteří střežily doby minulé. Tolik však je jisto, že se nemohou vznášet v nadoblačných výšinách, nad touto zemí, k níž se upoutávají naše snahy a touhy.

Nenamlouváme si, že by bylo lze odstraniti ze světa hmotu, zlo, smrt, že by mohl ustati boj života se smrtí. Proto také víme, že ideály musí býti tvořivými silami, že mohou osvědčiti svou reální schopnost jedině tenkrát, když přetaví skutečnost, aby odpovídala jejich poslání připraviti vítězství dobra. Tragika osudu našich obětí nebude dovršena, pokud zde na zemi nebudou zjevné první náznaky dokonalého řádu. Pokud nebude prosvícena sebe menší oblast hmotné skutečnosti vnitřní svou logikou, která stanoví vztah skutečna, poměr věcí k člověku, která určí nutnosti svého vývoje strukturu lidské společnosti, pokud tato myšlenka nevyšlehně z každé věci, kterou opracují naše ruce a kterou formují naše mozky, potud nebude možno mluvit o začátku nového řádu, který toužebně očekáváme.

Nedovedeme ještě přesnými slovy vystihnout to, co tušíme: Snad máme na mysli představu o bojujícím dobru hledajícím náplň svého osudu zde na zemi, nebo ustanovení a vývoj Božího řádu mezi námi — což je jistě také smyslem víry o zrození, utrpení a smrti syna Božího. Pokud se tak nestane, nebudou naši mrtví pomstěni ani nejpřísnějším soudem nad těmi, kteří je mučili a popravovali. Památka našich hrdinů bude žít trvale jen prací, bojem a vítězstvím naším i generací budoucích.

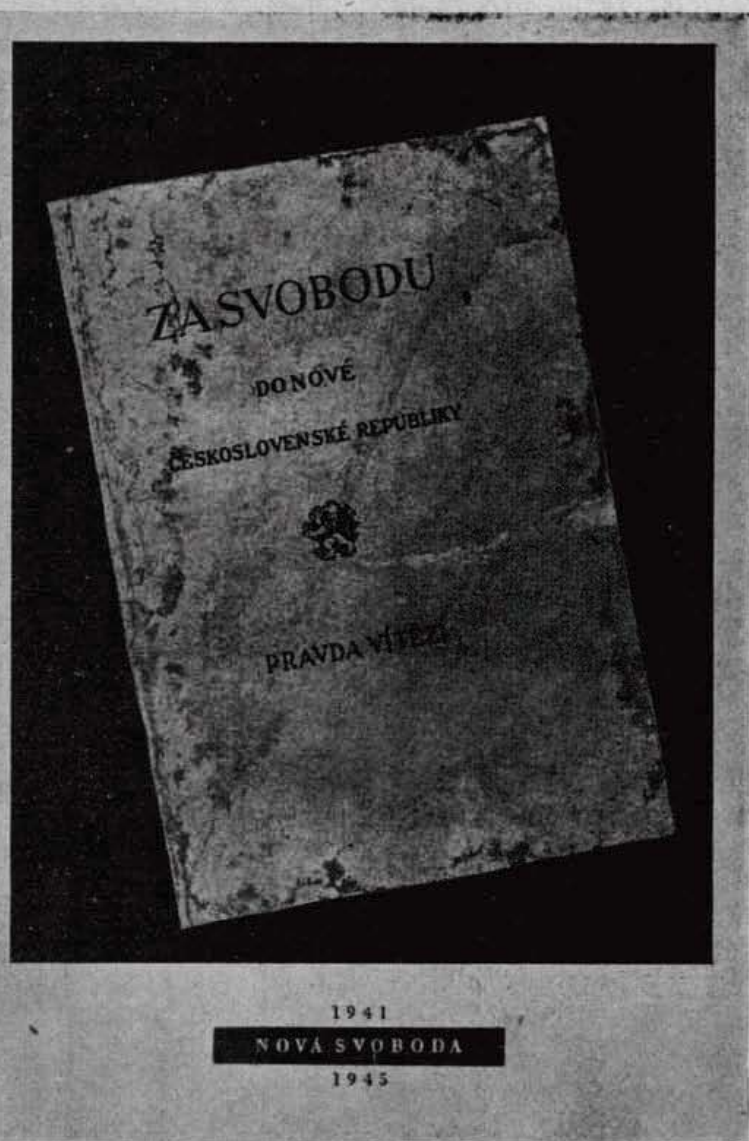
Zamyslíme-li se pak nad tím, čím jim byl život, co jim umožnilo spásat neuvěřitelné útrapy, co je povznášelo, aby nezradili, uvědomíme si, že to nemohla býti jen hluchá fráze, byť zněla sebe hlučněji. Povznášela je přímo instinktivní jistota mravní hodnoty vlastní osobnosti. Jejich život a smrt jsou nám jedinečným svědectvím toho, že všechny ideály se projevují ve skutečnosti toliko člověkem; všechny cíle, které si může určití jednotlivec a lidská společnost, nebo i lidstvo, naplňují svou abstraktní formu jen osobní hodnotou nositelů ideálů, ideálů, které se proto liší svým pojetím, svou tvořivou silou tak, jak se liší osobnosti jejich hlasatelů. Námi toliko žije dobro. Jest ho na světě jen tolik, kolik je neohrožených jedinců, kteří se zcela dali do jeho služeb, ať z přesvědčení, ať osudovou nutností.

Myšlenky a theorie, byť zněly sebe radikálněji, nevybočují z mezí pojmového schematismu, pokud nerozžehnou oheň neoblomné víry ve svých vyznavačích. Je v nich vždy jen tolik pravdy, kolik mravní hodnoty zakládají v člověku, člověku jedinci. Revoluce jím začínají, jím žijí, jím i zanikají. Nepomíjející v nich jest jenom osobnost. První jejich snahou proto musí býti, aby změnily člověka, aby daly podstatný smysl jeho osudu, povznášely ho z živočicha na bytost mravní a zaručily mu tak trvalé uznání. A naopak, ideály, pro které umírali naši drazí mrtví, se nám vnucují naléhavě a neodvratně, žádají své vyznavače, aby pomáhaly zakládat jejich výlučnou vládu. Jestliže naši mučedníci šli na smrt pro své češství, nebyl to bezbarvý a hluchý nacionalismus, nýbrž byla to živelně prožitá nevyhnutelnost nezradit, zůstat věrný stůj co stůj. Byli by zradili sami sebe, kdyby byli jednali jinak, byli by ztratili mravní svou hodnotu, svou čest.

A je na nás, abychom v budoucnosti v přemíře materiálních zájmů, které jistě v poválečných letech a rychlým postupem mechanisace života budou čím dále tím naléhavější, nezradili sebe ani svůj národ, nýbrž zůstali vždy a za všech okolností věrní jejich památce.

Za ředitelství obchodní akademie v Praze X.-Karlíně:

Dr Ladislav Wik

Ideový program domácího odbojového hnutí

vypracovaný v letech 1939—1941. Faksimile titulního listu původního vydání z roku 1941.

Je to dílo kolektivní práce. Nejvýznačnější spolupracovníci jsou: K. J. Beneš, V. Běhounek, Karel Bondy, Josef Fischer, Josef Friedl, Josef Grňa, Fr. Hampl, V. Jankovec, L. Janoučková, Jaromír, Kaška, Fr. Kostiuk a jiní.

Daň krve.

Každý musí splatit svou daň. Mohla škola tak pokroková a demokratická jako karlínská akademie odepřít ve veliké a v rozsahu i dosahu tak strašné válce svou daň? Daň krve? Mohli ti, kteří se k ní jakýmkoliv vztahem hlásili, zůstat stranou tohoto nerovného, ale hrdinného boje? Směli karlínská zapřít své velké vzory, jako byli Heidler, Soukup a Zenkl? Odpověď na všechny otázky je snadná a jednoznačná. Jestliže se první absolventi vraceli ze světové války jako legionáři, byla i druhá generace díky tradiční výchově na akademii dokonale mravně připravena.

Jak pečlivě jsme my absolventi střežili své řady, tak pozorně jsme se dívali na své bývalé učitele. V srdci nebylo pochyb, jen úzkost v duši. Nebylo malověrných, štít byl a zůstal čistý. V bolesti, kterou jsme cítili při skonu Jankovcově, ozval se cit hrdoosti; snad jsme se zachvěli při Paulíkově zatčení, ale byli jsme pyšní. Ano, to jsou oni, naši učitelé — poznáváme je.

Úder za úderem, rána za ranou. Přijímali jsme je v bezmocnosti, v tvrdém odhodlání. Už jsme nečítali mezi svými jen jednotlivce, bylo jich na desítky, půl stovky a stále ještě řada vzrůstá. Každé jméno nese svou vzpomínku. Jen kdyby nebylo vždy toho osudného závěru: popraven, umučen! Žádnému z nich nebylo dopřáno zemřít se zbraní v ruce, a přece vládli zbraní nejobávanější: právem. Všichni šli statečně, s pohrdáním, vědomi si práva svého mučeného národa a vyšší spravedlnosti. Jak nevzpomínati!

Pamětní deska ve škole má nám připomínati padlé a zemřelé z let 1909—1934. Nese symboly věčné lampy, vavřínu a meče. Přidejme k těmto znakům ještě znamení mučedníků a v pokoře a tiché úctě postůjme před výčtem jmen dělníků svobody. Popravení a umučení přejali odkaz padlých. Zachovejme jej i my čistý, neposkvrněný svým dětem!

Všechnu bolest, kterou prožíváme při vzpomínce na své druhy, všechnu lítost, kterou máme při vyslovení jejich jména, všechnu oprávněnou touhu po trestu, kterou prožíváme, všechnu tu přemíru citů vtělme si do pevného slibu: Služme oddaně a věrně Československé republice, abychom byli právi odkazu svých bratří. Nechť mrtví hrdinové nás posilují v tomto předsevzetí!

Za Spolek absolventů OAK:

J. Jirovec, předseda.

R. Vosyka

In memoriam.

Kolem velikého života stojí na strážích tiché stíny. Stíny těch, kteří jej vybojovali a vykoupili dechem svého života.

Jemná dívčí tvář s rámcem tmavých vlasů. Ušlechtilé rysy, překrásné a výrazné v černých smutečních šatech.

Dívka — mládí, život, láska.

Ne, nic víc než stín a vzpomínka. Jedna za všechny.

Byl květen, byl vonící máj a Prahou třeskaly výstřely. Radostné vlajky smáčel jarní dešť a Praha se pozvedla s šílenou odvahou a svatým odhodláním, aby setřásla potupné otrocké okovy vrahů. Naše Praha! Hájit každý kámen do posledního dechu a raději ji zbořit, než se vzdát a vydat ji. Není velkých slov. Jsou jenom pušky — zoufale málo pušek — Němci a barikády.

Poslání.

Uprostřed boje národů, jakého svět ještě neviděl, je čas, abychom se zamyslili nad jeho příčinami, nad cílem a smyslem zápolení: nad tím, jak chceme zařídit svůj život a jak se vělníme do budoucí společnosti svobodných národů.

Dospěli jsme k předělu věků. V zápase o nejvyšší duchovní statky, o samotný smysl lidské jsoucnosti, stannuli jsme před rozhodnutím: buď evropské lidstvo rozřeší problémy, k nimž nebylo dovedeno vývojem, nýbrž před než bylo postaveno svým vlastním dílem za poslední dvě století - anebo se naše civilizace v plném rozkvětu opět jednou ponoří do temnot barbarství.

Věříme pevně, že Evropa v této strašlivé zkoušce obstojí, protože věříme v moc lidského ducha; věříme, že i náš národ v ní obstojí, protože s touž pevností spoléháme na sílu a čínorodou moudrost československého lidu. Vedeni touto vnitřní jistotou, hledáme a zkoumáme od prvních dnů pomnichovských, tím víc pak od německého vpádu, mínění všech vrstev

národa. A všude v myslích a srdcích našeho lidu nalézáme jednotící síly, často snad ještě neslyšné, vždy však nezdolné a schopné vytvořit hnutí, jehož cílem je s v o b o d n é Č e s k o s l o v e n s k o v e svobodné Evropě.

V době, která dočasně uvrhla náš národ do potupy cizích služeb, neznáme vyššího příkazu, než pomáhat takovému velkému, národnímu hnutí soustředovacímu, jež půjde věrně a do posledního důsledku za tímto cílem k vítězství. Sloužíce myšlence, která jest nejdražší celému národu, shrnujeme v těchto listech všechny jednotící zásady osvobozovacího boje i směrnice pro opětne vybudování státu a předkládáme tento program vám všem, kteří jste nikdy nepřestali být občany svobodné Československé republiky.

(Z ilegální publikace „Za svobodu do nové Čsl. republiky“. Vydal PVFZ 1941 v Praze. Vyšlo znovu 1945 péčí Dělnické akademie v Praze a kruhu zbylých bojovníků z r. 1941 s K. J. B e n e š c m v čele.)

Barikády! Barikády!

Karlínské ulice pod Vítkovem. Neděle 6. května. Ráno. Barikáda, vyrostlá přes noc z dlažby ulice, mohutní. Muži, ženy, hoši, dívky. Barikáda. Černovlasé děvče. Zákeřný výstřel odněkud z okna.

Veliká revoluce, veliké oběti. Drahé oběti.

Když ji nesli se smrtelnou ranou v bílé šíji naposled do školy, kam chodila, byla při vědomí a nevěřila ještě ve smrt mládí. A pak byl konec.

Nepatrná střepina revoluce, v níž není slz — jen živí a mrtví.

Stín krásné dívčí tváře v jarních poutech, která nerozkvetla.

V místech, kde vzdorovala květnová barikáda, hrst povadlých květů pod kovovou deskou.

Zde — v boji za vlast — . . . Milena Jahodová, 18 let.

Za Studentskou radu OAK:

A. Beránek, předseda.

K. Tichý, místopředseda.

Helena Škvorová

Přes hory.

Přes hory děsivé mraky se prodraly,

úzkostí přemnoho srdcí se chvělo.

Z prítmi svých brlohů vylezli šakali

protáhnout v ochranném příšeří tělo.

Radostným štěkotem vítali nový čas —

vedl je starý vlk v beranním rouše —

konečně přišel už toužený hodokvas!

To se to svobodně hryže a kouše!

Dlouho však nezněla píseň ta vítězná,

jiný si hospodár úrodu klídí.

Tomu se říká jen logika železná.

Snad se i někteří šakali stydí.

V. Jankovec: Verše z vězení.

Obchodní akademie v Praze-Karlíně, působiště hrdinů profesorů a žáků.

Založena r. 1909, od r. 1910 v Srncových domech v Karlíně, Pobřežní 323. Po převratu r. 1918 umístěna v prostorné budově na Královské třídě 83 v Praze-Karlíně, v navrž. Rooseveltově třídě. Zde byl zatčen přímo při vyučování dr. Jaroslav Jan Paulík. Profesor Jan k o v e c se sem vrátil z vyšetřující vazby v doprovodu detektivů gestapa, aby jim ukázal své školní knihy a učebné pomůcky. Prof. Brá z d o v á ho při tom viděla z členů profesorského sboru jako poslední.

Osudy a profily.

Kolem skalnatého břehu velké řeky nebo širého moře se vine vždy cesta. Lne ke stěnám břehů a tvoří záhyby, přímky a oblouky podle výběžků pevniny a často ustupuje před útokem vod. Častěji se také stane, že cesta je zaplavena přílivem nebo nečekaným příbojem nepokojného živlu při bouřlivém počasí, a běda tvorů, který se dostane do jeho víru a včas neuhne anebo někde v úkrytu nevyčká, až nastane odliv. Někdy nelze ustoupit a člověk musí prorazit stůj co stůj, má-li včas dopravit posilu k majáku, který v temnotách svítí zbloudilcům.

Po takové cestě kráčeli kdysi hrdinové, přátelé z našich řad. Jejich osud je vedl cestou kolem členěných útesů českých hor na pokraji germánského moře. Vidím je jako dnes. Vpředu šel na pohled drobný, ale přece pevně stavěný profesor Jankovec, dobrý učitel a bystrý pozorovatel svého okolí. Za ním kráčel veselý doktor Paulík, co do postavy mu podobný, ale jinak bezstarostný vychutnaváč veškeré krásy přírodní scenerie. A opodál jejich druhové inženýr Satran, téže tělesné velikosti, ale zamklý, i když připravený k úsměvu, a profesor Salus, jim všem podobný svou úsměvnou tváří.

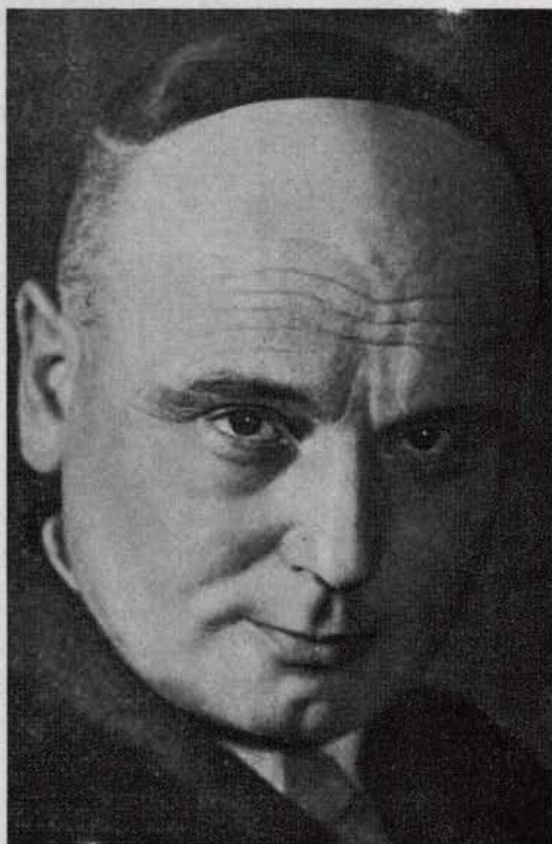
Za nimi spěchal zástup žactva. Nejmladší dívkou byla Milena Jahodová, nejmladším hochem Jaromír Enšpenger a nejvážnějším členem té družiny byl Vlastimil Moravec. Kráčeli v družném hovoru za smích a žertování, za zpěvu českých písní a popěvek do pochodu. I taneční melodie obletovaly mladé nadšence, kteří s hrdým čelem neústupně šli kupředu a za svými učiteli. Krásná počáteční pohoda se postupně měnila, jak dne a cesty ubývalo. Čas také kvapil a večer se skláněl k západu se sluncem v krvavé záplavě unikajícím za zvlněnou vodní hladinu.

Obdobnou vývojovou cestou jako postupně se formující kulturní práce našich obětavých a hrdinných bojovníků prošel také osud českých věcí v životě veřejném v letech 1933 až 1941, kdy jsme často rozmlouvali ve sborově obchodní akademie v Praze-Karlíně s kolegy Jankovcem a Paulíkem a později s kolegy Salusem a Satranem i s našimi žáky ve škole o novém uspořádání všech vztahů v říši há-

kového kříže. Poznal jsem poměry v Německu jak za císařské éry, tak za výmarské republiky i za nacistického pasocialismu. Dotazovali se mne na ty neb ony zvyklosti. Nejčastěji se točila debata okolo organizace KdF (Síla z radosti), o které se Jankovec vyslovil, že by byla znamenala slušný přínos pro německý dělný lid, kdyby byla vedena v prospěch veškerého dělnictva jako sovětská Fyzkultura a nikoli jenom pro několik vyvolenců, kteří byli vlastně jen volavkami. Informoval jsem totiž své kolegy o této organizaci podrobněji, jelikož jsem měl jako účastník II. mezinárodního kongresu rekreačního v Hamburku (International Recreation Congress; čestným presidentem I. kongresu byl president USA Herbert Hoover) a XI. Olympiády v Berlíně 1936 vhodnou příležitost prostudovat mechanismus německé rekreace a nejrozmanitější její propagační kouzla.

Zejména zajímal Jankovce hamburský kongres, zaměřený podle hesla „Po práci osvícení“, jehož původ byl americký a presidentem opět Američan. Měl jsem tehdy tu čest obhajovat barvy Československa před mezinárodní veřejností a informovat ji anglicky, francouzsky, německy a v jiných jazycích. Hovořil jsem o československé rekreaci organizované v Masarykově lidovýchovném ústavu, v Sokole, v soustavě Bařově, Ymce, SIEC (v Mezinárodní společnosti pro obchodní vzdělání), v organizacích dělnického dorostu, zemědělské mládeže a jinde. Pokračoval jsem v dobrém díle mezinárodní rekreace, započatém ve Spojených státech severoamerických na I. kongresu v Los Angeles 1932 našimi tehdejšími zástupci pí Dr Alice Masarykovou, předsedkyní Čsl. Červeného kříže, a prof. Dr Fr. Widimským, generálním sekretářem Čsl. Olymp. výboru.

Jak byl Jankovec vzrušen, když jsem mu oznámil, že mě vyhledali v hotelu „Moltke“ v Hamburku němečtí odboráři, kteří se ptali, co bude Československo za nových poměrů v Německu dělati. Řekl jsem jim tehdy, že jdeme svou demokratickou cestou v ČSR dále, ale že vítáme každou poctivou spolupráci mezi naším a německým dělnictvem. Nebude-li ovšem

Dr Jaroslav Jan Paulík,

spolupracovník Jankovců v organizačním okruhu PVVZ a později ÚVODu.

2. PhDr. Jaroslav Jan Paulík, nar. 20. února r. 1895 v Pelhřimově. Vystudoval s vyznamenáním vyšší gymnasium v Pelhřimově a pak filosof. fakultu Karlovy university v Praze. Dne 30. května 1922 dosáhl učitelské způsobilosti z češtiny a francouzštiny a dne 13. května 1937 i z francouz. obchodní korespondence. Byl též po dva semestry na Sorbonně v Paříži a své vzdělání rozšiřoval i studijními cestami po Itálii, Německu, Belgii, Balkáně, Turecku i Alžírsku. — Dr Paulík byl literárně velmi činný. Mimo jiné vydal knižně: *Zadní Indie*, prózy (u Svobody a Soláře 1927), *Arizona*, román (v Aventinu 1928), spolupracoval v revuích *Gentleman*, *Rozpravy Aventina*, *Studie*, *Aventinský magazin* a jiné. Přeložil P. M. Orlana, Ch. Louis Philippa, Abbé de Prévosta a jiné. Byl zásadním socialistou. — Od 1. září 1921 působil jako profesor na obchodní akademii v Praze-Karlíně až do 14. října 1942, kdy byl vzat německou státní policií do vazby a pro ilegální činnost vězněn v různých žalářích a konečně v říjnu r. 1944 v Drážďanech před lidovým soudem odsouzen k 10letému žaláři v Plötzensee (Berlín). Dosud nemohl býti mezi živými vyptávan.

A. Št.

naší snaze porozuměno, obhájíme ji do důsledků. Po tomto mém výroku „obhájíme ji do důsledků“ se němečtí odboráři nápadně odmlčeli, opatrně se ohlíželi, zdali je někdo v hotelové hale neslyší, a ztichlým hlasem vyslovili několik překotných zdvořilostí i naději, že mírová spolupráce mezi pracujícími vrstvami obou států nebude rušena, a odešli rychleji, nežli je v mezinárodním styku obvyklé.

Takový referát byl kolegovi Jankovcovi po chuti a litoval velmi, že se té debaty nemohl zúčastnit. Vždyť r. 1936 byla ještě jakási naděje, že alespoň dělnictvo v německých přístavech a zejména ve světovém přístavu hamburském bude protivahou nacistickému lákadlu a že si zachová základní postoj socialistický a neopustí marxistický prapor dělnické solidarity. Jankovec byl však prozíravý a připouštěl, že se nacistickým svůdcům Hitlerovi, Goebbelsovi a Leyovi může podařit dočasně uspokojení mnohých dělnických přání a to že by nakonec křížilo mezinárodní propočty a získalo Hitlerovi sympatie velké části dělného lidu.

Zde jsem mohl z vlastního pozorování přisvědčit, že Hitler je na nejlepší cestě tuto dělnickou náklonnost získat a využít. Právě organizace KdF byla k tomu jako stvořená. Takové cesty po celém Německu ve zvláštních vlacích nebo na lodích do Norska nebo až na Madeiru uváděly už ve čtvrtém roce hnědé propagandy naivní davy německého pracujícího lidu do příjemné nálady. Málokdo tam uvažoval, jak dlouho se takové radovánky na státní útraty dají hospodářsky vydržet. Kdo se ozval přece hlasitěji, zmizel už tehdy v koncentračním táboře jako nepohodlný kverulant („Mekkerer“). Že za dalších pět let musí přijít nevyhnutelná katastrofa buď finanční anebo válečná, po tom se obecný nacističtina nebo člen turistické organizace KdF ani neptal; ten ch'ěl mít z členství prospěch hned, a když viděl kolem sebe tisíce stejně rozradostněných podílníků na „síle z radosti“, byl docela připraven věřit v nové „zázraky“ a předem už vyslovoval souhlas se všemi opatřeními Hitlerovými. Že se však milionové davy nemohly dočkatí týchž výhod, jak to Jankovec předpověděl, to již takový šťastný účastník, lépe

řečeno výherce v nacistické loterii, nepozoroval.

Kolega Jankovec vůbec nevěřil, že by nacismus přinesl něco dobrého pro lidstvo, a předvídal ztroskotání celého hnědého humbuku. Konec konců pěstoval hnědý režim záměrně a důsledně pocit „vsadit vše na jednu kartu a vyhrát“ ve všech nádražních halách své III. říše. A nejen tam. Všude jste viděli muže s jakousi úřední čepicí, jak ji nosívali nádražní zřízenci již za císařského Německa. Přes ramena byly napjaty řeměny, jejichž pomocí držel živý výherní automat před sebou velkou otevřenou krabici s přihrádkami; v těch byly roztríděny losy nacistické hazardní loterie. Ovšem výhry byly poměrně malé, ale drobný lid byl i s touto hnědou novinkou spokojen.

Právě tato spokojenost německých davů byla kolegovi Jankovcovi nejpodezřelejší a v ní spatřoval hnědý trouď, z něhož mohl Hitler vykřesat požár, nebezpečný socialistickému úsilí německých marxistů. A Hitler už delší dobu křesal a úporně křesali s ním ostatní vůdčkové. Požár říšského sněmu v Berlíně byl jen vnějším symbolem všeho, co mělo přijít.

Hnědé tyranii šlo především o to, založit požárová ohniska přímo v mozku každého ochotného naslouchače bláznivých teorií o nadřaděnosti a výjimečnosti germánských polobůžků, onu kvintesenci násilnictví fyzického i duchovního, připravovaného po staletí prušáckým militarismem ať otce Bedřicha II., ať generálů protinapoleonských a protifrancozských tažení v letech 1813—15, 1870 až 71, 1914—18 a předaného Hindenburgem ve zhuštěnější formě do rukou nepředvídatého kaprála. Onoho násilnictví, Nietzsche filosoficky a básnicky zdůvodněného a v době nejnovější před vypuknutím gigantického vraždění v koncentračních táborech do nejostřejšího protikladu k Masarykově velepisni humanity postaveného!

Masaryk, to byla filosofická láska Jankovcova, jak to ani nemohlo být jinak. Jankovcův mravní profil byl přímo vytesán z humanitního mramoru, o němž neúměrně pracoval, který uhlazoval a otesával veliký zakladatel Dělnické akademie Tomáš Garrigue Masaryk.

TGM, jehož jsme letos po prvé v nové Československé republice svobodně vzpo-

V deštivém zeleném máji

tvé hvězdové oči se zelenají
v deštivém zeleném letošním máji

Proj sladký mlhík se varovně oráes
a pohyblivému otobí
křídlem park jakoby nabučel les
snaží sklonem se dočím si do očí

V letošním bláznivém sladkém máji
se oblaka balkonů dotýkají

Jneke se modrý andělík snes
křídlem mě lehtá navičku
den černý je dnes, den kralý je dnes
kladu ti do srdce kyličku
lehám si z spánku na kamenné
na hodinku, do kuropění

1947.

Vzácný rukopis básníka J. J. Paulíka „V deštivém zeleném máji“, věnovaný Ludmile Oličové, pozdější jeho choti, v jejímž majetku se nyní nalézá.

mínali, říká ve své základní politicko-novinářské studii „Karel Havlíček“ do- slovně:

„To je humanitní program dnes: dovést pro svou ideu působit, netoliko trpět. Tak zní humanitní úsilí formule moderní a po- krokové, je to program žití skutečně po- sitivního, energického, činného.“

A právě takový typ byl náš Jankovec. Kdo jste ho znali delší dobu osobně, po- tvrdíte autoru této stati, že náš hrdina je v těchto slovech jakoby ofotografován. Pro humanitní ideu žil každým nervem své bytosti, pro ni dovedl působit sku- tečně pozitivně, energicky a horečně.

Výběr svých myšlenek a názorů na so- cialismus, hospodářství a politickou i kul- turní práci ukládal

profesor Wolfgang Jankovec

v Nové svobodě, listu pro informaci politickou, hospodářskou a kulturní, vy- dávaném Františkem Modráčkem v Pra- ze. Byl to týdeník, který řídil Jankovec pečlivě od roku 1934 v duchu vlastenecké- ho hesla: „Hrdina obětuje svůj život za vlast a její svobodu.“ Do r. 1933 řídil osu- dy týdeníku Václav Patzak.

Již r. 1931 zahájil náš nezapomenutelný kolega komercialista i učitel angličtiny svůj nástup v pražské politické veřejnosti a svou spolupráci s Novou svobodou. V témže roce zahájil Adolf Hitler, prapří- čina Jankovcova hrdinného odboje, nový mohutný nástup k definitivnímu dobytí moci po celé Germanii. Ohlas toho pří- náší ihned Nová svoboda v kritickém posudku o celkové situaci pod názvem „Německo před diktaturou těžkého prů- mysly a fašismu?“ A od této chvíle sbí- rá Jankovec trpělivě zrna demokratické pravdy v Nové svobodě jedno po dru- hém po celých osm let.

Ukládal je tam, když ve školním pro- středí v obchodní škole na Smíchově a pak v Praze-Karlíně na obchodní akade- mii vyzkoušel zárodky, motivy a remi- niscence svých hospodářsko-politických úvah. Přišel do redakce za poměrů svízal- ných, kdy vlny nezaměstnanosti a bez- naděje zachvacovaly širší a širší okruhy dělnictva, úřednictva i školské intelligen- ce. A první příčina neradostných pracov- ních podmínek v naší vlasti se skrývala jako hnědá morová ropucha v Německu, jehož vedoucí obchodníci a průmyslní-

ci čím dál tím více uplatňovali diktáto- rské choutky německého fašismu, jehož chobotnicová chapadla se pomalu, ale jistě přisávala kolem základů celé Čes- koslovenské republiky.

Prozíravý náš kolega Jankovec pocho- pil toto smrtelné nebezpečí velmi brzy. Vždyť měl nejlepší informace z Masary- kovy společnosti, osobně se stýkal s pre- sidentem Osvoboditelem a prodebatoval v naší sborovně s kolegy nejruznější hos- podářsko-politické otázky dne. Těchto de- bat se zúčastnili kolegové z různých poli- tických táborů. Ale to bylo krásné, že nikdy nedošlo k roztržce mezi námi pro to neb ono odchylné nazírání.

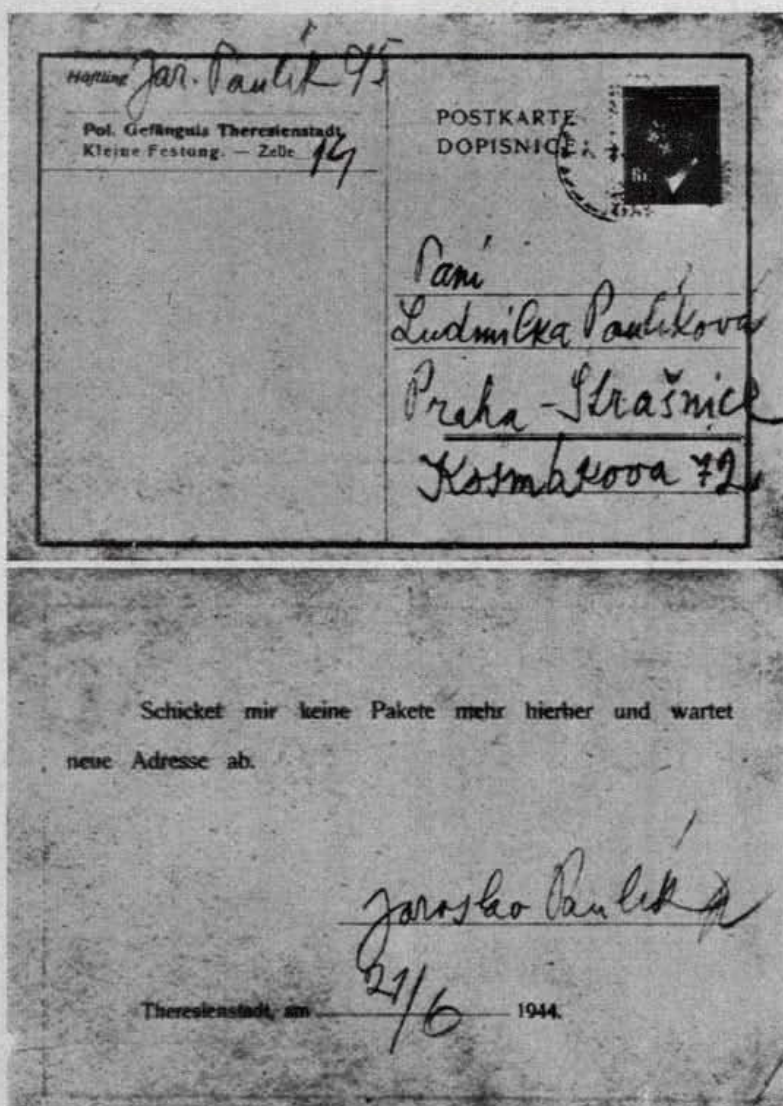
První Jankovcova stať v 8. ročníku na- depsaná „Anglické hospodářské staros- ti“, obsahuje dvě jména, která byla rozho- dující pro osudy Československa a tím i pro autora onoho článku, jména Chur- chill a Chamberlain. A hned na začátku čteme charakteristický výrok bojovníka Jankovce: „V dolní sněmovně se očekává veliká bitva“.

Tuto větu pak Jankovec obměňoval v nejrozmanitějších podobách plných 14let v očekávání veliké bitvy svého života, která vrcholila nejvyšší obětí, ale za to nejúspěšnější zkouškou jeho usilování, a prokázala pevnost jeho budovatelského ducha i spolehlivost vynikajících vlast- ností demokratického vůdce v domácím odboji.

Jak je nám líto toho, že těsně před rozevřením opony divadla hrůzného pádu obludného hnědého kanibalismu musil Jankovec odejít s jeviště, aniž mohl vy- chutnati všechnu krásu a sílu vítězství od ledna 1945 až do nezapomenutelně dramatické květnové revoluce, která o- tevřela i jeho myšlenkám všechny brány v osvobozené Československé republice dokořán, nad nimiž zátíla v záplavě čes- koslovenských, sovětských, amerických, anglických a francouzských praporů de- visa:

P r a v d a v í t ě z í !

To bylo také jeho životní zásadou, jeho mravním vyznáním a směrnici zároveň, kterou kladl po presidentu Osvoboditeli znovu do čela ideového programu domá- cího odbojového hnutí, jím a jeho scudruhy v boji a utrpení vypracovaného v letech

Poslední podpis našeho kolegy dr. J. J. Paulíka na české půdě, žel, že v terezínské mučirně 21. června 1944 psaný, před odjezdem do Drážďan k tak zv. lidovému soudu. Tištěná němčina upozorňuje příbuzné, aby mu již neposílali žádných balíčků do Terezína a počkali na novou adresu.

1939—41 a tiskem ilegálně vydaného 1941 s významným názvem:

Za svobodu do nové Československé republiky!

Na první stránce této publikace vidíme českého lva s korunou svatováclavskou a se slovenským znakem, pod nímž se opakuje uvedený masarykovský mravní imperativ. Toto heslo uplatňoval ve všem, co podnikal. Když kritisoval první rok Hitlerovy vlády 1934, zasáhl přímo do terče sociálního a socialistického problému ve své pravdivé stati: „Přinesl rok Hitlerova režimu chléb?“ otištěné v XI. ročníku Nové svobody.

V této stati o dvou kapitolách přinesl neúnavný Jankovec úplnou kritiku Hitlerova režimu v kostce na poli hospodářském a zaznamenává jeho prohru hned po jednoročním trvání. Lapidárně zjišťuje v úvodní kapitole v šesti bodech nacistického programu — z celkového počtu 25 bodů — sociální jeho nerv a připomíná, jak se

„Hitlerismus ujal nejprve v zemědělských krajích severního Německa, pak u středních vrstev městských a nakonec u části dělnictva, hlavně nezaměstnané dělnické mládeže. Tendence programu je jasná: Jde proti průmyslovému a finančnímu kapitálu a proti velkému pozemkovému vlastnictví.

Volebním a propagačním heslem bylo: svobodu a chléb. Roku 1932 slibovali národní socialisté (t. j. NSDAP, pozn. pisatele) svobodu a hojnost chleba do roka, jakmile se dostanou k moci. V březnu 1933 dostal Hitler v Krollově operě od říšského sněmu plnou moc na čtyři léta, aby zdolal svůj program, ale nedávno mluvil o patnácti letech. Saský ministerský předseda Sauckel tuto dobu prodloužil na dvě stě let a vůdce pracovní fronty dr. Ley dokonce prohlásil, že má tolik plánů, že národně socialistický program může být uskutečněn za tisíc let“.

Jankovce ovšem nejvíce zajímá, co přinesl rok Hitlerovy vlády hospodářsky a kdo vyhrál revoluci z r. 1933. Napřed sonduje, jak si počínal Hugenbergův nástupce v zemědělství radikální vůdce selské fronty Darré, že měl drobné úspěchy snížením daně z obrátu v zemědělství na 1% a jiné, ale že hlavními programovými požadavky nový režim nehnul, t. j. 13000 šlechtických statků zůstává nedotčeno a proletarisaci zemědělců zvyšuje zákon o dědičných dvorech, podle něhož musí usedlost v neztenčené míře přecházet na nejstaršího syna, který musí sourozence vyplatit. Tedy nedošlo k vydání zákona o vyvlastnění půdy bez náhrady podle 17. bodu nacistického programu.

Střední vrstvy německé rovněž nemohly být uspokojeny. Byl zaveden roční kontingent 15.000 členů akademie mládeže, vylučovány ženy z kanceláří a jiné věci, ale útok na obchodní domy, vyhlášený v 16. bodě nacistického programu skončil jen zvýšením výdělkové daně a závěrou pro nové podniky, nakonec však se uplatnily zájmy finančního kapitálu a Goebbelsovo ministerstvo propagandy bylo umlčeno pobíráním 2½% daně z reklamy. Konsumní družstva dělnická byla sice zabráná, ne však zavřena.

Průmysl a finanční kapitál, vedený Thyssenem, hospodářským diktátorem Porýní a Poruří, a prezidentem říšské banky drem Schachtem, se celkem eskamotérsky vyhnuly útokům radikálního G. Federera i Darrého a zabránily zestátnění bank a vyvrácení úrokového zotročení (Brechung der Zinsknechtschaft).

Tři věci pokládal Jankovec za rozhodující v hospodářském Německu: zrušení porýnského trustu, bankovní anketu o peněžnictví a pracovní řád.

„V prvních dvou případech pod záminkou, že jde o zrušení mamutích podniků, byl spáchán veliký podvod, neboť stát se nejen vzdává vlivu, kterého nabyl jako akcionář za sanační pomoci, ale vzdává se i části finančních nároků, aby — jako je tomu na př. v Porýní — přenechal rozhodující vliv Thyssenově společnosti. „Oběť“, kterou podnikatelé přinesli... v tom směru, že musili zrušit své zaměstnání a vstoupit do fronty práce, byla jim vzápětí vynahrazena pracovním právem“.

A tak se ukázalo po ročních hospodaření, že lidé z okolí nacistických vůdců Hitlera a Goeringa jsou třídními nepřáteli jak dělnictva, tak nižší střední vrstvy.

Také postavení dělnictva pitval Jankovec ve své stati svědomitě a neúprosně. 1. května sice dělníci manifestovali a dostali za tento den plnou mzdu na účet podnikatelů, což vzbudilo také u nás dojem, že prý Hitler je chlapík, ale druhého dne byly „zglajchšaltovány“ odborové organizace a dělnictvo vřaděno do fronty práce.

Ani o druhou revoluci zavádět nesměli, jinak byli pokládáni za nepřátele. A zádovodní rady? Jejich horlivost zarazil tehdejší ministr vnitra Frick, pozdější „protektor“ v Čechách a na Moravě, zvláštěním oběžníkem, aby úřady dbaly toho, aby věci „nabyly normálního vývoje.“

Otázka nezaměstnanosti byla roz-

Nur Oberreichsanwalt
beim Volksgerichtshof
Geschäftszeichen: 12 J 238/44
(Bitte in der Antwort anzugeben).

Berlin W.9, den... 13. Oktober 1944
Bellevuestraße 15.
Fernsprecher:

In der Strafsache gegen Behounek und Andere
wegen Vorbereitung zum Hochverrat
werden Sie auf

Mittwoch, den 25. Oktober 1944, 11³⁰ Uhr

vor den 6. Senat des Volksgerichtshofs zu der im Sitzungssaal...
Schwurgerichtssaal in Dresden, Münchenerplatz 3
in ~~Stockmark~~ des Volksgerichtshofs, hier W.9, Bel-
levuestraße 15, stattfindenden Hauptverhandlung geladen.

Zugleich werden Sie aufgefordert, zu erklären, ob und
welche Anträge Sie in Bezug auf Ihre Verteidigung in der Haupt-
verhandlung zu stellen haben.

Zur Hauptverhandlung sind geladen:

als Wahlverteidiger:

Rechtsanwalt Jarius in Berlin Tempelhof, Manfred von
Richthofenstr. 12 für Behounek,
Rechtsanwalt Dr. Grünwald in Berlin-Wilmersdorf,
Leubenheimerstr. 24 für Paulik,
Rechtsanwalt Dr. Künzel in Prag II, Lazarusgasse 4
für Zelenka,

als Pflichtverteidiger:

Rechtsanwalt Hofrat Behrens in Dresden A, Pragerstr. 58 I
für Tauber.

An den Professor der Handelsakademie in Prag
Herrn Dr. Jaroslav Paulik
s. Zt. in der
Untersuchungshaftanstalt

Form. V. 38. in Dresden.

Auf Anordnung

Korshane
Justizangestellter.

*Dokument ze soudních spisů Běhounkových, Paulíkových a ostat-
ních, kteří byli souzeni v Drážďanech před tak zv. lidovým soudem pro přípravu k velezradě.*

luštěna docela prostince. Na př. Spojené továrny na umělé hedvábí propustily ženy a na jejich místo zařadily muže za tarifní mzdu žen! Nebo úřad práce přikázal značný počet nezaměstnaných k nouzovým pracím nebo na výpomoc v zemědělství, při čemž se mzda rovnala podpoře v nezaměstnaní.

Ke všemu ještě nastal všeobecný pokles mezd, zhoršený tím, že k dřívějším srážkám přibýly další: příspěvek na podporu manželských dvojic, zimní pomoc, politické příspěvky atd. A došlo také ke zhoršení pojištění v nezaměstnanosti. Dalšími zásahy a naposled pracovním právem, jež platilo od 1. dubna 1934, se odstranila celá stavba sociálně politická, stavba opravdu moderní. Ministr hospodářství dr. Schmitt prohlásil, že německé samosprávě je třeba pomoci tím, že bude zbavena povinností sociální péče!

Celé katastrofální hospodaření Hitlerovo obnažuje Jankovec připomínkou statistiky podle zprávy Dresdner Bank:

Ze 3,776.000 nezaměstnaných v listopadu 1934 dostávalo jen 345.000 plnou podporu jako pojištěnci, 1,065.000 nezaměstnaných dostávalo podporu v krizi, 1,435.000 žilo z dobročinné péče a 867.000 nezaměstnaných bylo bez nejmenší podpory. Naproti této zářující kritice neváhal redaktor V. Jankovec přiznat, jakožto vyznavač Masarykovy ideologie realistické pravdy v II. kapitole své stati, že by bylo „nemoudré podléhat klamu, že německé hospodářství je zhrouteno a že politická izolace nebo bojkot německého zboží přivede v dohledné době pad dnešního systému. Nezapomínejme, že Němci jsou houževnatí a disciplinovaní, že Německo má silný vnitřní trh s 65 miliony lidí a že revoluční síly je těžko dávat dohromady tam, kde v mnohem snazší situaci před nedávnem žehaly“.

Celková situace je přesto taková, že hospodářská politika režimu oslabuje Hitlerovu pozici, neboť vývoz poklesl v roce 1933 proti roku 1930 o 2½% — z 12½% na 10% světového vývozu — a nezaměstnanost zůstala celkem také stejná jako roku 1932, při čemž „nepotřebujeme téměř již ani připočítávat několik desítek tisíc dělníků v koncentračních táborech“.

Tuto investivu podtrhuje Jankovcova ironie ke konci článku, zmiňujíc se o pochybnostech při číslicích, které uveřejňoval říšský úřad zprostředkování práce. Nacisté zřejmě si byli vědomi toho, že

„přestože investice a nouzové práce stály téměř půltřetí miliardy, první rok (hnědého režimu) na hospodářském poli prohráli. Ovšem je tu dr. Goebbels, který chce, aby statistika budila nadšení a který se stará o to, aby se německý občan smál. On a Ley organizují pro dělnictvo nyní večery osvětlení v rámci akce „Síla z radosti“ (v originále: Kraft durch Freude)“.

Hrdina obětuje svůj život za vlast a její svobodu!

Nedivíme se teď, že gestapo pátralo po příchodu do Čech po Jankovcovi, který jím unikal až do prosince 1941 zcela prostým způsobem, o němž jeho spolupojovníci jednou povědí všechny podrobnosti, až se skončí přípravy k vydání soudních spisů. Snad vůbec není známo, že kolega Jankovec byl v letech 1933 a 1934 v Německu, aby poznal hnědý režim z vlastního názoru. Byl také se svou ženou paní Ludmilou r. 1938 tajně v Polsku a v Gdansku, aby se sám přesvědčil o situaci. Oba byli na zpáteční cestě varování, aby nejeli přes Německo, že tam na ně čekají. A nacistický koncentrační tábor už tehdy nebyl žádnou slastí.

Ale Jankovec ve svém odhodlání pravdu napsat neuhýbal. Každý jeho další článek v Nové svobodě přiléval jenom oleje do ohně, který rozleptával víc a více honosné tirády Goebbelsovy propagandy o hospodářské prosperitě nacistického režimu. Na důkaz toho uvádím kritickou perspektivu Jankovcovu „Čí je Německo?“ z 13. července 1934, v níž hodnotí Hitlerovu řečníčinu z 30. června, nebo ironickou poznámku „Opět permanentní revoluce (tentokrát podle Schachtova receptu)?“ a z konce roku „Zemědělství a průmysl v Německu“, kde připomíná možnost nového masakru, jaký byl 30. června 1934.

A tak se Jankovcova kritika zostřuje a stupňuje každým rokem. Rok 1935 přináší koncentrické útoky Nové svobody na domnělý německý blahobyť („Jak je to s blahobytem v Německu?“), slibovaný německému lidu podváděnému řečnickými výkony Hitlerovými, a hlavní redaktor si neodpustil pojednání o „druhém roku německé hospodářské politiky.“ Vrchol Jankovcových kritických útoků tohoto roku přináší však polemická poznámka „Po Norimberku“, kterou autor podpisuje plným jménem. Nejde tam o nic menšího nežli o drtivý výpad proti nacistickému uzákonění protizidovských

1465/44
Der Vorfiter
des 6. Senats des Volksgerschichtshofes
6 H 230/44
12 J 236/44

1221

Berlin W9, den 19. Oktober 1944
Bellevuestr. 15 (Nähe Potsdamer Platz)
Fernr.

In der Strafsache gegen **Böhounek u. A.**
wird die Wahl des
Rechtsanwalts **Dr. Joachim Vogel in Dresden A 1, Oststr. 22**
für den Angeklagten **Jaroslav Paulik**
nach § 3 des Artikels IV des Gesetzes zur Änderung von Vorschriften des Strafrechts
und des Strafverfahrens vom 24. April 1934 genehmigt. **Allgemeine Sprecherlaubnis wird erteilt.**
Die Bestellung des Rechtsanwalts **Dr. Herr in Dresden A., Prager Str. 13** als Pflichtverteidiger wird zurückgenommen.

Herrn Jaroslav Paulik
Dresden
Untersuchungshaftanstalt

I. V.
gez. **Dr. Kochler, Volksgerichtsrat.**
Beglaubigt:
[Signature]
Justizinspektor.

Form. 22 Nr. 1/191 10

Dr. Herschel, Notar

Dr. Riedel, Notar

Rechtsanwälte

beim Landgericht und Oberlandesgericht Dresden sowie den Amtsgerichten

Formul. 2 30 20
Bankkonten: Dresdner Bank, Otto-Röhler
Contobühler Bank, Jähde Dresden
Debitenkonto: Dresden Nr. 124 04
Kassenbuch: 8-1 und 8-2 (10) Kassenbuch und Kassabuch 8-1 und
Kassenbuch: 4-1 und 4-2 (10) Kassenbuch und Kassabuch 4-1 und 4-2

(10) **Dresden A 1, den 26. Oktober 1944.**
Schrift 4. II. serie (Schrift)

Frau

Ludmila Pauliková

Dr. u. A.

Prag - Strahov
Iosnáková 2.

In der Strafsache gegen Ihren Ehemann ist
Urteil auf 10 Jahre Zuchthaus unter Anrechnung von 2 Jahren
Untersuchungshaft verkündet worden. Nähere Mitteilungen kann
ich Ihnen nicht zukommen lassen.

Mit Heil Hitler!
Rechtsanwalt:
[Signature]

Dva doklady ze závěrečného jednání soudního v Dráždanech proti Böhounkovi, Paulikovi a ostatním. Podle prvního dokladu se povoluje jiný právní zástupce (dr. Joachim Vogel) tři dni před hlavním přelíčením (25. října 1944), čímž se Paulikova věc zhoršila. Druhý doklad oznamuje 26. října 1944 paní Paulikové tento rozsudek: „V trestní věci proti Vašemu manželovi byl vynesena rozsudek na 10 let káznice při započítání dvou let vyšetřující vazby. Něco bližšího Vám nemohu oznámiti.“ Připojen cynický nacistický pozdrav a podpis právního zástupce dra Riedla. — Později (v únoru 1945) se však státní zástupce odvolal proti nízkému prů výměru trestu a proces proti Paulikovi měl být obnovena, což však překazilo zhroutil odporu nacistických katanů při vítězném útoku chrabrych sovětských vojsk pod velením maršála Žukova. Dr Paulik byl totiž po rozsudku převezena do berlínské věznice „Plötzensee“.

nařízení. Je to krátce po zavraždění Ing. Formise v Čechách nacistickými vrahy. Věru nebojácně píše neohrožený obhájce Masarykovy mravní politiky:

„Politická, duchovní a morální propast, kterou hakenkrajclerství vykopalo mezi Německem a Evropou (nejen demokratickou), se norimberským sjezdem prohloubila — dobrodružnost, diletantství a šílenství proroků čisté germánské rasy nabylo takového rázu, že svět trne. Toto cynické barbarství maskuje se poukazováním na civilizační poslání a vůdcovství Němceha přť v boji proti temným silám bolševismu, proti němuž Goebbels chce zorganizovat mezinárodní válku.“

Rok 1936 přináší opět potvrzená fakta z Hitlerovy říše. Redaktor Nové svobody konstatuje s mrazivým klidem v článku „Hospodářské pozadí německého fait accompli“ Němcům nepřijemné pravdy:

„Především je třeba znovu opakovat, co je účelem německé hospodářské politiky a všech opatření hned od prvních počátků dnešního režimu: ozbrojení Německa, nejrychlejší vybavení výzbrojí — Wehrwille a Wehrhaftmachung... Nemá smyslu u nás dokazovat, v čem se německý národní socialismus zpronevěřil programu a slibům. Nezpronevěřil se ostatně, protože dělá to, čím vždycky byl — hnutím sociální a kulturní reakce. Jen jako ilustraci: sčítání z roku 1933 ukázalo, že v Německu 1.1% majitelů půdy má 37.9% veškeré zemědělské půdy. Za tři léta s tím národně socialistický režim nepohnul.“

Všechny uvedené stati a v nich zachycené postřehy bezpečně předurčovaly Jankovce k vůdčí funkci v budoucím odboji proti Hitlerovi na naší domácí půdě. Naleznete je všechny ve zhuštěném, jasně formulovaném podání a v krásné důslednosti sestavené v ideovém programu domácího odbojového hnutí, vypracovaného v letech 1939—1941: Za svobodu do nové Československé republiky. Ten vznikl za spolupráce docenta dra Josefa Fischera, bratra univ. prof. dra Otakara Fischera, K. J. Beneše, inž. Friedla, Václava Běhounka, inž. Ludmily Jankovcové a jiných.

V úvodním „Poslání“ vás potěší nensmlouvavá důvěra v budoucnost, klasicky prostá a upřímná: „Věříme pevně, že Evropa v této strašlivé zkoušce obstojí, protože věříme v moc lidského ducha.“ Pak následuje šest velkých programových státi:

- I. Od věceřjska k zítřku.
- II. První úkol: rychlá a energická obnova.
- III. Politický život v obnovené republice.
- IV. Věci hospodářské a sociální.
- V. Kultura pro všechny.
- VI. Za svobodné Československo v nové Evropě. — Doslov.

V nich je mnoho ideových směrnic, které nalézáme v košickém programu Národní fronty Čechů a Slováků z 5. dubna 1945. Publikaci „Za svobodu“ uvádí poučení o ústředních organizacích podzemního hnutí v Československu za protektorátní nsvobody z péra K. J. Beneše: PŮ (Politické ústředí), PVVZ (Petiční výbor „Věrní zůstaneme“), ON („Obrana národa“ s krycím jménem „muzikanti“), ZŮSUI (Zemské ústředí spolku učitelských jednot) a ÚVOD (Ústřední vedení odboje domácího). PVVZ měl také krycí jméno „odboráři“.

Poněkud jsme se déle zdrželi u Jankovcova postoje k událostem v III. říši a u jeho činnosti za protektorátní poroby, ale poznali jsme za to jeho názory, které se ukázaly v průběhu let správné. Byly to myšlenky velmi kritické, které sloužily k přesné analýsi desolátních poměrů za pestrobarevnou oponou nacistického divadla, které samy o sobě stačily, aby se Jankovec dostal hned od počátku na index proskribovaných a předurčených k odsouzení Hitlerovým režimem. Tím více musíme se podívat neobyčejné statečnosti a vskutku hrdinné odvaze jeho, s kterou vytrval na domácí půdě, ačkoliv mohl se svou věrnou spolupracovnicí, svou obětavou ženou Ludmilou, a spolu se svým přítelem ministrem inž. Nečasem uniknouti do ciziny. Neučinil to po zralé úvaze.

Jednak nechtěl ohrozit svou rodinu, na které lpěl s oddanou láskou, zejména na svém jediném synkovi Petříkovi, a kterou utěšoval, jak prozrazují i jeho básně z vězení tajně propašované, jednak byl přesvědčen o své důležitější úloze v domácí odboji, který byl v této válce daleko silnější nežli za první světové vojny. Proto všechny obtíže hravě překonával — takřka se smíchem na rtech. Vždyť měl kolem sebe optimisty rázu dra Paulíka, s nimiž žertoval, jako by mu nehrozilo ani nejmenší nebezpečí a jako by se ho to vůbec netýkalo. Jak si však byl zcela vědom hrůzné možnosti zatčení, mně přece jednou prozradil, když jsem se s ním setkal po zrušení mé suspense z doby heydrichiády na schodišti OAK. Řekl prostě: „Tak gratuluji. Dobře to dopadlo. Člo-

Ime des Brieffschreibers:

Lik

Berlin-Börsenlee, den 5. März 1945
Königsbaum 7
Haus 4

Esen:

Má dráha, milá Lukmle, tisíceopodraon a panice, ty paticke a
bratra libim a spravim, vrom milym pribranyim a pribranyim tistim
puc. Teal puc te odhaducom ladna, nypic adatel, zaal muj abto
houytopice adatel? Opatuji tedy: z puc mujelk 4p) z branku,
abych byl znova znova, prahaje s stat. zash. acod vola. Opatuji
zale) obhajev a zice, ka take tyflo den obtera'ni ad a zane dr ill-
janda, abys mi nepole zija) adosa. Tebych indovidit abym mi muj
obhajev a spravim, abych sam sohl, ovi pui jehovoi, ze postel
mi (draplanca) pui mi pui llaib ey soudu'ni'ni tepu pui llaib
a mlavib puc sam taly, jen dale koatime. z puc sam vil, ze
jmemy dr. Lisa bysta Dresden, Seelrass, v tom samem puc
na to jaeno, dojis mujelk pui, ze tam je nejm. tak vrom, ab
konatymi adosa, tantatit nevricekaji v uvalu. Tak mi dale
oznimem ze mi byl pui obhajev ex offo pui dle dr. Eckert, Berlin
SW69. Zimmerstrasse 23 a to se konalo konat u t. Imatu
Valesprichtu v Berlinu ko. 4. února. Teal puc du 5., abych byl
exploruje obhajev, abych nepul pui an honoratit a abych mi ne-
odvol. Neuvstivil me ani mi neodpsal, take 16. února se soud
nekonal, nastaly asi nejaké podstatné zmeny, o nichz nic bližsiho nevim.

Nur die Linien benutzen! Ränder nicht beschreiben!

Paulíkův poslední dopis, datovaný 5. března 1945, oznamuje paní Paulíkové po-
drobnosti o zamýšleném obnovení procesu proti němu po tak zv. odvolání státního zástupce
co do nízké výměry trestu. Nový soud se měl konati 16. února 1945 v Berlíně. Také měl
navštívit dr. Paulika přidělený obhájce ex offo dr. Eckert, ale dr. Paulík píše sám: „Ne-
navštívil mě ani mi neodpsal, také 16. února se soud nekonal, nastaly asi nějaké podstatné
změny, o nichž nic bližšího nevím.“

věk by měl mlčet, ale někdy mi to také nedá a musím ty děti poučit. Myslím, že mně stejně jednou gestapo zavře. Ani to ženě nesmím říkat.“

Tak jsme se vzájemně povzbuzovali v těch těžkých dobách, kdy „germánici“, jak říkával Jankovec s oblibou, hromadili vítězství na vítězství. V tom denním rozhovoru s kolegou tkvělo také tajemství stálého zbystřování jeho smyslů při odhadování všech možností.

Nejčastější debaty rozprávěl milý náš národohospodář s veselým filosofem našeho sboru

s doktorem Jaroslavem Janem Paulíkem.

Za školních konferencí sedávali vždy vedle sebe, zásuvky ve stole profesorské sborovny měli také vedle sebe a pak si měli co vyprávět! Přes to, že kolega Paulík byl svou letorou pohyblivější a dosti dlouho mládencem, byli si oba ilegální pracovníci hodně blízcí svým pokrokovým postojem v duchu tábořské řeči presidenta Československé republiky Dr. Edvarda Beneše: „Rozumný a uspořádaný pokrok národa, i když je dosti radikální, není mu na škodu, pokud národ sám zůstane v sobě jednotný, pokud se žádá z jeho složek nevymkne obecné solidaritě. Nebyla to cizí síla, nýbrž vlastní domácí rozkol, který přivodil soumrak věku poděbradského a nikdo z nás ať toho dnes nezapomíná.“

Shodovali se oba ve svých základních názorech na uspořádání společnosti. Každý však pracoval v jiném oboru. Jankovec byl tajemníkem Dělnické akademie, národohospodářem a politikem, jehož tribunou se stala sociálně demokratická Nová svoboda v letech 1931—1938. Před tím psával do plzeňské Nové doby a do Severočeského deníku. Byl rovněž dopisovatelem Času a Dělnické osvěty.

Jeho spoluobojovník Dr. Jaroslav Jan Paulík, estét a básník, byl činný jako kritik a beletrista. Vydával své spisy v různých nakladatelstvích a redigoval nejrozmanitější literárně významné časopisy jako například Prospekt (1930—31), Rozpravy Aventina (1932—34, zejména divadelní rubriku), Gentleman, Aventinský Magazin. Redakční činnost

Paulíkova vrcholí v Literárních novinách (1939—41). Napsal také referát do Jankovcovy Nové svobody (1936): „Manifestační večer Klubu českých a německých divadelních pracovníků.“

Lidskou podstatu Paulíkova podává zde na jiném místě výstižný článek Dr. Viktora Nováka „Lidská osobnost Ph. Dr. Jaroslava Jana Paulíka.“ Literární činnost jeho vůbec zachycuje stať Václava Běhounka, určená Almanachu Kmeny na rok 1946, a kritický posudek Jaroslava Kunce v Slovníku českých soudobých spisovatelů v II. díle. Mimo to chystá okruh pracovníků kolem Lidového divadla pečlivé zhodnocení divadelních zásluh Paulíkových.

Proto se omezím na dokreslení Paulíkova osudu v posledním roce jeho pobytu v berlínské káznici „Plötzensee“ a objasním jeho novinářský profil v charakteristice jeho redaktorské činnosti na přelomu dvou politických koncepcí.

Dr. Paulík se dostal do Plötzensee jako odsouzenec ve velezrádném procesu proti V. Jankovcovi, V. Běhounkovi a jiným členům českých odbojových skupin PVVZ a později ÚVODu, konaném v říjnu 1944 před t. zv. lidovým soudem nacistickým v Drážďanech, když prošel útrapami věznic v Praze na Pankráci, v Terezíně a v Golnovu. Jeho čin byl kvalifikován jako příprava velezrady, neboť se kolega Paulík specialisoval na dodávání zpráv ilegálním pracovníkům.

Literárně byl zaneprázdněn tak, že mu zbylo velmi málo času na schůzování a tajné vysedávání u rozhlasového přijímače. Také mu v tom bránila jeho neklidná povaha, která nesnesla přílišného spoutání s kteroukoliv povinností. Nebyl nikdy otrokem ani svého povolání, ani své literární činnosti, ani v čemkoliv jiném. Byl literárním bohemem v tom pěkném významu toho slova. Nikoho z přátel nechtěl zarmoutit, a když se tak stalo, byl poněkud mrzutý, ale pak se lehounce přes tu náladu přehoupal, prohodil některé šťavnatější slovo a zafilosofoval si: „Copak za to mohu? Ať si toho tolik nebere!“

A přece i on nás překvapil v písemných svých projevech z vězení tak jako Jankovec. Ten nikdy veršů nepsal, ani vlastní žena to netušila, a přece těch básnických projevů byla celá řada. Po-

Lidská osobnost PhDr Jaroslava Jana Paulíka.

Nikdo z nás dojista nepochybuje o tom, že kol. Paulík byl osobností opravdu svéráznou. Třebaže pocházel z rodiny kantorské a sám se stal — jakýmsi nedopatřením osudu — také profesorem, nepředstavoval nikdy profesorského typu, na jaký je svět zvyklý. Svědčí o tom i ta okolnost, že mu lidé, s nimiž se seznamoval, nechtěli věřit, že profesorem skutečně je. Tak se mu stalo na př. při trampování, které pěstoval s nevšední zálibou a které ho inspirovalo k trampským písničkám. Zmíniv se jednomu z trampů o tom, že „v civilu“ vychovává a vzdělává mládež obchodní akademie, dostal za odpověď: „To povídej někomu jinému! Ty — a profesor! To je vůbec vyloučeno!“

Stále usměvavý a nakloněn k žertování, uchovával si mladistvou svěžest i v letech pokročilejších. Obdivuhodné bylo, jak snadno se dovedl přenášet přes všechny životní nesnáze, potíže a nepříjemnosti, i jak uměl ulamovat událostem hroty. Nic ho nepřivedlo z míry, nic ho nepřekvapovalo, ničeho se nelekal a neobával.

Berní správa a berní úřad ho nikdy nepotřily; bydlil příliš blízko u pramene slasti a strasti honorovaných spisovatelů. Zpravidla se dával raději pokutovat za nepodané přiznání k dani duchodové, než aby se mořil a ztrácel čas s vyhledáváním a vypočítáváním čísel do jednotlivých rubrik úředního tiskopisu; v nejlepším případě napsal nakvap ve škole o přestávce do nejhlavnějších rubrik čísla, jak mu je některý z kolegů komercialistů diktoval.

Ani s důležitými rozhodnutími si nelámala hlavy. Vzpomínám případu, kdy při konferenci sboru šlo o projednání návrhu rázu finančního, týkajícího se kapsy každého z nás. Kolega Paulík požádal tehdy pana ředitele, aby směl dříve odejít, a při odchodu s úsměvem prohlásil, že hlasuje předem pro všechno, na čemkoliv se usneseme.

Tuže rád tančoval, zejména tance moderní. Rád prozpěvoval o přestávkách ve sborovně O.A.K různé kuplety nebo trampské písničky, jež také s úspěchem anonymně skládal. Lektury z nich, na př. „Zrzavý Johnny“, došly v trampském lidu značného rozšíření, aniž kdo

tušil, že jejich autorem je profesor Jaroslav Jan Paulík.

Téměř denně vysedával večer ve vinárně nebo kavárně, kde popíjel, kouřil, četl a psal, besedoval a studoval prostředí. Po příchodu domů zahrál si zpravidla spokojeně na gramofon, v mladších letech také na housle, oddávaje se konejšivému pocitu, že nyní má konečně od celého světa pokoj. Chtěl-li si obzvláště pochutnati, zavítal do jugoslávské vinárny Kumanovo u Karlova náměstí, kde si k jiskrnému vínu objednával čevapčiči, ražniči nebo arambašiči. Kuřákem byl náruživým; kouřil buď cigarety nebo jemný tabák z anglické lulky.

Rád se zadíval na půvabnou divčí tvář, která mu nebyla jen estetickým požítkem; byloť kouzlo ženství vůbec hlavním inspiračním zdrojem jeho literární tvorby a prostředkem k vychutnávání nejkrásnějších darů lidské sudby. Často chodil na představení divadelní, zejména činoherní, a to především na kusy směrů nejnovějších. Sám byl spoluorganizátorem pražského Lidového divadla. Také o ruch filmový měl upřímný zájem. K jeho zálibám patřilo též umění výtvarné, jemuž znamenitě rozuměl.

Karet nehrál vůbec. Hrou v šachy se zabýval jen občas, zpravidla jen v „okénku“ mezi dvěma hodinami s nepříliš velkým zdarem. Rád užíval života mládeňeckého, zejména za letního pobytu v rodném svém kraji pelhřimovském.

S chutí podnikal společenské výlety, spojené s opalováním. Ještě raději jezdil do cizích zemí — dostal se až do severní Afriky! — aby mohl své cestovní dojmy, poznatky, zážitky a nápady zachycovat literárně. Tak vznikl jeho vtipný cestopis „Sentimentální cesty“. Říkával, že by rád věděl, jaká asi nemoc ho jednou v temné budoucnosti sklátí do hrobu a který rukopisný příspěvek, vhozený do schránky poštovní, bude ze všech poslední. O posmrtném osudu člověka usuzoval, že je to jedno, pokryje-li se mrtvola člověka květin, či padne-li na ni jen hlína.

Ve svém působení profesorském nebyl nikdy byrokratem a přece — a snad právě proto — dovedl roznitit ve svých žácích i žákyních upřímný zájem o svůj předmět. Také působil v kursech francouzštiny v Klubu moderních filo-

dobně nás udiví dr. Paulík, kdybychom čtli jeho dopisy z vězení. Nikdy si nepřipouštěl žádných starostí, ale ve svých listech z Plötzensee nás překvapuje až úzkostlivou starostí o nejrůznější otázky všedního dne, zejména v písemném styku se svou mladou ženou, která byla tak brzy vržena do drsné mlýnice nacistického vyšetřování a která pomáhala statečně snášet osud svému manželu.

Jeho dopisy jsou psány česky, což je vzácnější případ nacistické praxe. Až je příbuzní jeho uveřejní, budou nám poučným, jak krutý byl Hitlerův režim, když potlačoval tolik živoucí energie, kterou nemohl svým násilnictvím nikdy získat pro sebe. Poslední dopis milého kolegy Paulíka je datován 5. března 1945. Je vzácnou památkou starostlivého, milujícího člověka, který uměl povzbuzovati nejmilejší bytost na světě způsobem jedinečně dojmavým.

„Buď silná a statečná!“ psal odhodlaně ve své osamocenosti v tak nenáviděném prostředí. Ani v nejmenším si nenářikal na smrtelně vážné útoky svých vězeňských nemocí, o nichž mně vyprávěl jeho kamarád a spolutrpitele v téže nacistické mučírně Václav Běhounek, redaktor deníku „Práce“ a svědomitý strážce Jankovcových „Veršů z vězení,“ vydaných Dělnickou akademií v Praze. Byl umístěn v cele, sousedící s Paulíkovým žalářem, takže se mohli klepáním na stěnu dorozumívati. Jednou v lednu 1945 zaslechl zprávu, podle níž Paulík oznamoval, jak mu vodnatelný otok stoupá k srdci; a neozvěli se příštího dne, že to znamená katastrofu. A tu přítel mu radil, aby nepil podávaný mu čaj. Příští den se klepání přece jen ozvalo a oznamovalo zlepšení zdravotního stavu a že se podle rady zachová.

Buď silná a statečná!

Podle zpráv očitých svědků zůstal dr. Paulík v Plötzensee takřka do konce nacistického odporu. Zpráva německého spoluvězně hovoří o odchodu dra Paulíka s transportem ke konci dubna i o jeho špatném tělesném stavu. Od konce dubna však již nedocházejí žádné zprávy o Paulíkově pobytu a my se můžeme

jen dohadovat, zdali není nezvěstný, zdali nebyl transportován v oslabeném svém tělesném stavu někam na východ nebo na západ, odkud dosud nemohl podat zprávy. Vyloučena není ovšem ani možnost, že jeho poslední odchod byl trvalý.

Osudy obou profesorů — Jankovce a Paulíka — se ke konci tedy rozbíhají. V občanském životě za Masarykovy republiky se však vyvíjely stejnoměrně a souběžně vedle sebe jako dvě kolejnice téže trati. Jednotlivé pražce, je navzájem spojující, to byl každodenní styk obou kolegů u nás ve sborovně OAK, při němž si vyměňovali své pestré dojmy, co asi zpozoroval ten nalevo, onen napravo od trati.

Nerozbornou basí jejich společné práce bylo pevné socialistické přesvědčení, že vše, co pod vzájemnou kontrolou konají, je prospěšné a nutné pro dobro Československé republiky, zapojené do mezinárodního okruhu Masarykovy humanitní filosofie a světové politiky. Nejlépe nás přesvědčí o tomto stejném základním postoji porovnání časopisecké činnosti obou kolegů. Jankovcův boj o lidskost již známe. Bojoval ostře proti hitlerovskému zlu, barbary nelidskému, vyčítal blížký útok jeho a bil na poplach. Působil tedy více politicky a po stránce odborné se zabýval ponejvíce hospodářskými otázkami, jak prokazuje bibliografie jeho prací především v *Nové svobodě*. Naproti tomu si dr. Paulík oblíbil literární svět s exkursemi do nejrůznějších kulturních oblastí, dbaje pozorně toho, aby lidská podstata společenských vztahů byla přiléhavě a francouzsky živě uplatňována.

Nás, kteří jsme přežili protektorátní potopu bez smrtelných pohrom, bude patrně nejživěji zajímati Paulíkova činnost na přelomu dvou světů v roce 1939, kdy demokraticko-liberální soustava masarykovské republiky byla vystřídána diktátorskou hrůzovládou říšskoněmeckých lži-protektorů. V onom roce stal se Dr. Paulík vedoucím redaktorem *Literárních novin*, které začínaly tehdy dvanáctý svůj běh.

Otvírám XII. ročník. Leden 1939. Listuji v něm. Vane z něho vánoční náladové kouzlo, duha porozumění, pestrost kvě-

logů, kde dosahoval pozoruhodných úspěchů. Jeho hlavním mimoškolským zaměstnáním byla činnost literární a redaktorská. Psal nejen beletrii původní a vybroušené essaye, nýbrž překládal také poimpressionistické prosaiky francouzské. Největšího úspěchu dosáhl jeho román „Utonulá“, naplněný divčí milostnou tragikou; originální jsou jeho essaye o svůdnictví „Technika flirtu“, vynikající úrovně je i „Arizona“, oslavující trampství, a „Zadní Indie“, obsahující chválu periferie. Rád též rozšiřoval a prohluboval své povšechné vědomosti, zastává správný názor, že člověk není nikdy se svým vzděláním hotov.

Mezi literáty měl mnoho přátel a ctitelů. Také literární kritika soudila o něm příznivě. U čtenářské obce, která se nedočkavě těšila na každé jeho nové dílo, byl velmi oblíben. Jeho politické názory byly radikálně socialistické. Zesnulého presidenta Osvoboditele T. G. Ma-

saryka si Paulík svrchovaně vážil, nazýval ho někdy humorně „staříčným mocnářem“.

Býval velmi duchaplný a pohotový v odpovědi. Vyznačoval se při tom zvláštním suchým humorem, provázeným břitkou ironií. Rád naslouchal zdařilým aktuálním anekdotám a sám podobně šířil. Žertu nepokazil, nikomu neublížil. Kolegům i žákům byl sympatický, jeho přítomnost byla každému milá a vítána.

Tim kormutlivější je vědomí, že odešel — jak se zdá — na pochodu smrti do nenávratna a že se stal tedy obětí nevráživosti úhlavních nepřátel našeho národa, jež patrně tragicky zahynulý kolega tolik miloval a o jehož lepší sociální budoucno usiloval.

V závěru této letmé charakteristiky kladu v duchu snítka vavřinu na jeho zchlazené čelo, jehož žhavé sny a tužby po další tvůrčí práci zůstaly bohužel nesplněny.

V Praze 1. března 1946.

Dr. Viktor Novák.

Práci čest!

Fr. V.

„Práci čest!“ bylo životním heslem kol. Paulíka, ať již pracoval perem nebo jiným nástrojem. Na naší fotografii, kterou laskavě zapůjčila pí Paulíková, vidíme milého Paulíčka, jak štípe dříví ve volné chvíli, poskytující příležitost k práci rukou. Odvážně se rozmáchl a je-

diným úderem ostré sekyry rozpůlil velké poleno smrkového dříví. Jak vytrvale, houževnatě, tvrdostně zápasil s nepoddajným materiálem, pozorujeme na obrovské hranici, která se tyčí v okovech pořádku po levici neúrodného „drvoštěpa“. Spokojeně se usmívá a bafčí z „anglické“ lulky, původu ovšem domácího. Sluníčko pěkně hřeje a snad podněcuje zlatými šípky tvůrčí mozkovou práci Jaroslavovu. Kdo ví, zdali se v tomto rozmachu sekyrou neskryvá nový básnický podnět či jiskra nového literárního činu, který náš kouzelník českého slova proměnil v ohňostroj vtipných vět, bystrých postřehů a duchaplných přirovnání.

Či měl náš hrdina již napsanu větu o těžkém údělu lesních dělníků nebo vorů a sám si chtěl realisticky ověřit, co právě napsal? Hledal či lovil snad nový obrat, nové slovo, novou krásu v řečišti české mluvy jako rybář mrštné pstruhy? V této činnosti se výborně, t. j. odborně vyznal a měl pro nedělní pohodu v říční zátočině připraveny právě anglické pruty. Času také neztrácel nějakým zdlouhavým dojížděním. Opatřil si motocykl, aby se dostal co nejrychleji do volné přírody tam, kam ho srdce táhlo, na Křemešník nebo k břehům Sázavy.

Nejraději trávil chvíle oddechu někde u vody, aby tu ukojil svou rybářskou vášeň po boku milované bytosti. Vzpomíná i ve vězení na krásné zážitky v dopise ze dne 21. října 1944, který napsal své ženě před rozsudkem dne 25. října 1944:

„Málo jsi mi pověděla o své dovolené, vlastně nic, jen že jsi pstruhy nechytala. To mě skoro mrzelo. Je to ovšem naše společná zábava a radost, ale kdybys mi byla napsala, že i beze mne chodíš na ryby, těšilo by mě to a myslel bych si, že jsem to vše prožil s tebou, co tys o dovolené pěkného zažila.“

Motiv na vodě vypozerovaný taji i tato básnická práce, spjatá názvem „Thymolín“ s paulíkovským myšlenkovým okruhem, jejíž úryvek zde otiskujeme:

tů z luhů a hájů české literatury i českého umění výtvarného. Číslo za číslem umně vyšperkované, napěchované pamlsky ze všech koutů české a evropské kultury vůbec mjí před mým zrakem a vzpomínky se probouzejí.

Barevné vložky, vždy po čtyřech stránkách! Jste hebounkým mostem k dávnému milému kolegovi, jenž právě touto drobností hovoří k pisateli těchto řádků. Dívali jsme se tehdy oba ve sborovně na můj časopis „Přítel školy“, kde jsem užil barevných listů jako novinky na oživení zájmu čtenářů. A sotva to Paulíček zahlédl, už s tím souhlasil. Snad tuto zajímavost viděl i jinde. V Paříži kdysi? V městě pastelových odstínů a nejjemnějších barevných světél? Buď jak buď, vzpomínko, jsi živá a vedle mne jest a žije bytost přeplněná vtipnými, kouzelnými průpovídkami, perlivým humorem bohémského mládence se srdcem stále žíznícím po nejrozmanitějších záblescích dne. A nejen po čistě zábavných. Pod rouškou bezstarostné usměvavé pohody se skrývá nejvážnější úsilí o záchranu české mysli v přívalu barbarského cizáctví.

Hned v 1. čísle — lednovém 1939 — klade na první místo Langrovu rozkošnou povídku „Kampské válečky“. Odvážný to čin! Langer byl již tehdy proskribován. Odvahu Paulík miluje jako doušek chutného, posilujícího a pravidelně požívaného vína, ať tu zařaduje obrázky husitského vojska, tam sv. Václava, jinde zas obrázky z filmu o Zborovu. Pak opět snímky z pohřbu Karla Čapka, z převozu ostatků Karla Hynka Máchy na Vyšehrad. Nebo inseruje knihu TGM od Zdeňka Nejedlého.

Každé číslo přináší nové důkazy redaktorovy odvahy, která vrcholí v 8.-9. čísle, určeném pro říjen a listopad 1939 — tedy v 2. měsíci Hitlerova zběsilého řádění v Polsku — uveřejněním Mánesovy kresby ke „Vpádu králova vojska“, a to s textem: „Josef Mánes: Návrh ilustrace „Vpád králova vojska“ k básni Záboj a Slavoj. — Z kreseb k rukopisu Královédvorskému.“

Z jiných národních ilustrací, redaktorem včas a správně použitých, jmenuji vyobrazení Jana Amose Komenského, Alšovu Libuši, věstící slávu Prahy, vyobrazení Thámovy „Obrany jazyka českého

proti zlobivým jeho utračům, též mnohým vlastencům v cvičení v něm liknavým a nedbalým sepsané od Karla Hynka Tháma v Praze 1783“.

Soustava vlasteneckých ilustrací je podepřena celou sítí textů povzbuzujících k důvěře v nové slunné ráno. Tak čteme na př. v červnu 1939 drobnou báseň od Jiřího Maška:

NOCI POD BLANIKEM.

*O, noci, noci! Nejste věčné,
jste Kalvarii pro ráno.
Jen to slunéčko sedmítečné
má na růžích ustláno.
Včel zpěv éti z listů lípy naší,
ne slova závěti.
Pros večer, z Blaniku se snaší,
o hrdost bolest snášeti.*

Nebo tuto perlu z Nerudovy klenotnice: ... Když zazní hudba Smetanova, citíme dobře, jak to v našem českém srdci zabuší, jak v něm hvězdy se rozesmějí a slunce zazáří a je nám nebesky volno!“

A hned v dalším čísle nalézáme krásnou báseň „Rodné řeči“ od Lumíra Čivrného.

Nebál se statečný Paulíček uveřejnit příznivý rozbor Bohumila Ryby o exulantské knize pobělohorského vlastence: „Mistra Pavla Stránského Republica Bojema.“ V červenci 1939! Ten rozbor byl zřejmě namířen proti okupantům. Jen si poslechněte, co tvrdí mlčenlivá „Ryba“:

„Před více než třemi sty lety uvolil se český exulant mistr Pavel Stránský přispěti svou Republikou Bojema do leydenské elzevirské sbírky... Byl to úkol delikátní, měl-li vyhnaneč psát knihu o státě, na jehož trůně tou dobou seděl strýc jeho neštěstí Ferdinand II... A dočasný držitel moci nemohl sebe větším bezprávím udusit ve vyhnaném spisovateli nadčasovou — urozenou lásku k vlasti a národu. Čím více musil Stránského odpuzovati soudobý režim dosud nastolený, tím svůdnější bylo pro něho ponořit se do úvah — jak to sám vyjadřuje o přednostech své rodné půdy...“

Srovnáte-li i jiné a jiné ročníky Literárních novin, řízené Dr. J. J. Paulíkem, neubráníte se jasnému dojmu, že zde pracoval duch velmi odvážný, který uměl virtuosně zahrát v půl- i čtvrtónech na houslích češtiny o národního citu.

Byl skutečným hudebně nadaným literátem — houslistou — a rybářem slov zároveň. Připomínám, že Paulík vášnivě rád lovil pstruhy. I ve vězení na ně vzpo-

Ó, civět do parku, do malé Mikrofony,
tvář na polštáři, ven, do terče měsíce...
Slyšet vás smát se, žvatlat, a šepot, a polotóny
v tikotu hadinek, jež dobu měřice

chvátají modrou nocí do stříbrného rána
plout roztaveným časem jak vratká pramice...
pln trpké sladkosti zavru očí. A ustana,
šeptám do mikrofonu: Haló, Strašnice...

J. J. P.

Na okraj Čebišova Breviře o víně

J. J. Paulík

Svého času byl Karlu Čapkovi trpce vytýkán pozorný zájem o nejmenší věci (které nemají nic společného s běsy ani s tragickými, ba ani zářivými hlubinami): o psa, anglické trávníky a trvalky. Jsou ještě menší věci, nižší druhy, mluveno jazykem klasicistní estetiky, tak nízké druhy, že hrubosrstý foxteriér nebo perenna srovnány s nimi jsou vysoké náměty. Neboť mají duši, třeba malou, psi, rostlinnou. Ale přece mají duši.

Má víno duši? Je třeba, myslím, už opravdu spolehlivé kulturní půdy, aby se na ni a nad ní mohla rozprostranit kultivovanost, která ne-reservuje krásné slovo jen pro velké životní příležitosti, velké city, ale jež má i pro sense chutových buněk slovesné vyjadřování řádu vyššího než řeč jen sdělnou.

Gargantuovy hody patří ještě do období rudimentární epiky. Ve světové literatuře — a tedy také české — je víno poetickým motivem, ne sice tak častým, jako třeba zrazená láska, ale jistě častějším než třeba zelená louka nebo ptačí zpěv. Máme citovati (v krásném přebásnění Mathesiově) čínského poetu Li-Po?

Jen vypij, bratře, tři sta číši vína,
strast opustí tě jako žena líná
a budeš svoboděn...

nebo Tomana:

... ve zlatém víně stopíme
tyranský rozmar paměti —

nebo dobrého starého V. Tháma:

Já jsem si již umínil v hospodě umřít!

Při mé smrti u hůby musím víno mít —
nebo atd. atd.?

Zde a jinde v tisíci verších jiných básníků je víno (není-li jen dekorativním motivem) tedy zástupkou dionyského opojení nebo instrumentem, který zprostředkuje básníkovi styk s neřaděným, nezregulovaným a nerozlišitelným proudem jsoucna nebo číši z řeky Léthe a mnohým jiným.

Ale ne prostě v i n e m, jen — jen? — sen-
saci chuťových buněk na špičce, středu, kořeni

jazyka, na patře, substancí, která má svůj pů-
vodní smysl, jenž není vyčerpán pouhopouhým
opojením, nejprimitivnější ze svých vlastností.

Co nás na Čebišově knize především zajímá,
je styl. Styl, to je způsob zmocnit se věci
slovem, slovem představit věci, jak je vidím,
jak je cítím, i s tím vybraným chvěním citu
kolem nich, které jest specifikem právě mého
vidění. S dávkou toho, co nám v čisté podobě
(bez věci) dává hudba. S dávkou krásy.

To, co nám Čebiš povídá o původu, pěstění,
ošetřování vína, je poutavé, možná nové, ale
jako věc je věcí odborníků. Co praví o ochut-
nání, o rozeznávání vína, přijde asi vhod dile-
tantům, kteří budou rádi pronášet poznatky
z Čebišovy knihy jako vlastní vědění. Ale nás
zajímá způsob vyjadřování a tedy úmyslně ne-
vybereme třeba rozkošnou scénu z a v í r á n í
h o r y, ale namátkou několik epitet z partie
docela neomylně naukové:

„Vína bez lesku, zaprášená, závojevitá, na-
modralá, opalující, mléčně kalná.“

Nebo: „Sklouzne-li trochu vína do hrdla a
nezanechá v ústech delší příjemný pocit, říká-
me, že víno je krátké. Má rychlý odchod. Ta-
kové víno bývá také ploché atd.“

„Vino, které zanechává delší příjemný pocit
v ústech, je dlouhé a mívá paví chvost. Bývá
plně, tělnaté, štavnaté, tučné, vínovité, po hroz-
nu chutnající.“

*

Uvědomění požitku, fakt, že styl je schopen
diferencovaného vyjádření nejprimitivnější est-
tické kategorie, kterou jsou chuťové buňky, to
není, prosím, znak pustého požitkářství, ale
pevné kulturní půdy... Musa zpívající o Pe-
leově hněvu neměla ještě tóny pro zpěv o má-
jové lásce!

*

F. R. Č e b i š: „Breviř o víně“. Vydal s kres-
bami F. Stejskala „Vesmír“, Praha, 1939.
Paulíkův posudek otištěn s lask. souhlasem
ELKu, vydavatele Literár. novin, z XII. roč.

míná. Opatřil si kdysi za tím účelem báječné anglické pruty závratné ceny. A pak neměl lovit vzácné obraty v řečišti jazyka českého!

Jen si zde přečtěte na jiném místě jeho rozmilou literární reportáž „Na okraj Čebišova Breviře o víně“, kterou otiskujeme s laskavým svolením ELKu a v níž poznáte pravý paulíkovský sloh.

Nejkrásnějším požitkem při pročítání celého ročníku jest však potěšení z barevného závoje opravdové, lidsky teplé radosti, tryskající z darů slovního života, rozprostřeného v umných záhybech po celé klenotnici XII. ročníku Literárních novin, které nám nezakrývají směle pohledy do sympatických zákoutí Evropy — Francie, Anglie, Itálie a jinam — i Ameriky, ale přispívají ke vhodné umělecké úpravě veškerých nahromaděných pokladů.

Takových literárně lidských radostí zazije čtenář v dalších ročnících Literárních novin stále více. Bude naším čestným úkolem, zhodnotit ve zvláštní studii celou časopiseckou práci Paulíkovu. Rámec této vzpomínkové stati nedovoluje její zapojení pro rozsáhlost látky.

Nyní se nám rýsuje v pozadí Paulíkovy mimoliterární činnosti ostrými tahy kreslený profil našeho kolegy

Ing. Miroslava Satrana.

Přišel k nám na akademii 1. září 1940 již jako ilegální bojovník, jakým byl také kol. Paulík. Oba pracovali ve zpravodajské síti ÚVODu. Paulík rozvážel na motocyklu tajné zprávy v okruhu mimopražském, Satran se pohyboval většinou uvnitř Prahy, kde se také stal obětí gestapáckých nástrah.

*Válka nynější bude
rozhodnuta jen a jen letecky.*

Býval leteckým důstojníkem. Přišel na karlínskou obchodní akademii, jejímž byl absolventem z roku 1923, působil zde až do svého zatčení gestapem 20. prosince

1941. Postavou byl právě tak velký jako kolegové Jankovec, Dr Paulík a inž. Salus, čtvrtý v řadě obětí profesorského sboru OAK za hnědého teroru. Satran byl černovlasý, hladce holený a nenosil brýlí. Užíval jich Jankovec, Paulík si tu a tam nasadil jakýsi monokl. Salus brýlí nepotřeboval.

Satranova tvář byla ostře řezána. Pohled měl velmi milý jako jeho kolega Salus. Vyzařovala z něho náboženská něha, ale i rozhodnost, stočil-li se hovor na pole vojenské. Řekl mně jednou při posuzování celkové situace v létě 1941, když východní fronta uhýbala k Volze, při čemž se mu zajiskřilo v očích bojovné odhodlání: „Válka nynější bude rozhodnuta jen a jen letecky, a to v prospěch našich spojenců. Materiálová převaha se ovšem projeví až později, až Anglie zorganizuje všechny své zámořské posily.“

Měl vlastně pravdu. Neboť bez letecké převahy na straně Angličanů, Sovětů a později Američanů nebylo možno zničit přísunové cesty a hlavní průmyslová střediska v týlu nepřátelské fronty. Ani atomové pumy nebyli by mohli Američané umístit tak výhodně bez stratosférického letectva. I v politickém ohledu byl prozíravý, jak dosvědčuje redaktor Korčák ve svém citově podloženém článku „Čestně žili, čestně zemřeli“, uveřejněném v Kalendáři československém 1946:

„Zcela souhlasil, když jsme v „Českém kurýru“ již od počátku roku 1940 obraceli pozornost k východu. Vytrval, když na podzim 1940 někteří druhově odmítli mu pomáhat, že prý pracuje pro komunistickou stranu, a nadšeně tiskl Stalinovu řeč, když vstupem SSSR do války se dostalo satisfakce naší líní.“

Redaktor Korčák pokládá inž. Miroslava Satrana za svého nejobětavějšího spolupracovníka i nejuvěrnějšího kamaráda v ilegální činnosti ve skupině Český kurýr.

Vystupování Satranovo bylo ve společnosti nenápadné. Často se nepozorovaně objevil někde na konci chodby naší OAK a právě tak nepozorován přicházel mezi žáky, kteří ho převyšovali o celou hlavu. Tento jeho způsob pohybu a malá postava mu umožňovaly časté ilegální služby, o nichž zde podává zvláštní zprávu v rámci jeho životopisu Satranův spolupojovník Karel Bakos, a to svědomitě a podrobně, na jiném místě.

Ing. Miroslav Satran uprostřed mezi matkou a otcem.

Ing. Miroslav Satran,

člen tajné organizace „Český kurýr“.

3. Ing. Miroslav Satran, nar. 16. června 1903 v Praze. Vystudoval obchodní akademii v Praze-Karlíně 20. června 1923, pak vysokou školu obchodní, kde se podrobil I. státní zkoušce r. 1930, II. státní zkoušce 1932. Byl pak rok na praxi v Bance čsl. legii. Byl vůdcem prázdninových studentských výprav studijních do Francie, Belgie a Anglie. — Od 1. září 1937 do 31. ledna 1938 byl výpomocným učitelem na obchodní akademii v Choceňi, pak interním učitelem na odborné škole pokračovací pro živnosti obchodní v Praze od 1. února 1938 do 31. srpna 1938, učil i na soukromých obchodních školách. Od 1. září 1940 byl ustanoven výpomocným učitelem na obchodní akademii v Praze-Karlíně. — Dne 20. prosince 1941 byl německou policií zatčen, podařilo se mu však uniknouti. Skrýval se po několik měsíců na venkově, až dne 17. července 1942 byl dvěma gestapáky dopaden v Kyjích u Prahy v čp. 590 a podle sdělení p. Miroslava Šmída, absolventa OAK, při zatýkání zastřelen, když zahubil v sebeobraně jednoho gestapáka. Řídil se jako člen Českobratrské jednoty evangelické zásadami náboženskými.

A. Št.

Pečlivě byl tedy vylíčen osud milého našeho Satrana a jeho tiché působení. A právě tak tichou povahou vynikal profesorský druh Satranův

Ing. Miloš Salus.

Přišel k nám již 1. září 1937 a vyučoval nauce o zboží a jiným komerčním předmětům. Se Satranem se u nás ani nesetkal, neboť Satran přišel až 1. září 1940 na ústav a Salus odešel již 1. května 1939 do výslužby. I s ním jsem se setkal po prvé v naší sborovně... Přejíždí kolem oken a zastavuje se v pozadí u knihovny. Marně hledá Masarykův Naučný slovník. Zjev jeho se mění před mým duševním zrakem v postavu nehmotnou, která ustupuje do šera sborovny stále víc a víc. Ide k přihrádkám na dopisy, sahá do prázdná, ruka jeho se zachvívá, je tak útlá, malá, bez krve, masa i kostí... zrakový dojem neustále slábne, až mizí docela...

Byl další obětí nacistické krutovlády, obětí obludných norimberských zákonů protizidovských.

Boj proti židům jest čistě hospodářský.

Jeho názor na Hitlerovo násilnické běhnutí byl zaměřen zásadně na hospodářskou podstatu velkého světového zápasu a shodoval se v tomto bodě s kolegou Jankovcem. Proto jednou prohlásil ve sborovně po vpádu Hitlerově do Československa na jaře 1939: „Boj proti židům jest čistě hospodářský.“

Toto stanovisko mě později podněcova-

lo k přemýšlení, co se stane, když Hitler provede změnu své taktiky proti židům a třeba jen proti těm, kteří byli stoupenci západní orientace, aby mohl zahájit boj proti SSSR, jak se dalo očekávat podle Goebbelsovy dřívější protiso-
větské propagandy.

Zde mě opět utěšoval Jankovcův rozbor hospodářské situace nacistů vůbec, kteří prý nebudou moci změnit své protizidovské plány, protože nemají kde vzít nové prostředky na ukojení chamtivosti svých zvlčilých stoupenců. Již roku 1937 prokazoval Jankovcův pečlivý přehled cel-
nového vývoje, že situace za hospodářské a finanční politiky III. říše je hodně napjatá, že na úhradu výdajů už nestačí stažený opasek chudého člověka a že nezbude nic jiného, než sáhnouti k pramenům vydatnějším. Od loňského norimberského sjezdu (1936) zahájilo přece Německo „novou epochu vývoje: Chce být samostatné hospodářsky a rychlým tempem připravuje generální zkoušku, jak dlouho by vydrželo válku hospodářsky.“

Do 1. května 1939 směl kolega Salus působit u nás a pak musil odejít z důvodů rasových. Žil nějaký čas volně u příbuzných na Kladně, odkud nastoupil svou trpkou cestu do koncentračních táborů v Terezíně a Osvětimi. Byl z jmenovaných kolegů nejmírnější, a vskutku by mu byl nikdo nemohl vytýkat podle paviánsky řvavých method Streichrových jakoukoliv „židovskou agresivnost“. U něho byla na první pohled zřejmá skromnost a nenápadnost skutečného šlechtice ducha. V tom se doplňoval jistě s ostatními našimi kolegy hrdiny.

A nebylo možno ve styku s ním pochybovat o upřímnosti jeho jednání. Proto jsem snad vždy bezděčně spojoval je-

4. Ing. Miloš Salus, nar. 4. září 1896 v Kladně. Absolvoval reálku v Kladně, pak chemicko-technologický odbor české vysoké školy technické. Dosáhl učitelské aprobace i z nauky o zboží 3. prosince 1929. — Od 1. února 1929 byl činný na veřejné obchodní škole v Pardubicích, od 1. září 1929 na české veřejné obchodní škole v Šumperku, od 1. září 1934 na státní obchodní akademii v Chrudimi a od 1. září 1937 byl profesorem na obchodní akademii v Praze-Karlíně, odkud byl 1. května 1939 z důvodů rasových Němci přeložen na dovolenou s čekatelným, pak odtransportován do terezínského ghetta a později z téhož důvodu zahynul v plynové komoře v Osvětimi podle sdělení absolventa ústavu p. J. Tesaře, který témuž osudu unikl.

A. Št.

Ing. Miroslav Satran.

„Vzpomínám rád na Ing. Satrana. Znal jsem ho ještě jako malého chlapce. Rodiče, otec i matka vzorně pečovali o malého Miroslava a vždy byla radost se zahledět na velmi čistě vpravěného, ať šel kamkoliv. Vyrostal v rodině československé evangelické a toto bylo u něho vždy znát. Jeho vystupování bylo prosté, ale při tom tak zvláštní, že si dobýval mimořádné pozornosti. Pracovali jsme spolu v místním odboru Kostnické jednoty na Král. Vinihradech, ústředí to československých evangeliků. Roku 1938 se stal předsedou tohoto odboru a byla radost působit za jeho vedení. Když pak rok 1938 politicky pro nás tak nepříznivě končil, bylo jeho první starostí, jak pracovat, abychom dovedli v každém směru čelit německému tlaku. Březen 1939 jím zvlášť otrásl; to již s naprostou rozhodností vyhledával spojení s lidmi čestnými, kteří by opravdově a nezištně pracovali v odboji proti německým uchvatitelům. Podarilo se mu to a velmi uvítal návrh redaktora Rostislava Korčáka na vydávání protifašistického časopisu „Český kurýr“. Ochoťně nabídl své služby a záhy se stal tepnou celého technického provozu tohoto časopisu, jehož prvé číslo vyšlo na podzim roku 1939.

Redaktor R. Korčák odevzdával mu sestavená jednotlivá čísla časopisu v rukopise a Ing. Satran se staral o jejich vyhotovení i expedici. Rád to konal. Bylo nás zprvu jenom pět lidí, ale v krátkosti byl opatřen stroj psací, rozmnožovací, papír, barva a vše ostatní k tomu náležející. Byla to opět radost za jeho vedení pracovat, neboť on tomu věnoval vše, veškeren svůj čas, na sebe se neohlížeje, a tak velmi často jsem byl svědkem toho, že se neměl kdy ani najít jak v poledne, tak i večer. Oporou v této jeho práci mu byl jeho otec, který s obzvláštní péčí vykonával každý úkol mu svěřený.

Ing. Satran neomezoval se jen na práci s vydáváním „Českého kurýru“, on navazoval na spoje i jiných skupin. Se souhlasem svého otce poskytoval úkryty osobám stíhaným gestapem. Z nich zvlášť vzpomínám Rudolfa Mareše, tajemníka Svazu YMCA, Frant. Hánka, člena náčelnictva ČOS. Také sbíral peněžité dary, potraviny, potravinové lístky na podporu těchto lidí a pamatoval i na naše uvězněné na Pankráci, kam posílal pomocí některých vězeňských dozorců mnohé z těchto věcí. Měl obzvláštní radost, když se tato veškerá práce dařila. A skutečně, práce se dařila. I vylepování různých hesel za noci na rozličných místech pražských čtvrtí téměř dva a půl roku. „Českého kurýru“ vyšlo 25 čísel; to již byl osudný prosinec 1941. Satran tušil, že se to kolem něho stahuje, zvlášť když došlo k zatčení p. prof. Jankovce. Svěřoval se mi s tím a také vše podle toho zařizoval. Škoda jen, že v tom zápalu pro věc tak nesmírně důležité hodnoty nechal se oklamat ve své důvěřivosti člověkem, který se vetřel na jaře r. 1941 mezi nás a o kterém mám vážné podezření, že byl příčinou i jeho vlastního zatčení. Doufám, že šetřením se i tuto věc podaří vysvětlit.

Bylo to pro mne překvapením, hroznou skutečností, když otec Satranův mi dne 20. prosince již o půl sedmé ráno sděloval: „Teď právě odvedlo gestapo našeho Mirku.“ Otec byl zřejmě rozrušen, a co mohl ještě z bytu odnésti, vynášel, aby co nejméně padlo podezřelých věcí při případné ještě prohlídce gestapu do rukou. Mnohem větší byl rozruch, když ještě téhož dne večer zatčení byli náš milý redaktor Rostislav Korčák a jeho vzácná choť Zinaida. A zas na to v pondělí večer 22. prosince zatčení Satranova otce, p. Václava Satrana! Bylo toho trochu mnoho najednou. Zatčení starého pana Satrana jsem se stal nechtěným svědkem a ještě dnes nedovedu být Pánu Bohu dost za to vděčen, že jsem sám zatčen nebyl.

Sběhlo se mnoho věcí v málo dnech po Satranově zatčení. Ohlásila se paní prof. Marie Hornofová, paní Květa Rívnáčová i mnozí jiní a na myslí měli nějak pomoci na svobodu zvlášť Ing. Miroslavu Satranovi. Smutné to byly vánoce při pomýšlení na tyto zatčené. Dne 31. prosince 1941, jedenáctý den po zatčení Ing. Satrana, asi o půl 9. h. ranní, zazněl v mém závodě telefon, přiskočím k aparátu, uchopím sluchátka a ohlásím se, co vzápětí se ozve hlas:

ho jméno se souzvukem jména významného spisovatele Hugo Saluse. Nezklamal jsem se ve svém očekávání, že si kolega Salus jako idealista neponechá svůj myšlenkový kvas pro sebe právě tak jako jeho básnický jmenovec. Od jeho spolupřítele Josefa Poláka jsem se dověděl, že prof. inž. Miloš Salus uspořádal v Terezíně celý cyklus přednášek od září 1943 do dubna 1944.

Pak již přednášky dovoleny nebyly a zanedlouho nastoupil Ing. Salus trudnou pouť do Osvěčimě. Jakým duchem byly Salusovy přednášky naplněny a jak působila životní jeho energie na společnost ho obklopující, o tom nás poučuje pásmo Polákových vzpomínek.

„Profesor Salus přijel kladenským transportem 26. února 1942 do Terezína. Tento památný den byl druhým nejmutnější dnem terezínského ghetta. Sedm nevinných lidí bylo toho dne pověšeno na šibenici, když předtím — dne 10. ledna 1942 — odpravili Němci stejným způsobem devět lidí. Těžko si lze představit náladu příjezdců osazenců. Očekávali po příjezdu ne-li klid, tedy alespoň konec nervového napětí, jež prožívali doma před transportem. A přijeli k popravě... Toho dne viděl jsem prof. Saluse po prvé. Nestěžoval si, byl pln otázek a zajímal se především o to, co bude v Terezíně dělat.

„Víte, já bych nejraději učil,“ povídá. „To, pane profesore, nebude tak jednoduché, musíte nejdříve začít jako dělník v pracovní skupině. Tenhle křest musí podstoupiti každý. Teprve potom si páni vyberou vhodné osoby pro různá povolání.“

„To by mi nevdálo, já bych tím dělníkem zůstal a vyučoval bych případně večer po práci.“

Prof. Salus se pomalu vžil do prostředí, kde našel mnoho známých osob v české skupině. Ale rok 1942 nebyl ještě tím, čím českému živilu v Terezíně byl rok 1943 a 1944. Německý velitel ghetta SS-obersturmführer dr. Hermann Seidl, dnes ve Vídni zajištěný, potíral vše české a jeho nástupce Burger nebyl s tohoto hlediska o mnoho lepší. Teprve příchodem velitele Friedricha Rahma nastalo určité uvolnění a český kulturní život se plně rozvinul. Byly konány hodnotné české přednášky, z nichž uvedu pouze ty, které proslavil inženýr profesor Salus:

9. září 1943 přednášel na thema: Člověk vítěz nad živly.
14. října 1943 přednášel na thema: Duch a hmota.
26. listopadu 1943 opakoval na thema: Duch a hmota.
16. února 1944 přednášel na thema: Šmysl života.
24. února 1944 opakoval na thema: Duch a hmota.
5. března 1944 přednášel na thema: Výchova mládeže.
11. března 1944 opakoval na thema: Výchova mládeže.
25. března 1944 provedl na thema rozpravu o výchově mládeže za přítomnosti 4015 osob.
18. dubna 1944 opakoval na thema: Výchova mládeže.
28. dubna 1944 provedl znovu rozpravu o výchově mládeže.

Nikdo nepochopí, čím nám, vyrostlým v českém prostředí, česky nejen myslícím, ale i česky cítícím lidem byla česká přednáška, české divadlo a česká píseň. Úřadování německé, denní rozkazy a tiskoviny německé, na ubikacích část německých hovořících, to vše jsme denně měli kolem sebe.

Proto jsme se na našich českých večerech cítili trochu doma, naše myšlenky zalétávaly k známým místům tak těžce zkoušené země. Proto mnohá slza kanula po tváři, když na náměstí v Terezíně hrála kapela směr českých národních písní. Proto to posvátné ticho, když člen České filharmonie Egon Ledec hrál české skladby.

Jak jsme poznali, měl prof. Salus na českém kulturním životě značný podíl. Byl jsem krátkou dobu jeho spolupracovníkem, psal jsem mu pozvánky na české přednášky a debataní večery, které jednak pořádal sám se svým kruhem českých přátel, jednak se přednáškami účastnil práce v naší skupině. Později jsem prof. Saluse nevidal tak často. Byli jsme zaměstnáni ve dvou od sebe vzdálených odvětvích. Ale potkal jsem ho na každém českém podniku, ať to už byla česká přednáška nebo divadelní představení oper „Prodaná nevěsta“, „Hubička“ a j., pak večery české poesie, Švenkovy satirické revue, Gogolova „Zenitba“ a Máchův „Máj“...

Prof. Salus měl zvláštní smysl pro poznávání českých lidí. Šel jsem s ním jednou po ulici. Povídá najednou: „Vsaďte se, že tamhleta babka s modrým šátkem na hlavě je Češka.“ Přistupujeme ke stařeně a ptáme se:

„Tak odkudpak jste, babičko?“

„Ze vsi od Kolína, mladý pane, ze vsi. Měla jsem tam malé hospodářství, ale jsem už na to stará, ani tu naši trávy už jsem neunesla!“ A babička drmolí slova a líčí svůj osud, ale prof. Salus se vítězoslavně usmívá. Ptám se ho, když jsme se s babkou rozloučili: „Teď mi řekněte, jak jste poznal, že ta žena je z českého kraje?“

„Podívejte se,“ odpověděl s úsměvem Salus, „to je svěráz, to musí cítit člověk tuhle.“ A pan profesor si tuká na levou stranu prsou. „Viděl jste ten šátek uvázaný pod bradu, tu sluncem osmahlou vrásčitou tvář? Nemyslete si, taková máma z českého venkova se pozná hned.“

Uplynulo léto 1944, v němž německé podvody s mezinárodními komisemi a filmováním hrály důležitou roli, a na- dešla třetí smutná éra dějin terezínského ghetta — odůlečení 18.407 lidí do osvěčimské propasti. Byl to boj na život a na smrt, jemuž velická většina podlehla. A koncem září 1944 došla řada i na prof. Saluse. Odešel z Terezína a nikdo o něm víc neslyšel. Krácel jistě cestou milionů k pecím osvěčimského pekla.“

J. P.

O chvílích jeho skutečně posledních nás informuje jímavý příspěvek do našeho památníku od Salusova žáka Jiřího Tesaře, absolventa OAK z r. 1938, nadepsaný „S Bohem, pane profesore!“

S dojetím zajisté dočítáme přešlé řádky, vzpomínající s pohnutou myslí na kruté osudy naší učitelské skupiny, pohlacené uraganem zběsilé druhé světové války. Ale slova a myšlenky, smysl pro čest a povinnost i ohnivá touha po svobodném, a přece pospolitém životě členů jejich nezamítkly v temnotách, nýbrž byly šťastnějšími druhy jejich zachyceny a přes všechny úklady záludné smrti nacismu doneseny k úpatí české skály, kde mladé pokolení přijímá zvěst hrdinů s upřímností sobě vlastní a slibuje, že odkazy jejich bude opatrovat jako drahocennou pa-

„Neboj se, toliko věř“ (biblický verš) a „Poznáváš mne? Víš, kdo jsem?“ Přesto, že jsem hlas nepoznával, tušil jsem, že to je Miroslav Satran, a jen jsem řekl: „Vím.“ Ještě sdělil: „Jsem venku“ a zavěsil sluchátko. Neotálel jsem a ihned běžel do Wenzigovy ulice, kde jsem byl přesvědčen, že je ukryt. Nemluvil jsem s ním, naopak byl jsem paní Řivnáčovou ihned poslán domů s tím, že o mně rovněž vědí a že všechno to, co mám u sebe, mám zničit a nikam nechodit. Poslechl jsem, ale dnes mě to mrzí, protože, i když jsem později procházel stejně nebezpečími, k mému zatčení nedošlo.

Se Satranem jsem měl možnost sejít se konečně dne 8. února 1942. Za této schůzky jsme si mnohé vysvětlili a zajímavé bylo jeho vyprávění o útěku z dohledu gestapa 30. prosince 1941. Škoda, že jsme se nemohli sejít častěji, ač jsme si stanovili schůzky čtrnáctidenní, a že tomu bylo zabráněno snad paní Řivnáčovou z obavy, aby se nedostal znovu do rukou gestapa. Chránila jej s tím dobrým vědomím, že tak dělá dobře, a proto nedovolila mu setkati se s kýmkoliv. To se jí však stalo osudné, když po heydrichiádě na neustálou prosbu p. Weila svěřila jej jemu a dovolila bez mého vědomí převésti jej p. Hubertem Boudným do bytu Weilova v Kyjích u Prahy č. 509.

Když mi v červenci 1942 s velkou obavou o Satrana konečně řekla, kde Satran je, rozlobil jsem se a s jejím souhlasem — a jak prozradila — i se souhlasem samotného Satrana, který prý se v dosavadním prostředí necítí bezpečně ukryt, našel jsem pro něho byt a dohodl jsem se s paní Řivnáčovou, že jej převedeme dne 19. července do nového bytu na Král. Vinohrady do Blanické ul. k paní Gemerlové, která velmi ochotně svolila, že jej vezme do svého bytu. Ale bylo již pozdě, neboť 17. července 1942 Satran při náhlé prohlídce v bytě Weilově snad při pokusu o útěk nebo v sebeobraně byl střelen do břicha a za velkých bolestí zemřel ještě téhož dne a podle výpovědi zajištěného gestapáka zemřel prý v podolském, tehdy SS-lazaretě.

K této tragické příhodě došlo kolem 11. hod. dopol. a náš milovaný Satran zemřel asi po 13. hod. Poslední jeho slova zněla: „Pozdravujte všechny známé!“ Zas to byla doba celé řady zatčení našich vzácných lidí, jakož i paní prof. Marie Hornofové, paní Květy Řivnáčové, paní prof. Petrové a jiných. Na paní Hornofovou vzpomínám vděčně pro její vzácný charakter. Nevycházel jsem z rozrušení, až doma dne 19. července, když jsem si uvědomil, že opět jen tak tak jsem vyváznu z nástrah gestapa. Nemohu zapomenout na Ing. Satrana zvláště dnes. Co mohl všechno ještě vykonat! S velkou péčí staral se o každý jemu svěřený úkol a jen na prospěch celku. Co noci obětoval pro znovunabytí naší samostatnosti, s jakou péčí ukládal malé brožurky „Za svobodu do nové Čsl. republiky“. Pamatuji se, že říkal, že není ještě čas tyto knížečky rozdávat, ale přece jsme jich dali do rukou lidí spolehlivých asi na 400, ostatní v tom překotném zatýkání byly zničeny.

Jeho milý, pečlivý otec zemřel 17. února 1943 v Osvěčimí. Maminka jeho zemřela po těžké nemoci r. 1937. Miroslav Satran se narodil 16. června 1903 na Král. Vinohradech. Byl pilným posluchačem slova Božího a velmi rád docházel do Jednoty československé na Žižkov, aby si směl poslechnout výklad Bible Kralické z úst kazatele Frant. Urbánka, věrného přítele rodiny našeho prvního presidenta T. G. M a s a r y k a, kterého také, jakož i jeho choť pochovával. Měl kazatele Frant. Urbánka rád a také si přivlastnil jeho jméno jako krycí v práci ilegální. Budiž mu zachována vděčná paměť!“

Karel Bakos.

mátku, že budovatí chce na základech s takovým sebeobětavým nadšením položených a že oběti, také spolužáky mladého dorostu přinesené, nebyly marné.

Ona velká řada absolventů i žáků, která kráčela za svými milovanými profesory vstříc nejtěžšímu boji s germánským přívalem, ta byla také jako oni stržena do zpěněných proudů a zápasila do posledního dechu o čest nejen vlastní, ale celého našeho národa.

„Když ne se štítem, tedy na štítě!“ bylo jejich nebojácné, spartánské rozhodnutí — a tomu všichni zůstali věrni. Svou hrdinnou obětí se zasloužili o český národ především, zasloužili se o lepší demokratické soužití Čechů a Slováků a zasloužili se upevnění základů svobodné Československé republiky.

Mosaika odbojů 1914—18 a 1939—45.

Přehledneme-li nyní mosaiku obou našich odbojů z let 1914-18 a 1939-45 v rámci obchodní akademie v Praze-Karlíně, jak ji najdeme v tomto památníku pečlivě snesenou prof. Štěpánem a radou Šafle-rem, poznáme s překvapením, že naši odvažní profesori, absolventi a žáci pracovali a bojovali snad na všech úsecích domácího i zahraničního odboje první i druhé světové války.

Za prvního odboje se vyznamenali účastí v ruských legiích Josef Bret, Jan Dobeš a Jan Domanský, kteří padli jako ruští legionáři v boji proti trockistickému chaosu. Na straně protivné stálo ovšem dosti našich absolventů a padli v řadách našich katanů v tom slova smyslu, že byli odvoláni nedobrovolně na krvavé obětiště různých front první světové války, v myslí své zajisté žehrajíce na temný svůj osud, který jim nepřál vhodně příležitosti, aby se včas přidali ke svým legionářským druhům.

V zahraniční armádě druhého odboje bojovalo rovněž mnoho našich absolventů, kteří vykoupili svými činy a svým utrpením naši státní svobodu. Z nich padli: Václav Řídkošil jako nadporučík-letec v Normandii a Otto Šule jako poručík za jugoslávského odboje. Prof. inž. Miroslav Satran, bývalý letecký důstojník, absolvent OAK z r. 1923, padl v Praze-Kyjích v nerovném boji s gestapáky.

Nejvíce je případů ilegální činnosti za druhého domácího odboje. Jako vůdčí zjev a duchovní původce ilegálního hnutí v tak zv. protektorátě Čechy a Morava za prvních dvou let se všeobecně hodnotí bystrý a nebojácný náš komercialista prof. V. Jankovec, absolvent plzeňské OAK, který vypracoval se svými druhy ideový pořad domácího hnutí odporu: „Za svobodu do nové Čsl. republiky“. Bohužel, byl po dlouhém pátrání přece jen zatčen gestapem a doveden před drážďanský „lidový soud“, kde mu byl vyměřen trest smrti pro velezradu. Svůj život obětoval za ideály svobodné demokracie a socialismu 20. prosince 1944.

Jeho spolupracovník dr. Jaroslav Jan Paulík byl odsouzen po třítiletém věznění k desetiletému žaláři pro přípravu k velezradě a vězněn naposled v Plötzensee v Berlíně. Téměř před příchodem sovětských vojsk do berlínských rozvalin byl snad odtransportován mimo berlínský okruh. Dosud se nevrátil. Je tedy nezvěstný.

Jiný spolubojovník Jankovcův, náš absolvent abiturientského kursu ing. J. Friedl ze skupiny PVFZ, byl popraven dne 8. února 1945. A právě tak zahynuli redaktori „Tvorby“ a „Rudého práva“ Stanislav Brunclík a Otto Synek, poslanec Národního shromáždění první republiky. Zastřeleni nebo popraveni byli Jaroslav Čaha, Oldřich Diepolt a Zdeněk Škvor i nejmladší náš žák Jaromír Enšpenger, zastřelený na Kladně.

Další skupina snášela s bezpříkladným hrdinstvím dlouhé útrapy nejhrůznějších koncentračních táborů, jímž nakonec podlehl. Jsou to Pavel Benda v Lodži, Viktor Fleischmann v Dachau, Viktor Gubát v Osvětimi, Bedřich Hochmayer v Osterode u Hanoveru, Jiří Kafka v Osvětimi. Sem patří také Jiří Kraus, Josef Moškovič, Jindřich Munk, Josef Pollak, Vladimír Prošek v Mauthausenu a Viktor Synek; rovněž tam zahynuli Radoslav Topol, Václav Tůma a Adolf Vlášek.

Silná je také družina bojovníků s rasovými zákony. K ní patří prof. ing. Miloš Salus, Jaroslav Doktor, dr. Frant. Fischer, JUC Vilém Fischer, Antonín Kamenický, Josef Pollak, Hanuš Sabat a Viktor Synek.

I vynikající revoluční činy vykonávají ilegální pracovníci v čele s prof. ing. Miroslavem Satranem, který uniká gestapu a raději padne v boji, než aby vydal tajemství. Spojkou mezi ilegálními pracovníky jest Radoslav Topol, v Mauthausenu umučený, který byl 7. dubna 1946 in memoriam vyznamenán prezidentem Čsl. republiky dr. Edvardem Benešem čsl. válečným křížem z r. 1939. Jiný ilegální bojovník Vlastimil Moravec ukrývá se svými rodiči Gabčíka, Kubiše a Valčíka, kterému dali k dispozici své kolo, vystavené po atentátu na Heydricha u Bati na Václavském náměstí. Matka jeho je ošetřuje, on shání posily po Čechách. Za to pyká po matčině dobrovolné smrti se svým otcem v Mauthausenu, kam byl zavlečen po rozsudku smrti. Je tam umučen se svým otcem v říjnu 1942. Vlastimilova snoubenka Věra Löblová je zastřelena v létě 1942 s matkou a s bratrem. Jejich jména čteme všechna s pohnutou myslí na společném seznamu odsouzců k smrti, vyrvaném pražskému gestapu již v době květnové revoluce.

Nucené práce zasáhly taktéž tvrdě do řady hrdinů OAK. Patří sem Jiří Chramosta, Jiří Kostrouna v cizině hyne Stanislav Souček.

Také pochody smrti zkosily lechtery nadějný život. Zemřeli tak Leon Komínik a Lilly Siegllová.

Nezvěstných je celá řada. Jde o Ottu Brumla, Otakara Hrachy, Antonína Kašpárka, Václava Mrázka a profesora dra Paulíka.

Zajímavé je po stránce statistické, že nejméně oběti vykazují nálety na Prahu a jinam. Jde o jediný případ Jaroslava Simsy (zemřel 25. března 1945).

Cestně je zastoupena také partyzánská skupina Karlem Křohoutem, organizátorem partyzánských bojůvek z Branžeže, zastřeleným 23. března 1945. Byl mu odhalen v Branžeži v okrese jičínském pomník spolubojovníky bývalého podzemního hnutí „Střed“.

S hrdostí se však může naše škola vykázati značným počtem bojovníků v květnové pražské revoluci 1945,

Český kurýr.

Pravda vítězí!

28. února 1941.

Pozorně přečtěte!
Zapamatujte!
O p a t r n ě dejte dále!
Při rozmnožování neměňte ničeho
v textu!

Tři březnové dny se vryly tak do české paměti, že nic je nemůže odtud vyhladit. Den 7. března zůstane nám spát s největším představitelům naší duchovní svobody a státní samostatnosti - dny 15. a 16. března vyznačují počátek našeho nejstrašnějšího národního ponížení, ujařmení cizím tyranickým režimem, ztrátu samostatného státního života.

Nacističtí otroci zapověděli k narozeninám T. G. Masaryka jakoukoliv veřejnou zmínku o něm, ačkoli prezident osvoboditel patří k nejznamenitějším postavám celého lidstva, naopak dávají vládkářskými pohůnky spinit čistou Masarykovu památku nejsurovějšími lžemi. Naproti tomu chce režim letos zvláště okázalé veřejné opěvování těch dvou dnů naby z poloviny března 1939, kdy proti všemu právu byly české země okupovány třetí říší a Hitler prohlásil a hradu českých králů nad naším národem potupný protektorát, jaký se do té doby zřizoval jen nad africkými kmeny na nejnižším stupni civilisace.

Ale pro český lid zůstává 7. březen dnem národního svátku a vyznáním věrnosti ideálům Masarykovým a 15. a 16. březen dny národního pádu, ve kterých každý řádný Čech bude nacistické vítězoslavné projevy s opovržením ignorovat. Uvědomělé masy našeho lidu neznají žádného smíření s Hitlerovou třetí říší a vytrvají v tichém, ale neústupném zápase s nacistickým nepřítelem až do konce. Nepolevíme, dokud programové zásady Masarykovy, očištěné od pozdějšího nánosu stranických a kapitalistických zájmů zase nenabudou v českém životě platnosti a dokud surové znásilnění naší samostatnosti nebude odčiněno.

Budeme na své vnitřní frontě podlanovati síly nacistického imperialismu a hájiti nezadatelná práva českého národa na svéprávný život všemi prostředky, bez ohledu na výkyvy politické a vojenské situace na vnějších evropských frontách. Nešetné bojové skupiny organizované v českém podzemí, aby v příhodné době pohotově zasáhly, jsou navzájem spojeny nezlomnou touhou účtovat se surovou cizovládou a pomoci vysvoboditi svůj národ národně a sociálně. Nelekáme se obětí, věduce, že pravá svoboda se vybojuje jen za cenu vlastních obětí, nepřijde sama od sebe, ani nevzejde z pasivního čekání nebo spoléhání na zahraniční pomoc. Bojovým odhodláním českého lidu nemohou otřásti sebe fanatictější řeči Hitlera a Musoliniho o jejich jistotě vítězství - vždyť oni jako zodpovědní strážci této války jinak mluvíti nemohou.

Setrváváme v osvobozovací boji za všech okolností, i kdyby nastávající březen přinesl nejstrašnější válečný nápor, jaký kdy zažil svět. Není žádné jiné cesty, neboť poddati se by znamenalo privoliti k postupnému vyhlazování českého národa, které je - jak dnes již každému u nás je jasno - v nacistickém programu úplného poněmčení našeho životního prostoru. Nikdy neuznáme právo Němců na naši zemi, nikdy si na nás nevynutí souhlas s lupičským přepadením a vydrancováním pokojné Československé republiky - jejíž existenci sám Hitler po odstoupení sudetských území svým podpisem v Mnichově zaručoval, aby za půl roku věrolomně svou záruku bez nejmenšího důvodu s naší strany po-

Illegální časopis „Český kurýr“, vydávaný r. 1941. První strana čísla z 28. února 1941 končí větou: „aby (Hitler) za půl roku (po Mnichovu) věrolomně svou záruku bez nejmenšího důvodu s naší strany porušil. Nikdy neustaneme v boji o znovudobytí svobody, věříce skálopevně s Masarykem, že pravda zvítězí!“

S Bohem, pane profesore!

Poznal jsem profesora Saluse, když jsem přišel do 4. ročníku a on byl přeložen, nevím již odkud, na karlínskou akademii. Byl to malý, nepatrný človíček zlatého srdce, ke každému

vždy přívětivý, a jistě by se dlouho hledalo, než by se našel člověk tak ryziho charakteru a vlasteneckého smýšlení. Zajímal se hodně o sport, hlavně o kopanou, a byl náruživým přívržencem

ve vrcholném zápase druhého domácího odboje. Toho se z našich řad účastnili a největší oběť přinesli:

Josef Bryscejn (8. V. 1945), Jaroslav Douša (v květnu 1945), Jan Faltus, bránící se ve věži kostela na Petřském náměstí s automatickou zbraní v rukou proti německé přesile (5. V. 1945), Otakar Malý (v květnu 1945), Bohumil Petrnoušek (5. V. 1945), Rudolf Šmolík (v květnu 1945), nadporučík Josef Šrámek, oběť zákeřnosti v Jihlavě (10. V. 1945) a Jiří Zahradník (5. V. 1945.)

Je to opět důkazem taktiky v domácím odboji na příslušném úseku správně volené: vyčkat, promyslet pečlivě plán odporu, aby síly byly co nejméně oslabeny, a pak se vrhnout v pravý čas a soustředěně do boje a uchvátit do svých rukou vavřín vítězství.

Podal se vskutku podivuhodně tento odvážný revoluční čin a koruna z vavřínu věnčí skráně našich padlých. Jedna její snítka však jest zkropena krví nám nejdražší, naděje naší mladé, je znachová nejvyšší obětí Mileny Jahodové. Zasažena při stavbě barikády ve Vítkově ulici v Karlíně 6. května 1945 nepřátelskou střelou do krčních tepen, krvácí blízko bytu rodičů; revoluční gardisté ji odnášejí do lazaretu bojovníků v karlínské obchodní akademii, kde dohasíná k večeru její mladý život. Takto vykoupila hrdinka svou vlastní školu, kam tak ráda chodila, kde se učila pohlížet rozumným očima na obchodní svět a radostné své mládí, žel že prožité ve stínu zahnutých okupantských spárů a smrti vlastní matky, ale kde jí bylo přece jen dopřáno vyslati poslední pohled na vycházející slunko svobody.

V tento její slavný den, 6. května, rozhodoval se v daleké Moskvě generalissimus Stalin k svému rozkazu vojskům I. Ukrajinské fronty, která jej během dvou dnů od 8. do 9. května provedla bleskurychlým výpadem od bran Berlína přes Drážďany a osvobodila matičku Prahu od německých uchvatitelů — oblehatelů — pod vedením bohatýrského maršála Koněva. Jako první vnikly do našeho hlavního města tankové oddíly generála plukovníka Rybalka. A 9. května 1945 vydává nejvyšší velitel maršál Sovětského svazu J. Stalin svůj slavný rozkaz číslo 368, který

hlásá celému světu i za tebe, Mileno Jahodová, že tvá oběť nebyla nadarmo:

„Vojska I. ukrajinské fronty zlomila prudkým nočním manévrem tankových jednotek a pěchoty odpor protivníka a dnes 9. května ve 4 hodiny ráno osvobodila od německých uchvatitelů hlavní město spojeného s námi Československa — město Prahu.....

Na počest dosaženého vítězství přikazuji, aby útvarům a jednotkám, které se nejvíce vyznamenaly v bojích za osvobození Prahy, bylo uděleno jméno „Pražské“, a aby byly navrženy k vyznamenání řády.

Dnes 9. května ve 20 hodin, pozdraví hlavní město naší vlasti, Moskva, jménem vlasti chrabrá vojska I. ukrajinské fronty, osvobodivší Prahu, hlavní město spojeného s námi Československa — 24 dělostřeleckými salvami ze 324 děl.

Za vynikající bojovou činností vyslovuji díky Vám vedeným vojskům, která se účastnila bojů za osvobození Prahy.

Věčná sláva hrdinům, kteří padli v bojích za svobodu a nezávislost naší vlasti a Československé republiky!

Smrt německým uchvatitelům!“

9. května 1945.

Nejvyšší velitel
maršál Sovětského svazu
J. Stalin.

Ano, věčná sláva i tobě, Mileno Jahodová, a tvým hrdinským druhům a profesorům, kteří padli za novou svobodu českého i slovenského národa. S hrdým cílem a čistou myslí jste vzdorovali všichni vichřici hněvu a příbojům nepřátelských vln. Šli jste jen kupředu za vítězstvím v prvních řadách našeho odboje a dosáhli jste vavřínu nesmrtelnosti. Věnčí navždy vaše skráně, krví zalité, paprsky vyšlého slunka svobody zlatené. Tváře vaše bílé opět zruměňejí v mysli naší za červenánek jásavého květnového jitra a zraky vaše oživnou radostí nad osvobozenou vlastí!

Takové tedy stále zůstanou obrysy drahých nám hlav čtyř našich kolegů, lidskou září oblitých vynikajících učitelů Jankovce, Paulfka, Satrana, Saluse, a našich žáků, v nejdůležitějších zápasech

SK Kladno, kde jeho bratr byl mezinárodním tajemníkem.

Maturoval jsem a dlouho jsem pana profesora Saluse neviděl, až jednoho dne právě po zastřelení německého strážmistra na Kladně jsem potkal krajně rozčileného člověka, který utekl přímo z gestapáckého hnízda bésnění. Zatýkalo se tehdy na Kladně o sto šest a jako obvykle byli na pořadu též lidé židovského vyznání. Jen náhodou a pomocí odvážných přátel se prof. Salusovi, který byl znám svou ilegální činností, podařilo utéci. A zase jsem ho dlouho neviděl.

Bylo to po mém příjezdu do Terezína, kde prof. Salus pracoval na tak zvané poště. Pro svou důkladnost a přesnost byl tam jedním z vedoucích činitelů. V Terezíně, v ghettu, bylo vyučování přísně zakázáno, poněvadž to bylo Němcům soli v očích, viděli-li, že se nějaké židovské dítě učí, nebo, chraň Bůh, je vyučováno. Nejhorším však přestupkem bylo, dověděli-li se Němci, jak se také jednou stalo, že se vyučuje česky. Víím, že všichni, kteří tehdy byli usvědčeni, že vyučují česky, byli ihned poslání do Osvětimě, kde na rozkaz zahynuli v plynových komorách.

Byl to prof. Salus, který tajně zorganizoval celé kursy obchodních věd. Sám vše řídil, vypracoval směrnice a jak mi několikrát sám řekl, byl ve svém živlu. Každý večer po namáhavé denní práci a s prázdným žaludkem vyučoval někde na nějaké studené půdě neméně hladové žáky. Nadešel osudný den 26. září 1944, kdy jsme byli odesláni z ghetta na „práci“ do Německa. Naši samosprávou v Terezíně byl jsem jmenován jedním z vedoucích mužů, kteří měli vybudovat nové pracoviště, a tu krátce před odjezdem přišel ke mně prof. Salus a řekl mi: „Viď, Jirko, že dáš na mne trochu pozor? Viš, jsem slabý a nějakou těžkou práci bych dlouho nevydržel a já bych tak rád zase vyučoval!“ S radostí jsem mu to přislíbil.

Napěchovali nás do dobytčího vozu po 65 mužích. Měli jsme jíti někam do blízkosti Drážďan. Jeli jsme tam také. Tam jsme se však stočili v pravém úhlu a jeli jsme přímo na východ. Noc, den a noc. Nic jsme neviděli, až když se najednou otevřela vrata vagonu, silné reflektory nás oslnily a surový hlas s pruskou

výslovností na nás zařval: „Macht, ihr jüdischen Schweinehunde, dass ihr herauskommt. Hier heisst es parieren. Alles wird drin gelassen.“ Vystoupili jsme. Předě mnou stál malý človíček, polomrzák, prof. Salus, a jen mi pošeptal: „Jirí, je konec!“ Šli jsme vpřed, jeden za druhým, bylo nás 5000.

Dostali jsme se až ke stolu, kde stáli gestapáci. Jeden tam stál se založenýma rukama a jenom palcem ukazoval napravo nebo nalevo. Předě mnou malá postavička utíkala napravo. Já běžel nalevo. Žiji... a při všem, co jsem prožil, jsem rád, že ta malá postavička šla napravo, protože to měl rychle za sebou. Za necelých 20 minut po našem příjezdu plápolaly již rudé plameny z komínu krematoria a tisíce krásných a čistých duší spělo k nejvyššímu trůnu, k trůnu věčného klidu, kde nesídlí nenávisť, kde se nerozlišuje, zdali je člověk bílý či černý, zdali je žid či křesťan, křivý či rovný. A mezi nimi byla také duše našeho vždy usměvavého a dobrého profesora Saluse.

S Bohem, pane profesore!

Jiří Tesar, absolvent OAK.

zocelených. Osudové cesty jejich se sešly v naší podlouhlé sborovně a v prostorách obchodní akademie karlínské, mimo ni se porůznu proplétaly a měly být násilně a navždy odloučeny od sebe, jak si to vymýšlely chorobné mozky arcivrahů českého národa. Ale Nejvyšší spravedlnost, Osud, Bůh, Jehova, onen ve svém zárodku nepostihnutelný Zákon odplaty anebo jak jinak lidská mysl nazývá první a poslední bod závratného vesmírového kolotání, ten zvrátil nejrafinovanější propočty. A tak se přece jen sešli milí naši kolegové a žáci, vracejí se mezi nás a budou žít ve vzpomínkách s námi, kteří jsme je znali jako skutečně lidsky cítící a jed-

nající bytosti naší československé doby. Vejdou pak touto knižní soutěskou do myslí české a slovenské mládeže a tím za nové svobody do krásné budoucnosti celého našeho národa, jenž vysoko zvedá hořící pochodeň svých ideálů.

Jejich profily utkví trvale v naší vděčné paměti za hrdinnou oběť, kterou pro nás přinesli. Písmena, slova, řádky a stránky našeho památníku nechť jsou provždy nezníčitelným pojítkem mezi námi a jimi i jiskřícím ohniskem majáku v burácení vodních spoust, z něhož neustále znovu nechť vyzářují paprsky hrdinské síly, příkladného odhodlání a nehynoucí pravdy.

František Vaněk

Zatčení dra J. J. Paulíka.

Autentická zpráva.

14. říjen 1942 se stal pro dra J. J. Paulíka osudným. Toho dne se dostavili k našemu tehdejšímu sekretáři štábu. Sobětskému dva členové gestapa. Byl jsem tenkrát zatím správcem ústavu a právě ve sborovně, kam je náš sekretář uvedl. Vyzvali mě, abych šel s nimi. Venku před sborovnou mi přidrželi ruce a prohlédávali mě. Udiveně jsem hleděl s jednoho na druhého, a tu se mne tázali: „Jste přece dr. Paulík?“ — „Ne, já jsem Rehberger, správce zdejšího ústavu.“ Na jejich rozkaz jsem se odebral s nimi ke třídě, kde dr. Paulík vyučoval, a vyvolal jej ven. Scéna se s ním opakovala, jenže tentokrát nešlo bohužel o omyl. Po zběžné prohlídce odvedli ho do ředitelny, kde následovala důkladná prohlídka tělesná a také jeho aktovky. Při tom musel kol. Paulík položit obě ruce na stůl jako malý žáček; byl pobledlý, avšak zachoval naprostý klid. Neovládal dobře němčinu; nabídl jsem se za tlumočníka, ale gestapáci odmítli, neboť jeden z nich znal dobře česky. Ptal jsem se, mohu-li zatčení kolegy

Paulíka, oznámí rodině. Stačí přý úřední moje zpráva min. školství; ostatní přý zařídí sami. Na to kol. Paulíka odvedli k autu, jež stálo před ústavem. Už v ředitelně jsem se loučil s kol. Paulíkem soucitným pohledem, přeje mu ze srdce brzký a šťastný návrat. Od školníka jsem se pak dověděl, že ústav byl po vstupu gestapáků uzavřen a hlídán dalšími dvěma členy německé tajné policie. Nikdo nesměl do ústavu ani ven.

Milý pane kolego Paulíku, přáli jsme Vám všichni, abyste se brzy vrátil. Přáli jsme Vám, abyste se dočkal chvíle, kdy se objeví na oknech kavárny a obchodů nápisy „Psům a Němcům vstup zakázán!“, jak jste tak často prorokoval... Čekali jsme a čekáme na Váš návrat marně. Ale ani Vaše oběť nebyla marná. Přinesl jste ji pro svůj drahý národ, jenž Vás ústy samého pana ministra školství univ. prof. dra Zdeňka Nejedlého zařadil jako spisovatele mezi své hrdiny a mučedníky a největší syny, kteří svými životy vykoupili jeho svobodu.

Dr. Jan Rehberger.

Zpráva o ilegální činnosti Radoslava Topola.

Radoslav Topol zúčastnil se t. zv. ilegálního boje od počátku německé okupace a byl takto činný až do svého zatčení 20. listopadu 1942. Pracoval z počátku v tisku, kde se zúčastňoval nejdříve jako kolportér, později jako pisatel ilegálního „Rudého práva“. Za jeho součinnosti byly vydávány propagační letáky komunistické strany. Absolvoval celé školení komunistické ideologie a filosofie a v posledních šesti měsících před zatčením spolupracoval při školení. Během této činnosti staral se o navázání styků s redakčním kruhem časopisu „V boj“ a tím navazoval na ilegální pracovníky skupiny „Sporilov“, kteří byli zatčeni i s vedoucím Ing. Podvalem.

Za své činnosti se choval Radoslav Topol čestně a nikdy neporušil svou národní a stranickou povinnost. Totéž platí o něm i v době vyšetřovací vazby. K zatčení došlo při likvidaci skupiny „Sporilov“, kdy byla gestapem sledována spojka studentské skupiny obchodní akademie v Karlíně. Při tom došlo k zatčení Vlastimila Kroupy, Zbyňka Sekala, Starého, Proška, Zdeňka Marušky, Brožka a Topola. Ze skupiny ušel zatčení Ant. Kachlík, který navazoval spojení s profesory Paulíkem, Jankovcem a Satranem, kteří byli později zatčeni a umučeni.

Tato svědectví podávají účastníci ilegální studentské skupiny OAK, kteří se z koncentrační vazby vrátili.

Za všechny: Otakar Brožek, absolvent OAK.

Milenka Jahodová.

Po vítězném zakončení květnové revoluce zalila naši radost ze svobody zpráva, že v hrdiněm boji za vlast položila svůj mladý život naše spolužačka Milenka Jahodová. Narodila se 27. září 1927 ve Varech u Berehova na Zakarpatské Ukrajině. Po přesídlení do Prahy absolvovala 4 ročníky dívčího gymnasia v Praze XI. Od roku 1942 byla žákyní obchodní akademie v Praze X. V druhém ročníku zasáhl život krutě do jejího mládí úmrtím matky. Kdo pochopí, kolik bolesti protřpělo šestnáctileté srdce nad odchodem nejdraší bytosti? Těžký rok 1944, kdy byla Milenka totálně nasazena u firmy Noris & Zahn, nás s ní rozdělil navždy.

Přišel 5. květen 1945. S nadšeným odhodláním pomáhala Milenka Jahodová stavět bariádu v ulici pod Vítkovem. Vyznamenala se při obraně. V neděli dne 6. května 1945, v časných hodinách ranních, smrtelně ji zranila kulka zákeřného výstřelu. Byla odnesena do lazaretu v budově našeho ústavu, zřízeného pro revoluční bojovníky, kde po marném lékařském ošetření vydechla o půl 9. hodině dopol. svoji krásnou, statečnou duši. Spolu s ostatními padlými hrdiny byla přenesena do chrámu sv. Petra v Petrské ulici, odkud byla po skončení bojů převezena na Olšanské hřbitovy. Pohřeb její se konal dne 18. května 1945 o půl 11. hod. dopol. z ústřední síně Olšanských hřbitovů, kde byla za účasti zástupců našeho profesorského sboru pochována svým otcem a spolužáky.

Spí sladce, Milenko! Nikdy na Tebe nezapomeneme!

Za spolužačky a spolužáky: Helena Škvorová.

Karlínská bojovnice.

Hrdinko, Milenko Jahodová,
ty maličká dívěnko něžná,
studentko z obchodní akademie,
naše jsi karlínská bojovnice!
V boji jsi padla
s krvavým upírem
německým vlkodlakem,
jenž pohrdal národem českým,
nevěře v sílu našich mužů a žen.
Pak se nám vysmál
řezavým smíchem a zpých'.

Tys však pozvedla prapor náš
bílý, červený a modrý
vysoko nad hlavu
do záře slunci
tvých nadšených očí . . .
Do rukou vlastních bralas
český zatvrdlý kámen,
stavělas obranný val
v ulici Vítkově, kde již jednou
před dávnými věky
se přehnala horda za hordou
obrněnců . . .
Na horu Vítkov se drali
sveřepě v drtivé síle,
ztrést ten vzdorný
pražský a Žižkův lid!
I tu se zhroutil přemocný nápor
železných pánů,
v propast se řítit smrtonosnou . . .

Zas převálil se mohutný tok,
když přibojí časů a vichry světa
znovu ošlehaly Vítkovu horu.
Znovu ji trýznily v májový den
před rokem tímto,
jenž čtyřicátým šestým sluje,

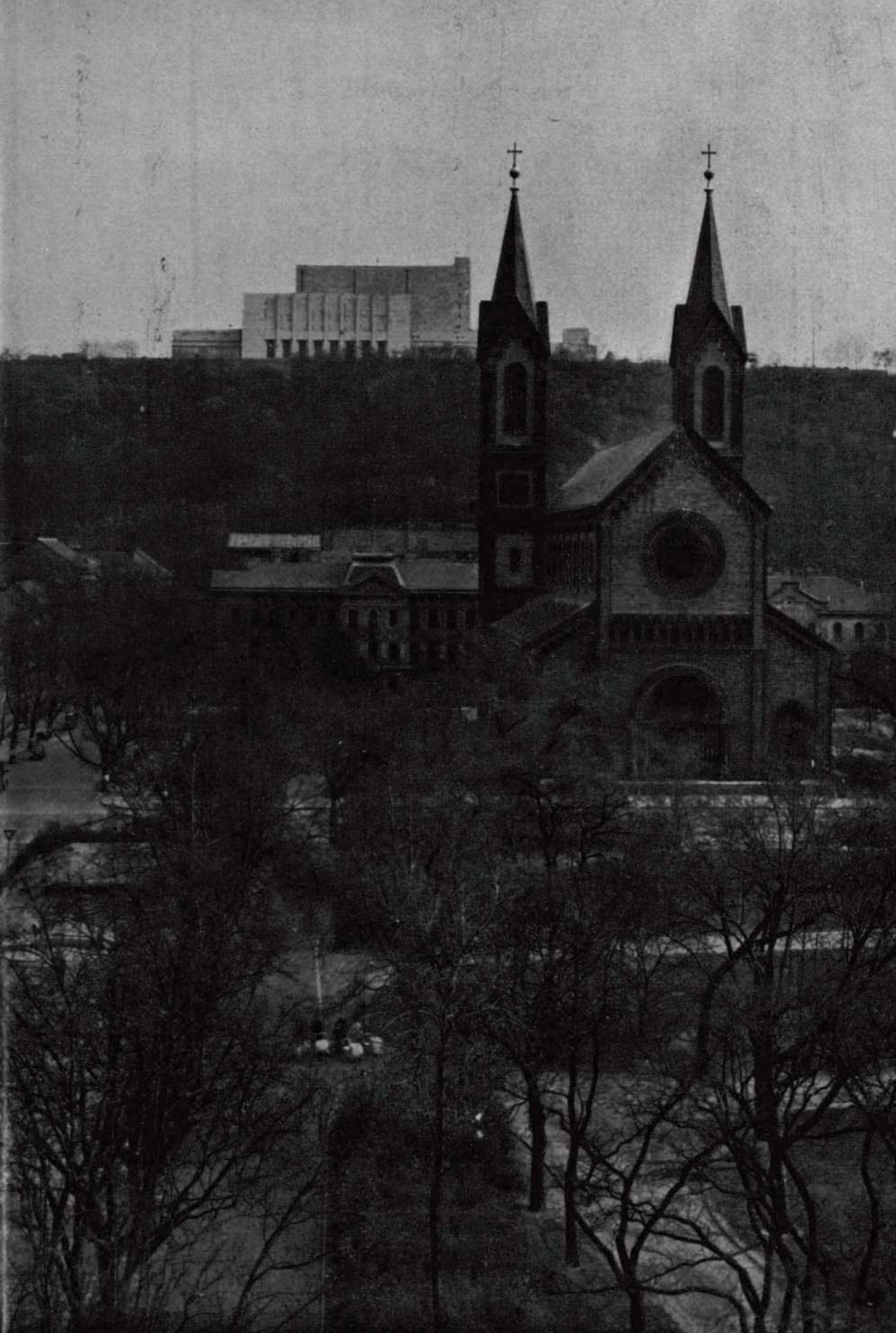
když naše dívěnka statečná,
Milenska Jahodová,
ulici Vítkovou kráčela,
až došla tam, kde život svůj mladý
v oběť kladla na oltář vlasti
jak kytičku nejkrásnější,
úvitou z bílého kvítí nevinnosti,
červených máků rudých tváří
a z modrého jasu svých věrných očí.
Pokorou jihla, až prameny vzácné
vytryskly na dlažbu šedou.
Zbarvily ji nachovým pastelem,
jejž přikryla noc . . .
To pani bílá, královna stínů,
již nesla ji v náruči
ulicemi Karlína . . .
Ke škole spěla, v akademii.
V ročníku třetím do lavic
položila kytičku pestrou,
obětovanou.

Tam leží dosud ukryta v loži
dřevěném před tabulí černou
a v záři světél,
jež se stropu padají z bílých lamp
i z božských proudů, které se linou
trojitými okny na podlahu z parket.
Ležet zde bude,
dokud hoši a dívky
do školy chodit
a vzpomínat budou . . .

Až jednou v nádherný kov
se promění, v sochu ladnou,
kterou studenti a studentky ponosou . . .
Do štítu školy ji zasadí,
karlínskou statečnou bojovnici,
Milenu Jahodovou.

Fra Van

Celostránkový snímek zachycuje večerní náladu druhého revolučního dne na Jungmannově náměstí v Karlíně — 6. května 1945. Bylo k večeru po dešti a pod mrakem. Uprostřed je románská basilika sv. Cyrila a Metoděje, v pozadí vlevo stojí radnice a nad obzor Vítkova vrchu se tyčí Památník odboje. V popředí obrázku však zachytil náš snímač nový rašící život kolem upravených cest krásného parku a na jedné cestě dokonce tři mladounké karlínské občánky, narozené již za svobody revolučního roku a jedoucí pod pečlivou ochranou mateřskou do slibné československé budoucnosti, kterou vybojovali naši hrdinové.

Obětovali své životy za svobodu vlasti 1939—1945.

Byli popraveni:

1. Jankovec Wolfgang, nar. 10. X. 1896 v Pízni, profesor obchodní akademie v Praze-Karlíně; dne 10. XII. 1941 pro ilegální činnost vzat do vazby, po tříletém ztrácnutí v Drážďanech odsouzen k smrti a dne 20. XII. 1944 popraven. Byl vůdčím organizátorem ilegálního PVVZ.

2. Paulík Jaroslav Jan PhDr, nar. 20. II. 1895 v Pelhřimově, profesor obchodní akademie v Praze-Karlíně; pro ilegální činnost 14. X. 1942 zatčen a v říjnu 1944 v Drážďanech odsouzen k desetiletému žaláři. Je nezvěstný od konce dubna 1945.

3. Brunclík Stanislav, nar. 17. VI. 1910 v Podmoklicích u Semil, absolvent IV. A 1929 byl žalářován jako redaktor „Tvorbý“ a „Rudého práva“ a popraven v Drážďanech v červnu r. 1942.

4. Čaha Jaroslav, nar. 12. VII. 1921 v Roudnici n. L., absolvent IV. B 1940 zastřelen 3. VII. 1942 v Praze.

5. Enšpenger Jaromír, nar. 4. III. 1926 v Hradci Králové, žák I. ročníku 1941-42; byl pro ilegální činnost stanným soudem v Praze odsouzen k smrti a zastřelen 1. VII. 1942 v Praze.

6. Friedl Josef ing., nar. 15. IX. 1907 v Žižkově, absolvent abitur. kursu 1926, člen revoluční organizace ÚVOD, byl dne 18. X. 1941 zatčen a popraven v Praze 8. II. 1945.

7. Mrázek Václav, nar. 15. IX. 1918 ve Větrušicích, absolvent IV. A 1938, úředník Českomor. strojíren, jednatel Spolku absolventů OAK, vzat do vazby gestapem a od té doby nezvěstný.

8. Spurný Josef, nar. 14. XI. 1908 v Kobylisích, absolvent IV. A 1928, účet. tajemník měst. podniků pražských, popraven 14. I. 1943 v Berlíně.

Padli v boji:

9. Řidkošil Václav, nar. 21. III. 1914 v Praze, absolvent IV. B 1933; padl u Brestu 27. II. 1943 jako nadporučík čsl. letectva v Anglii.

10. Kohout Karel, nar. 30. XII. 1919 ve Staré Boleslavi, absolvent IV. B 1939, účetní fy Šubert v Brandýse n. L., organizátor bojových jednotek partyzánů; zastřelen 23. III. 1945 v Branžeži, okres Jičín, kde mu byl odhalen pomník 24. IX. 1945

podzemním hnutím, dříve „Střed“ v Branžeži.

11. Bryscejn Josef, nar. 9. III. 1918 v Sobotce, absolvent IV. A 1937, padl v boji v Praze dne 8. V. 1945.

12. Douša Jaroslav, nar. 6. XI. 1923 v Litoměřicích, absolvent IV. A 1944, byl střelen při dobývání Prahy-Krče v květnu 1945 a zranění podlehl.

13. Faltus Jan, nar. 8. II. 1918 v Trnovém u Postojny, absolvent IV. B 1936; padl v boji na Petřském náměstí v Praze dne 5. V. 1945.

14. Grimm Jan, nar. 13. XI. 1924 v Praze, absolvent IV. A 1944, padl v boji o Dejvické nádraží za revoluce v květnu 1945.

15. Jahodová Milena, nar. 27. IX. 1927 ve Varech na Zakarpatské Ukrajině, záskyň III. ročníku 1944-45, střelena 6. V. 1945 při stavbě barikády u Vítkovy ul. v Karlíně, zemřela téhož dne v lazaretu obchod. akademie v Praze-Karlíně.

16. Kašpárek Antonín, nar. 22. XII. 1926 v Praze-Michli, žák III. ročníku 1944-45. Za revolučních bojů padl na Klárově v Praze do rukou gestapa. Podle jedné zprávy s jinými svázán a hozen do Vltavy. Podle pátrání rodičů je dosud nezvěstný.

17. Malý Otakar, nar. 13. X. 1904 v Praze, absolvent IV. A 1935; zabit v revolučních bojích 1945.

18. Petrnoušek Bohumil, nar. 11. I. 1922 v Nudvojovicích u Turnova, absolvent abitur. kursu A 1942; padl v boji 5. V. 1945.

19. Šmolík Rudolf, nar. 22. XI. 1919 v Praze XII, absolvent IV. A 1939, padl v boji o Prahu 7. V. 1945.

20. Šrámek Josef, nar. 21. III. 1909 v Hloubětíně, absolvent IV. A 1928, nadporučík pěchoty, padl 10. V. 1945 zákeřnou rukou, když se po vlastenecké činnosti vracel do jihlavské posádky.

21. Zahradníček Jiří, nar. 19. II. 1923 v Pyšelicích, absolvent IV. B 1943, úředník voj. letec. výzkumného ústavu; padl v boji 5. V. 1945 v Letňanech.

Byli zastřeleni:

22. Satran Miroslav Ing., nar. 16. VI. 1903 v Praze XII, absolvent IV. A 1923, výpom. učitel obchodní akademie v Pra-

Činy Vlastimila Moravce.

Květen 1942. Nad Prahou se stahovala bouře, která se vybilá dne 27. května atentátem na krvavého Heydricha. Od té chvíle si žádný občan české národnosti nebyl jist svým životem. V Praze bylo vyhlášeno stanné právo, vyhláška stíhala vyhlášku, na ulicích hlásily tlampače, že bylo opět popraveno 50 lidí, protože byli podezřelí z přechovávání útočníků nebo že schvalovali atentát.

Málokdo ví, že kolo, které vykonavatelé ortelu nad vrahem Heydrichem použili a při ústupu musili nechat stát a po jehož majiteli gestapo tak horečně patralo, náleželo „tetě Marii“, t. j. paní Moravcové, matce Vlastimilově, bytem v Praze XI, Biskupcova ul. Tuto adresu znala většina parašutistů, kteří zde nacházeli vždy útulek, kde se mohli najíst a vyspat. Zde se také ukrývali několik dní Jan Kubiš, Josef Gabčík a Zdeněk Valčík. Syn „tety Marie“, náš Vlastimil, obstarával již dříve kurýrní spojení s venkovem. Po atentátu odejel do okolí Písku, kam mu 16. června 1942 poslalo gestapo šingovaný telegram, volající ho domů k těžce nemocné matce. Přijel proto nic netušící Vlastimil do Prahy, kde v noci na 17. červen gestapo obsadilo dům v Biskupcově ulici a zatklou celou rodinu Moravcovou.

Paní Moravcové podařilo se požití jedu a tak zachránití svým životem životy jiných pracovníků v odboji. Vlastimil byl však se svým otcem Aloisem Moravcem odsouzen k smrti, jak prokazuje gestapácký seznam odsouzených z 10. října 1942; oba byli dopraveni do koncentračního tábora v Mauthausenu a tam 24. října 1942 popraveni. Ani druhý syn Miroslav se nedočkal našeho osvobození. Zřítíl se 4. června 1944, jakožto československý letec, v jižní Anglii.

I Vlastimilova snoubenka Věra Löblová a celá její rodina padla jako oběť krutého pronásledování nacistů; byla gestapem zatčena, když chtěla svého snoubence telefonicky varovat; prokázáno jí, že také přechovávala Zdenka Valčíka a byla zakrátko stanným soudem odsouzena k trestu smrti provazem. Zprávy podrobnější o osudech Moravcovy rodiny uchovávala paní Božena Moravcová, sestra popraveného Aloise Moravce, a tedy tetička Vlastimilova. Kryl se jménem „Ata“. Jeho matce byla nedávno zasazena kovová deska v Biskupcově ul. č. 7 na Žižkově Čsl. červeným křížem.

Miroslav H a v l á j, absolvent OAK.

ze-Karlíně; byl pro ilegální činnost německou policií zatčen 20. XII. 1941. Podarilo se mu však uniknouti a po několik měsíců se skrýti na venkově, při opětném dopadení a při zatýkání byl v souboji s gestapem zastřelen 17. VII. 1942 v Kyjích u Prahy č. 590 podle svědectví Miroslava Šmída, absolventa OAK.

23. Diepolt Oldřich, nar. 1. XI. 1895 v Hořanech, absolvent 1917, velkoobchodník; zastřelen okupanty 29. I. 1941 v Dachau (zatčen dne 29. X. 1939).

24. Moravec Vlastimil, nar. 17. III. 1921 v Čerčanech, absolvent IV C 1941; umučen v koncentračním táboře v Mauthausenu i s otcem v říjnu 1942 pro ukrývání mstitelů — na Heydrichovi — v rodině. Matka se marně obětovala.

25. Löblová Věra, nar. 31. VIII. 1922 v Počátkách, absolventka IV. E 1941, zemřela, jsouc ve spojení s činností Vlastimila Moravce.

26. Synek Otto, nar. 22. IX. 1900 v Praze, absolvent IV. B 1919; poslanec Národního shromáždění za KSČ, žalářován již za II. republiky pro činnost protifašistickou, pak ilegálně činný, 10. II. 1941 opět zatčen a zastřelen okupanty 29. IX. 1941.

27. Škvor Zdeněk, nar. 6. XII. 1911 v Předbojích u Karlína, absolvent IV. A 1933. Byl zastřelen gestapem 18. V. 1943.

Umučení v koncentračních táborech:

28. Salus Miloš Ing., nar. 4. IX. 1896 v Kladně, profesor obchodní akademie v Praze-Karlíně, odkud byl 1. V. 1939 z důvodů rasových Němci odstraněn a zahynul v plynu v Osvěčimi 29. IX. 1944.

29. Benda Pavel, nar. 19. XI. 1912 v Praze, absolvent IV. C 1931, zemřel v koncentračním táboře v Lodži.

30. Bruml Otto, nar. 17. VI. 1916 v Praze, absolvent IV. B 1935; byl vězněn do 28. IX. 1944 v Terezíně, pak v Osvěčimi a od té doby je nezvěstný.

31. Fleischmann Viktor, nar. 16. III. 1906 v Dobříši, absolvent IV. B 1924, zemřel v koncentračním táboře v Dachau 1944.

32. Gubát Viktor, nar. 22. III. 1922 v Praze XI., žák III. B 1939—40, zahynul v Osvěčimi 1944.

33. Havránek František, nar. 1. XI.

1892 v Paskově u Mor. Ostravy, absolvent IV. C 1922, zemřel v Osvěčimi 1944.

34. Hochmayer Bedřich Jiří, nar. 27. VII. 1923 v Brně, absolvent IV. C 1942, zemřel v koncentračním táboře Osterode u Hanoveru dne 11. III. 1945.

35. Hrach Otokar, nar. 21. I. 1914 v Praze, absolvent IV. A 1934, uvězněn v malé pevnosti v Terezíně, odkud se nevrátil 1945.

36. Kafka Jiří, nar. 10. X. 1919 v Praze, absolvent IV. B 1938, zahynul v Osvěčimi.

37. Kerhart Jaromír, nar. 1. IV. 1897 v Poděbradech, absolvent IV. B 1916, zemřel 28. II. 1943 v koncentračním táboře v Osvěčimi.

38. Kominik Leon, nar. 27. I. 1917 v Praze, absolvent IV. B 1935; vězněn v Terezíně a Osvěčimi. Zemřel na pochodu smrti 1945.

39. Kraus Jiří, nar. 4. III. 1922 v Praze, žák III. C 1939—40, zahynul s celou rodinou v koncentračním táboře 1943.

40. Löwy Josef, nar. 10. XII. 1918 ve Vel. Popovicích, absolvent IV. B 1933, odvečen v září 1942 do Terezína a od té doby nezvěstný (1945).

41. Moškovič Jindřich, nar. 7. II. 1912 v Malé Berezné v Zakarpat. Ukr., absolvent IV. B 1933, zahynul v plynu v Osvěčimi 1943.

42. Munk Jindřich, nar. 26. VI. 1919 v Praze, absolvent IV. A 1938, zahynul v Osvěčimi 1943.

43. Pavel Jan, nar. 3. II. 1891 v Praze XI, absolvent IV. roč. 1912, št. kapitán pěchoty, zemřel po velkém utrpení ve věznici v Terezíně koncem dubna 1945.

44. Pollak Josef, nar. 28. XII. 1896 v Karlíně, absolvent IV. A 1916, dán do koncentračního tábora, kde zahynul asi roku 1945.

45. Prošek Vladimír, nar. 26. III. 1923 v Neratovicích, žák II. ročníku 1939—40, zemřel v Mauthausenu v koncentračním táboře r. 1942.

46. Sabat Hanuš, nar. 25. IV. 1912 v Plzni, absolvent IV. B 1932, zahynul v koncentračním táboře asi r. 1943.

47. Seidl Rudolf, nar. 11. VI. 1898 ve Stráčově, absolvent IV. ročníku 1917, zemřel 5. VII. 1943 v terezínské pevnosti jako politický vězeň.

48. Mautner Mirko, nar. 18. III. 1919 v Mnichově Hradišti, byl od 1. XII. 1941

Geheime Staatspolizei
Staatspolizeileitstelle Prag

Prag, den 3. November 1942.

Das Standgericht Prag hat mit Urteil vom 29.9.1942 folgende
Personen zum T o d e verurteilt:

- 94./ L ö b l o v a Irena, geb. Třebíčka, Witwe, geb. 30.10.95 Patschatek, röm.kath., wohnhaft Prag XIII, Schwarz Kosteletz Str. 899,
- 95./ L ö b l Miloslav, Student, geb. 1.1.26, Bödin, ledig, röm.kath., wohnhaft Prag XIII, Schwarz Kosteletz Str. 899,
- 96./ L ö b l o v a Vera, Beamtin, geb. 31.8.22 Pocaty, ledig, wohnhaft Prag XIII, Schwarz Kosteletz Str. 899,
- 97./ L o h n i s k y Leopold Dr. jur., geb. 19.1.13 Hrottowitz, wohnhaft Prag XI., Melantrichg. 15,
- 98./ L o h n i s k y Ladislav, Zuckerbäcker, geb. 1.3.06 Hrottowitz, ledig, wohnhaft Hrottowitz 74,
- 99./ L o u d a Karel, Kirchendiener u. Lehrer, geb. 3.5.04 Pilsen, verh., wohnhaft Prag II, Resselg. 9,
- 00./ L o u d o v a Marie, geb. Ornest, geb. 30.10.15 Böhm. Budweis, verh., wohnhaft Prag II, Resselg. 9,
- 101./ L y o k a Franziska, geb. Maunova, geb. 3.3.89 Frauenberg, wohnhaft Karlin, Königsstr. 7, verh.,
- 102./ M a l i n o v a Anna, geb. Komarikova, Witwe, geb. 19.5.14 Strinerne, wohnhaft Prag XIV, Linzerstr. 52,
- 103./ M a r e š e k Vaclav, Bahnbeamter, geb. 11.11.94 Kuttental, wohnhaft Melnik, Smetanag. 23, verh.,
- 104./ M a r e š k o v a Marie, geb. Boschilova, geb. 23.1.97 Dobrovice, röm.kath., wohnhaft Melnik, Smetanag. 23
- 105./ M a r e š e k Libuse, geb. 10.7.25 Tetschen, ledig, glaubenslos, wohnhaft Melnik, Smetanag. 23
- 106./ M a r u s c a k o v a Anna, Arbeiterin, geb. 31.7.23 Zalusanech, röm.kath. wohnhaft Holousy 1,
- 107./ M i n i v Alexander, Direktor, geb. 28.5.95 Stryj, verh., wohnhaft Prag II, Svehla Ufer 1235,
- 108./ M i n i v o v a Marie, geb. Ebelova, geb. 12.9.07 Prag, wohnhaft Prag II., Svehla Ufer 1235,
- 109./ M o r a v e c Miroslav, Kaufmann, geb. 8.6.05 Ladowitz, Bez. Dux, verh., wohnh. Konojedi/b. Schw. Kostel,
- 110./ M o r a v e c o v a Anna, geb. Hrodek, geb. 26.7.12 Brůx, röm.kath., wohnhaft Konojedi 99,
- 111./ M o r a v e c Alois, BMB-Oberinspektor i. R., geb. 25.1.87 Ratborsch, verw., böhm. mähr. Rel., wohnhaft Prag XI., Biskupestr. 7,
- 112./ M o r a v e c Vlastimil, Organisationsbeamter, geb. 17.3.21 Cercan, ledig, böhm. mähr. Rel., wohnhaft Prag II, Biskupestr. 7,
- 113./ M ü n z b e r g e r František, Strassenbahnschaffner, geb. 29.1.98 Osoc, verh., röm.kath., wohnhaft Prag I, Pibranser Str. 120,

Snad nejmutnější seznam, faksimile originálu, který kdy byl sestaven z jmen žáků OAK a jejich rodinných příslušníků, odsouzených k smrti. Pochází z doby krvavé heydrichády na podzim 1942, kdy se stále ještě popravovalo po zadržím atentátu na zastupujícího líprotektora. Číslo 94—96 se týkají rodinných příslušníků Věry Löblové, absolventky OAK, popravené s matkou a bratrem za to, že chtěla telefonicky varovat svého snoubence Vlastimila Moravce, kterého gestapo přidálo do Prahy fingovaným telegramem. Číslo 109—112 se právě týkají Vlast. Moravce, jeho otce a strýce i tety. Všichni byli nacisty nelitostně vyražděni. Matka Vlastimilova, nadšená vlastenka, známá mezi parakutisty jako „teta Marie“, obětovala se dobrovolně před zatčením, aby ostatní svou smrti vykouplila. Ale němečtí kati se nezastavili před majestátem její hrdinné smrti. — Tento seznam obsahuje pak pod čísly 219—226 a 238—243 jména příslušníků rodiny Valčíků ze Smolína a rodiny Kubíků z Třebíče a odjinud, protože byli příbuznými útočníků na Reinharda Heydricha. — Celý seznam byl objeven a zachycen za květnové revoluce r. 1945 v archivu pražského gestapa.

internován v Terezíně a dne 28. IX. 1944 odvezen pro rasové důvody do Osvěčimě, kde šel přímo do plynové komory.

49. Siegllová Lilly, nar. 7. III. 1920 ve Vídni, absolventka IV. C 1938, vězněna v Terezíně a Osvěčimě, zemřela na pochodu smrti asi r. 1945.

50. Starý Jaroslav, nar. 13. IV. 1923 v Praze, žák III. A 1941—42, zatčen 19. XI. 1941, zemřel v březnu 1942 v koncentračním táboře v Mauthausenu.

51. Synek Viktor, nar. 8. X. 1908 v Mladé Vožici, absolvent IV. C 1927, zemřel v březnu 1945 v Dachau.

52. Topol Radoslav, nar. 22. X. 1922 v Říčanech, žák IV. D 1941—42, zemřel v koncentračním táboře v Mauthausenu 15. X. 1942.

53. Tůma Václav, nar. 3. X. 1902 ve Chvojínku u Benešova, absolvent IV. A 1923, ředitel Okresní hospodářské záložny v Horažďovicích, zemřel 22. III. 1943.

54. Vlasák Adolf, nar. 13. V. 1900 v Hluboké n. Vlt., absolvent IV. A 1921, zemřel 12. IV. 1942 v koncentračním táboře v Mauthausenu.

Zemřeli při nucených pracích:

55. Chramosta Jiří, nar. 15. II. 1924 v Dáblicích u Prahy, žák IV. C 1944—45, zemřel při nucených pracích 21. IV. 1945 v Praze.

56. Kostroun Jiří, nar. 22. V. 1925 v Praze XVI, žák IV. B 1944—45, zemřel při nucených pracích v Praze dne 31. XII. 1944.

57. Souček Stanislav, nar. 28. IV. 1923 v Kozlově u Jihlavy, absolvent IV. C 1942, zemřel při nucených pracích v Augsburgu 7. I. 1945.

Zabit při náletu:

58. Šimsa Jaroslav, nar. 30. X. 1922 v Praze VIII, absolvent IV. C 1942; byl zabit při náletu na Zámeckém vrchu v Libni 25. III. 1945.

Dodatečná hlášení:

59. Ball Milan, nar. 29. VI. 1921 v Praze XI, absolvent IV. B 1940, deportován z rasových důvodů. Zahynul 1944.

60. Benda Josef, nar. 25. V. 1913 v Praze I, abs. 1931; deportován do Terezína, zahynul 1943.

61. Doktor Jaroslav, nar. 17. III. 1909 v Praze-Karlíně, abs. IV. B 1928, zemřel při nucených pracích v Německu 1945.

62. Fischer František JUDr, nar. 4. VI. 1908 v Praze V, abs. IV. A 1927, zemřel při nucených pracích v Německu 1945.

63. Fischer Vilém JUC, nar. 21. IV. 1910 v Praze-Karlíně, abs. IV. B 1929, zemřel při nucených pracích v Polsku 1945.

64. Kamenický Antonín Dr, 29. VII. 1899 v Semechnici u Opočna, abs. IV. A 1918, deportován, zahynul 1943.

65. Kowanitz František, nar. 16. IV. 1910 v Praze, abs. IV. B 1928, deportován 1. XII. 1941 do Terezína, v září 1944 do Osvěčimě; zemřel po otravě krve na uplavi v Hlivci v listopadu 1944.

66. Pick Erich, nar. 5. I. 1911 v Hořicích v Podkrkonoší, abs. IV. r. 1930; deportován, zahynul 1943.

67. Šulc Otto, abs. IV. B 1933, poručík čs. zahraničního vojska, nar. 27. VIII. 1913 ve Zbraslavicích u Kutné Hory, padl v Jugoslavii 1944.

68. Uhlíř Jaroslav, skaut, abs. IV. A 1942, nar. 6. VI. 1922 v Praze. Zabit asi v Drážďanech 1944.

Čest budiž jejich památce!

Ant. Štěpán a Jiří Šafler

Padli v I. světové válce 1914-1918.

1. Bret Josef, nar. 8. IV. 1897 v Nové Pace, absolvent IV. B 1916, od 15. X. 1915 na vojně. Padl na Sibiři 22. IX. 1918 jako legionář.

2. Cejp Jan, nar. 17. VI. 1895 v Peklích u Vys. Mýta, absolvent IV. A 1915. Padl jako praporčík na italské frontě v září 1917.

3. Cvekl Karel, nar. 27. VIII. 1890 v Praze-Karlíně, absolvent IV. B 1914. Padl na italské frontě r. 1917.

4. Dejmek František, nar. 12. IV. 1890 v Praze-Karlíně, absolvent IV. A 1913. Padl jako kadet u Zornice v rus. Polsku 4. IX. 1915.

5. Dobeš Jan, nar. 24. XI. 1894 v Dolních Koutech u Ml. Vožice, absolvent IV. A 1913. Od 1. VIII. 1915 na vojně. Padl na Uralu r. 1918 jako legionář.

6. Doležal Alois, nar. 25. II. 1897 v

PRESIDENT REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ udělil v uznání bojových zásluh,
které získal v boji za osvobození Republiky československé z nepřátelského obsazení
Topol Radoslav, studující, Praha-Nusle, Táborská 74,
ČESKOSLOVENSKÝ VÁLEČNÝ KŘÍŽ 1939 IN MEMORIAM

V Praze dne 17. listopadu 1945.

Číslo matricy: 13203. Razítko: Ministerstvo národní obrany. Gen. Svoboda v. r.

Synovi.

Můj syn Radoslav Topol, narozený 22. října 1922 v Říčanech, studoval na O.A.K. Byl od počátku německé okupace ilegálně činný v odboji až do zatčení 20. listopadu 1941. Nejprve byl vězněn na Pankráci a převážen k výslechům do Pečkova paláce, do pověstné „Petschkárny“. Začátkem ledna r. 1942 byl transportován do Malé pevnosti v Terezíně a dne 6. února 1942 převezen do koncentračního tábora v Mauthausenu.

V tomto strašlivém koncentračním táboře, kde bylo s vězni hrozně nakládáno, kde museli o hladu a bití velmi těžce pracovat v žulových lomech, vydržel do 15. října 1942, kdy po onemocnění (po dvakrát se opakující úplavici, neboť jedl z hladu trávu) dostal flegmonu, takže musel chodit o holi. Při prohlídce byl zapsán SS-manským „doktorem“ Ali Polákem jako práce neschopný a 15. října 1942 zavražděn germánskými bestii vstříknutím benzinové injekce do srdce.

Zprávu o smrti tohoto ubohého hochy poslali falešnou; oznámili nám, že zemřel na zápal plic, ačkoliv prý, když se hlásil nemocným, byl převezen do nemocničního oddělení, kde prý mu byla poskytnuta nejlepší lékařská pomoc a nejlepší léky. Přes veškeré toto opatření přece prý zemřel. K dovršení drzosti projevíli nám cynicky upřímnou soustrast.

Spravedlivý osud se však katům Tvým, Radoslave, náležitě odměnil!

Bedřich Topol.

Praze, absolvent IV. A 1916. Od 15. X. 1915 na vojně. Zemřel ve válce 1918.

7. Domanský Jan, nar. 14. III. 1895 v Hustopeči u Brna, absolvent IV. B 1913. Padl na Sibiři jako poručík 10. pl. čsl. legií Jana Sladkého dne 20. VI. 1919 v Krasnojarsku a tam též pochován.

8. Dušek Václav, nar. 2. II. 1882 ve Lnářích u Blatné, absolvent IV. A 1914. Padl ve válce 1914.

9. Frencl Alois, nar. 22. IV. 1896 v Berlíně, absolvent IV. roč. 1917. Od 15. XII. 1915 na vojně. Zemřel 24. II. 1918 jako kadet aspirant po těžkém zranění (amputace nohy) otravou krve v Hradci Králové.

10. Froněk Kamil, nar. 17. VII. 1896 v Cejli u Jihlavy, absolvent IV. B 1914. Padl dne 10. VIII. 1917 na ruské frontě; je pochován na hřbitůvku v Mardzině u Radovců v Bukovině.

11. Holub Vladimír, nar. 9. III. 1896 ve Slavětíně u Načeradce, absolvent IV. A 1914. Od 15. IV. 1915 na vojně. Zemřel 7. V. 1915 v záložní nemocnici v Jindř. Hradci, je pohřben v Těchobuzi.

12. Hospeserger Jaromír, nar. 9. XII. 1892 v Praze, absolvent IV. A 1913. Padl jako praporčík na ruském bojišti v Karpatech dne 3. IV. 1915. Je pochován v Blechnarci.

13. Hradecký Antonín, nar. 5. I. 1898 v Proseku, absolvent IV. B 1916. Od 11. V. 1916 na vojně. Padl 26. VI. 1918 na Piavě u vesnice Posadello v Itálii.

14. Ježek Josef, nar. 10. IX. 1895 v Lišově u Čes. Budějovic, absolvent IV. B 1914. Padl na ruském bojišti r. 1915.

15. Kain František, nar. 22. X. 1895 v Nymburce, absolvent IV. A 1915. Zemřel ve válce.

16. Kasalický Václav, nar. 1. XII. 1894 v Klíčanech u Karlína, absolvent IV. B 1913. Padl jako desátník v Karpatech v průsmyku Lupkovském 2. IV. 1915.

17. Kořínek Vilém, nar. 29. VI. 1894 v Trutnově, absolvent IV. B 1914. Padl v bitvě 13. III. 1915. Byl pohřben v Czyně v Haliči.

18. Kovář Maxmilián, nar. 10. IX. 1897 v Chlumu u Sedlčan, absolvent IV. A 1916. Od 15. X. 1915 na vojně. Padl v bitvě u Jamjano na Krasské planině v Istrii 1917.

19. Kubr Vladimír, nar. 1. XI. 1896 ve Stodůlkách u Prahy, absolvent IV. A 1916.

Zemřel na vojně 4. XII. 1918 následkem válečných útrap.

20. Neckář Rudolf, nar. 26. IV. 1895 v Tisově u Blatné, absolvent IV. A 1913. Nastoupil v říjnu vojenskou službu. Dne 4. X. 1914 byl zraněn a zemřel.

21. Němec Josef, nar. 21. II. 1897 v Záhornici u Městce Král., absolvent IV. B 1915. Padl na ruském bojišti 5. neb 6. VI. 1916.

22. Pánek Vladislav, nar. 5. VII. 1895 v Mnichově Hradišti, absolvent IV. A 1914. Padl ve válce v Haliči 27. VII. 1917.

23. Pošvář Václav, nar. 28. IX. 1896 v Plzni, absolvent IV. B 1915. Od 15. IV. 1915 na vojně. Zemřel v nemocnici zajatců u Moskvy 15. IV. 1916.

24. Sterzinger Roland, nar. 15. XI. 1898 v Praze, absolvent 1919. Od 11. V. 1916 na vojně. Zemřel 1. VI. 1919.

25. Svorník Bohumil, nar. 3. III. 1896 v Praze VII, absolvent IV. B 1915. Od 28. VIII. 1916 na vojně. Padl 1918.

26. Šafránek Karel, nar. 7. VII. 1892 v Praze-Michli, absolvent IV. A 1913. Padl jako desátník na srbském bojišti 16. XI. 1914 u Lajkovače a je tam pohřben.

27. Šedivý Josef, nar. 26. VIII. 1894 v Kostelci n. L., absolvent IV. roč. 1912. Bojoval u Tarnopole. Zemřel po těžkém zranění v polní nemocnici u Jizerné v Haliči 10. VI. 1916 a byl pohřben na tamním hřbitově.

28. Tichý Josef, nar. 30. I. 1893 v Třebovli u Kouřimě, absolvent IV. B 1913. Padl ve válce r. 1914.

29. Tobiáš Václav, nar. 7. X. 1895 ve Svinarech u Hradce Králové, absolvent IV. B 1915. Padl v boji na hoře Tonderesco v Itálii 4. XI. 1917.

30. Trmal František Josef, nar. 7. III. 1892 v Chramastech, absolvent IV. A 1913. Zemřel 7. X. 1918 ve Volyni.

31. Vaněk Zdeněk, nar. 28. IX. 1898 v Dobré u Limanové v Haliči, absolvent IV. A 1916. Od 11. V. 1916 na vojně. Padl na italské frontě na Col della Berreta pod Cismonem v Itálii 13. IX. 1918.

32. Vlček Jan, nar. 25. VI. 1894 v Praze-Žižkově, absolvent IV. B 1914. Zemřel 20. IV. 1917 následkem choroby z vojny.

Čest budiž jejich památce!

Ant. Štěpán

Osud harmonikářův.

Poslední produkce milého našeho virtuosa na harmoniku byla válečná. Narodil se Antonín Kašpárek dne 22. prosince 1926 a stal se žákem III. roč. obchodní akademie v Karlíně v době naší poroby. Když bylo chmurno u nás po zatýkání profesorů i spolužáků, udržoval náladu hrou českých písní na harmoniku. Nakonec i on zaplatil daň krve. Dne 5. května 1945 odjel s několika kamarády a se svým švagrem J. Bednářem autem do chaty u Čisovic, kde měli uschovány zbraně. Na zpáteční cestě převzali příkaz, aby jeli na Dobříš pro jistého důstojníka československého vojska. Učinili tak a narazili při tom na esesmany. V boji byl Kašpárek zraněn do ruky a onen důstojník zastřelen. Po zahánání esesmanů jeli do Prahy, kde byli zadrženi esesmany na Čechově mostě. Všichni musili vystoupit z auta a byli odvezeni. Asi uprostřed mostu se podařilo J. Bednářovi a ještě jednomu bojovníku skočiti do Vltavy a doplavat ke břehu. Viděli, jak jejich kamarádi byli na mostě stříleni a házeni do řeky. Mezi nimi byl pravděpodobně i Kašpárek.

Později se vyskytly zprávy, že byl spatřen dne 7. května 1945 v zajetí esesmanů jako rukojmí. To se však asi nezakládá na pravdě, neboť do dnešního dne o něm není zpráv, ač jeho rodiče pátrali na všech repatričních úřadech i na policii.

Za žactvo OAK, jež milému kolegovi rádo naslouchalo: Jiří Novotný, III. b OAK.

Prameny a zprávy.

- Beneš Edvard Dr., prezident Československé republiky: *Reč k tábořskému občanstvu 1938.*
- Beneš Jiří: *V německém zajetí.* Vydal r. 1945 Melantrich v Praze.
- Beneš K. J., V. Běhounek, Josef Fischer, ing. J. M. Friedl, V. Jankovec, L. Jankovcová a j.: „*Za svobodu do nové Čsl. republiky*“. Knižnice *Nové svobody 1941 ilegálně a 1945.* Nakladem *Dělnické akademie v Praze.*
- Běhounek V.: a) *O Paulíkovi v „Práci“.* b) *Uspořádal Jankovcovy Verše z vězení 1945.* Vydala *Dělnická akademie v Praze.* c) *Informoval ústně.*
- bh.: *Na paměť Josefa M. Friedla.* „*Právo lidu*“ 8. II. 1946.
- Brožek: *Zpráva o ilegální činnosti Radoslava Topola z ledna 1946.*
- da: *Dosud se nevrátil. Výzva k pátrání po dr. J. J. Paulíkovi.* „*Rudé právo*“ 10. srpna 1945.
- Dělnická akademie:* a) *Knihovna ochotně zpřístupněna.* b) *Vydala Jankovcovy Verše z vězení.* Uspořádal V. Běhounek k 20. prosinci 1945. c) *Vydala „Za svobodu do nové Čsl. republiky“ 1945.*
- Fink Pavel: *Hnědá bestie. Poznámky a dokumenty. Novela, Jichovo nakladatelství v Brně.* V červenci r. 1945.
- Gelnar Štěpán: *Dopis J. Topolovi, žáku OAK, ze dne 22. června 1945.*
- Golombek Bedřich: *Co nebude v dějepise. Průboj. Nakladatelství Karla Smolky v Brně 1945.*
- Havlůj Miroslav: *Vzpomínka na Vlastimila Moravce.* Rukopis ze dne 7. ledna 1946.
- Historie památníku OAK „Na věčnou paměť“: Po návrzích profesorů dra Salanského a dra Rehberga v konferenci profesorského sboru OAK dne 6. prosince 1945 na uctění padlých hrdinů karlínské akademie ujal se akce prof. Fr. Vaněk, který příslušný materiál (písemné zprávy, publikace padlých i ústní podání pozůstalých a kolegů i žáků) zpracoval a za součinnosti redakčního kruhu OAK, od 27. března 1946, k tisku připravil. Korektury četli s ním prof. Fr. Skopal a dr. V. Novák.*
- Jankovec Wolfgang, profesor: a) „*Nová svoboda*“, list pro informaci hospodářskou, kulturní a politickou, řídil 1934—1938 Wolfgang Jankovec. Vydával Fr. Modráček v Praze. b) *Hospodářské záznaky III. tříse.* c) *Verše z vězení.* In memoriam uspořádal Václav Běhounek a vydala k prvnímu výročí smrti V. Jankovce *Dělnická akademie v Praze v prosinci 1945.* d) „*Za svobodu do nové Čsl. republiky*“. *Pravda vítězí. Spolupracovali: Běhounek, Beneš, Fischer, Jankovcová a j.* Knižnice „*Nové svobody*“ 1941, ilegálně, 1945 nakladem *Dělnické akademie v Praze.*
- J. M.: *Wolfgang Jankovec popraven 20. prosince 1944. Národní osvobození k 20. prosinci 1945.*
- Kalendář československý - evangelický 1946.* Nakladatelství Kalich v Praze.
- Korčák Rostislav: *Cestné žili, čestně zemřeli. Clánek v Kalendáři československém 1946.* O ing. Satranovi a jeho otci a jiných.
- Křesťanská revue, XIII, 1—2. Leden - únor 1946: Dr. Miloslav Kohák: Naši padlí v boji proti nacismu.*
- Kunc Jaroslav: *Slovník soudobých českých spisovatelů. Krásné písemnictví v letech 1918—1945. I. díl A—M, II. díl N—Z v únoru 1946.*
- Literární noviny. Měsíčník pro literaturu a kulturní reportáž. Ročník XII. Řídil dr. J. J. Paulík. Ročník XV. Řídil dr. Miloslav Novotný. V 1—2. č. úvodní clánek redakce: Odkaz živým. (J. J. Paulík, Vincý Schwarz, Jindř. Štyrský.)*
- Masaryk T. G., prof. dr.: *Karel Havlíček.*
- Naši mrtví.* Vydala náboženská obec ČCS na Žižkově v říjnu 1945: *Ti, kdož položili svůj život za vlast (Marie Moravcová, Alois Moravec, Miroslav Moravec, Vlastimil Moravec a j.).*
- Nejedlý Zdeněk: T. G. Masaryk.* Nakl. Svoboda 1946.
- Nová svoboda. List pro informaci hospodářskou, kulturní a politickou. 1931—1938. Vydavatelé: Lev Winter, Fr. Modráček v Praze. Řídili 1931—1933 V. Potzák, 1934 až 1938 Wolfgang Jankovec.*
- Obchodní rozhledy. List obchodně vzdělaných lidí. XXXV, r., 3. č. Březen 1946: Jiří Safler: Čtyřicetpět jmen. (Spolek absolventů OAK.)*
- Ogoun Jos. dr.: *Pravda o Heydrichovi. Nakladem vlastním v Kroměříži 1945. Památce hrdinů, kteří odstranili*
- Heydricha: Moravána Jana Kubiše, Slovaka Josefa Gabčíka a Čecha Jana Zelenky.*
- Paulík Jaroslav Jan dr.: a) *Listy z vězení. České, dosud neotiské. Rukopisy do rukou paní Ludmily Paulíkové z 2. července 1944, 4. srpna 1944, 1. září 1944, 29. září 1944, 21. října 1944, 5. března 1945 (poslední Paulíkův dopis).* b) *Literární noviny, XII., r. 1939 vydal ELK v Praze.* c) *Básně. Dosud neotiské: V deštivém zeleném máji. Thymolin. Rukopisy v rukou paní L. Paulíkové.*
- Paulíková Ludm.: *Soudní spisy ji adresované z Dráždan a z Berlína dala laskavě k dispozici. Cervenec-říjen 1944.*
- Pospíšil Josef: *Svatováclavská neděle 1941. Tvorba XIV., č. 10. Foto Stanislava Brunclíka a soudruhů.*
- Pražák Albert Dr.: a) *Smysl dvou revolucí. Dva dny z rozmezí českých dějin. Nakl. Athos, Praha 1946.* b) *Přednáška k 5. květnu 1946. Nakl. Pokrok, Praha 1946.*
- Přítel školy, X. ročník 1936—1937. Vydal prof. Vaněk.*
- Rehberger Jan dr.: *Zatčení dra J. J. Paulíka. Autentická zpráva. Rukopis dodán až 29. dubna 1946. Imprimatur v tiskárně dáno však již 27. dubna 1946. Zpráva proto uveřejněna jen zkráceně. Popisuje podrobnosti Paulíkova surového zatčení detektivy gestapa 14. října 1942 v OAK za vyučování přímo na chodbě před třídou. Red. Vaněk doplňuje zprávu tím, že viděl v přízemí OAK, jak je kol. Paulík odváděn mezi dvěma gestapáky. Levou ruku měl spiatou drátěným poutem s pravou rukou doprovázejícího gestapáka, pravou zase s levou rukou druhého surovce. Kolega Paulík šel hrdě a klidně svému osudu vstříc.*
- Rudolf Josef: *Byl jsem číslem 7809. Hruzy a zvěrstva v nacistických koncentračních táborech. Nakladatelství „Novela“ v Brně 1945.*
- Smrt německým okupantům. Vydalo tiskové oddělení hlavní správy výchovy a osvěty při MNO. V edici „Knihovna vojáka“, svazek 14. r. 1945.*
- Soudní oznámení Volksgerichtshofu ve věci Běhounek a ostatní (Strafsache gegen Běhounek und 2A, 2. října 1944).*
- Stalin Josef: *O veliké vlastenecké válce Sovětského svazu. Vydalo nakladatelství Svoboda v Praze 1945.*
- Svatopluk T.: *J. J. Paulík, předobry člověk. Rudé právo 7. prosince 1945.*
- Svobodný zítřek č. 14, duben 1946: Na stopě zmizelých ostatků. Dr. N+jd.: Jankovec opatruje ostatky Neznámého vojína.*
- Storch-Marien Ot. Dr.: *Dopis ze dne 20. března 1946 do rukou prof. Fr. Vaňka v Praze.*
- Vaněk Fr. a Štěpán Ant.: *Na věčnou paměť. Vzpomínková statistika k uctění hrdinů OAK. Vydána za laskavé součinnosti propagační kanceláře Fr. Šilharta v Praze 25. února 1946.*
- Velký čin malé církve. Vydal Sbor starších pravoslavné církve v Praze v červnu 1945. Seznam odsouzených k smrti „Stanným soudem“ v Praze 29. září 1942: č. 110 Moravcová Anna, č. 111 Moravec Alois, vrch. železniční inspektor drah, č. 112 Moravec Vlastimil, úředník.*
- Vzpomínka na soudr. St. Brunclíka. S reprod. fotografií. Nepodepsaný clánek v „Rudém právu“ dne 14. března 1946.*
- Wolf Arnošt, spoluvězeň dra Paulíka. *Dopis německý o dr. Paulíkovi z 31. srpna 1945 z Opavy.*
- „*Za svobodu do nové ČSR*“. *Pravda vítězí: K. J. Beneš, V. Běhounek, J. Fischer, J. M. Friedl, J. Grňa, V. Jankovec, L. Jankovcová. Knižnice „Nové svobody“ 1941 ilegálně a znovu 1945. Nakl. Děln. akademie v Praze.*
- Zprávy ústní o hrdinech profesorech a žácích: absolventi: Havlůj, Holý, Jirovec, ing. Kadlec, redaktor Koldr., Majer, Maruška, Pukl, Spitz, rada Struppl, Safler; profesori: Brázdová, ing. Brychta, dr. Cefowek, Čaha, Cyganek, Chudoba, Felbáb, dr. Maruška, Matoušek, Merhaut, dr. Miško, dr. Novák, Pauk, Petrová, dr. Pokorná, dr. Rehberger, dr. Scheiner, Skopal, dr. Salanský, ing. Sourek, Štěpán, Vaněk, dr. Vycpálek, dr. Wik; pozůstali: p. Dejmeck, pi ing. Jankovcová, pi Moravcová, pi Paulíková, p. Topol; žáci: Dejmeck, Jedlička, Lukšiček, Moravec, Novotný, Randáková, Skvorová, Tesař, Topol, Zoubek.*
- 25 let OAK. Red. Hřibál Al. Vydal Spolek absolv. OAK. Poslední korektury nebyly pro technické příčiny provedeny.*

Než nakonec ho přece spolu zdolali.

Nebylo úkolem tohoto knižního památníku, aby podrobně vyličil všechny dramatické scény ze života našich hrdinů. Šlo jen o pietní oživení výrazných rysů jejich profilů, které by jinak zartikly ve víru osudových zápasů. Bude vítaným přínosem zamýšlené „Knižnice hrdinů“, když nejbližší spolupracovníci jejich provedou průkopy k literárním a myšlenkovým pokladům, které naši hrdinové ve svých dilech zanechali.

Jankovec nám byl představen jako bojovný národohospodářský politik, Paulika ukazujeme jako literární protějšek na pozadí jeho časopiseckého působení. Další dvojice Satran-Salus je zachycena v činnosti odbojové s celou tragičností jejich osudů, která se nejbližších pozůstalých nemůže dotknouti, protože jich prostě není, jako není mnohých rodin našich statečných žáků a absolventů. Jejich příslušníci byli nacisty nelitostně vyvražděni.

Vzpomínám si, že dr. Robert Ley prohlásil r. 1936 před udivenými hosty a delegáty téměř z celého světa na mezinárodním kongresu rekreačním v Hamburku, když líčil „báječně“ výkony a „gigantické“ zásluhy své otrocké fronty práce o německé autostrady: „Němci nepotřebují a nechtějí ani milosrdenství, ani vděčnosti.“ Srovnáme-li nyní, kdy se Ley v Norimberku oběsil, s jeho slovy příšernou řadu bestiálních činů jeho nacistických přísluhovačů na bezbranných rodinných příslušnicích našich padlých kolegů a žáků, pochopíme celou krutost nacistického systému.

Nepotřebovali a nechtěli milosrdenství, protože byli rozhodnuti vyhlazovat nemilosrdně cizí národy. Vděčnosti teprve nepotřebovali, protože nahá jejich nelidská podstata byla nevděčnost sama! Ley svým oběšením jenom důsledně zakončil myšlenkový pochod, který mu neúprosně připomínal: „Nemůžeš za své zločiny očekávat milosrdenství!“

V tom je právě mravní velikost hrdinného úsilí našich padlých, že bylo a zůstává nerozlučným článkem neustále kolem nepřítelovy zlé vůle kroužící národní pohotovosti, jež bdí, a kterou zdůrazňuje Jankovcův závěr z veršované pohádky o Vlkodlaku: „Než nakonec ho přece spolu zdolali.“ V kutku jest tomu tak. Jenom společný a jednotný postup všech složek našeho národa, tvořících frontu slušných lidí, může nás vyvésti ze všech nynějších i budoucích zmatků, tak jako nás zachránil v době nesvobody a v květnové revoluci. Pro nás žijící Čechy a Slováky není jiné směrnice nežli oné, vyjádřené svatým slovem: **S v o r n o s t !**

V Praze-Karlíně 5. května 1946.

František V a n ě k.

Soupis vlastních jmen.

Afrika 33; Aleš 36; Alžírsko 21; Američan-é 20, 38; Amerika 38; Anglie 9, 11, 24, 38, 39, 52, 53; Arizona 21; Aventinský Magazin 32; Aventinum 21.

Bakos 38; Balkán 21; Ball 6, 56; Baťa 20, 44; Bednář 59; Bedřich II. 22; Belgie 9, 21, 39; Benda J. 6, 56; Benda P. 5, 44, 54; Beneš Edv. 32, 60; Beneš Jiří 60; Beneš K. J. 15, 30; Berehovo 49; Berlín 20, 27, 29, 31, 46, 52; Berlin-Plötzensee 21, 27, 31; Běhounek 15, 27, 29, 30, 32, 34, 60; Blatná 58; Bondy 15; Boudný 43; Brandýs n. L. 52; Branžež 52; Brázdová 19; Bret 5, 6, 44, 56; Brno 54, 58; Brožek 48, 60; Bruml 5, 44, 54; Brunclík 5, 44, 52, 60; Bryscejn 5, 46, 52; Bukovina 58; Burger 42. !

Čaha 5, 44, 52; Cejp 6, 56; Cvekl 6, 56; Cyril a Metoděj sv. 50.

Čapek K. 36, 37; Čas 32; Čebiš 37, 38; Čechův most 59; Čechy 13, 26, 28, 30; Česká filharmonie 42; Československá jednota evangelická 39; Československo 17, 20, 24, 30, 40, 46; Český kurýr 38, 41; Češi 44, 61; Čivrný 36; COS 41; CSR 5, 15, 16, 17, 24, 26, 30, 32, 44, 45.

-da 60; Dachau 54; Darré 26; Dejmek 6, 56; Dělnická akademie 32, 34, 60; Dělnická osvěta 32; Diepolt 5, 44, 54; Dobeš 5, 6, 44, 56; Dobrá 58; Dobříš 54, 59; Doktor 5, 44, 56; Doležal 6, 56; Domanský 5, 6, 44, 58; Douša 5, 46, 52; Dušek 6, 58; Drážďany 11, 21, 25, 27, 29, 32, 46, 47, 52.

Eckert 31; ELK 37, 38; Enšpenger 5, 20, 44, 52; Evropa 17, 30.

Faltus 5, 46, 52; Feder 26; Ferdinand II. 36; Fink 60; Fischer Fr. 5, 44, 56; Fischer J. 15, 30; Fischer Otakar 30; Fischer Vilém 5, 44, 56; Fyzikultura 20; Fleischmann 5, 44, 54; Formis 30; Francie 9, 38, 39; Frencl 6, 58; Frick 26; Friedl 5, 15, 30, 44, 52; Froněk 6, 58.

Gabčík 53; Gargantua 37; Gdansk 28; Gelnar 60; Gemerlová 43; Gentleman 32; Germanie 24; gestapo 29, 39; Goebbels 22, 26, 28, 30, 40; Goering 26; Gogol 42; Golnov 32; Golombek 60; Grimm 6, 52; Grán 15; Gráb 5, 44, 54.

Halič 58; Hamburk 20, 61; Hampl 15; Hánek 41; Hanover 54; Havlůj 53, 60; Havránek 6, 54; Heidler 16; Heydrich 44, 53; heydrichiáda 30; Hindenburg 22; Hitler 22, 24, 26, 28, 30, 34, 36, 40, 45; Hluboká n. Vlt. 56; Hochmayer 5, 44; Holandsko 9; Holub 6, 58; Hoover 20; Hornofová 41, 43; Hospeserger 6, 58; Hradec Králové 52, 58; Hradecký 6, 58; Hrach 5, 44, 54; Hugenberg 26; Hustopec 58.

Chamberlain 24; Choceň 39; Chramcsta 5, 44, 56; Chrudim 40; Churchill 24.

IRC (International Recreation Congress) 20; Istrie 58; Itálie 21, 38, 58.

Jahodová 4, 5, 18, 20, 46, 49, 50, 52; Jamjano 58; Jankovec 5, 6, 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 24, 26,

28, 32, 34, 38, 41, 44, 46, 48, 52, 60, 61; Jankovcová 15, 30; Ježek 6, 58; Jičín 52, 56; Jihlava 58; Jirovec 16; Jugoslavie 56; Jungmannovo nám. 50.

Kafka Jaromír 16; Kafka Jiří 5, 44, 54; Kachlík 48; Kain 6, 58; Kalendář československý 38; Kamenický 5, 44, 56; Karlín 4, 8, 19, 46, 50, 54; Karpaty 58; Kasalický 6, 58; Karlova universita 21; Karlová nám. 33; Kašpárek 5, 44, 52, 59; KdF 20, 22, 28; Kerhart 5, 54; Kladno SK 47; KMF 33; Kobylisy 52; Kohout 5, 44, 52; Komenský 36; Kominik 5, 44, 54; Koněv 46; Korčák 38, 41, 60; Kořínek 6, 58; Kostelec n. L. 58; Kostiuk 15; Kostroun 5, 44, 56; Košice 9; Kouřim 58; Kovář 6, 58; Kowanitz 5, 56; Královská tř. 19; Krašnojarsk 58; Kraus 5, 44, 54; Kroupa 48; Křemešník 35; Kubiš 53; Kubišová 55; Kubr 6, 58; Kumanovo 33; Kunc 32, 60; Kyje 39, 43. Dr. Kulle.

Lajkovač 58; Langer 36; Ledec 42; Letňany 45; Ley 22, 28, 61; Libuše 36; Lidové divadlo 32, 33; Li-Po 37; Literární noviny 32, 34, 37; Litoměřice 52; Lnáře 58; Los Angeles 20; Löblová 5, 44, 53, 55; Löwy 5, 54.

Mácha K. H. 8, 36, 42; Malý 5, 46, 52; Mánes Josef 36; Mareš 41; Maruška 48; Masaryk T. G. 22, 24, 28, 30, 34, 43, 45, 60; Masaryková Alice 20; Masarykův Naučný slovník 40; Mašek 36; Mathesius 37; Mauthausen 54, 56; Mautner 6, 54; MLÚ 20; Mnichov 45; Mnichovo Hradiště 54, 58; Modráček 60; Moltke 20; Morava 26; Moravcová Božena 53; Moravcová Marie 53; Moravec Alois 53; Moravec Miroslav 53; Moravec Vlastimil 5, 20, 44, 54, 55; Moravská Ostrava 54; Moskva 46; Moskva 58; Moškovič 5, 44, 54; Mrázek 5, 44, 52; Munk 5, 44, 54; Musil 4; Mussolini 45.

Neckář 6, 58; Nečas Ing. 30; Nejedlý Zd. 36, 48; Neruda 36; Němci 28, 30, 40, 42, 47, 54; Němec 6, 58; Německo 9, 20, 21, 24, 28, 30, 40; Nietzsche 22; Norimberk 28, 40, 61; Nová doba 32; Nová svoboda 15, 24, 26, 28, 30; Novák Viktor 32, 35; Novotný 59.

OAK 3, 4, 8, 10, 16, 33, 38, 44, 47, 48, 53, 59; Oličová 23; Olšanské hřbitovy 49; Olympiada X. 20; ON 30; Orlan 21; Osterode 44, 54; Osvětím (Osvětim) 40, 42, 44, 47, 54, 56.

Pánek 6, 58; Pankrác 32, 41; Pardubice 40; Paříž 36; Patzak 24; Paulík 5, 16, 19, 23, 25, 27, 29, 32, 34, 35, 36, 38, 44, 46, 48, 52, 60, 61; Paulíková 25, 31, 35, 60; Pavel 5, 54; Pelhřimov 21, 52; Petr sv. 49; Petroušek 5, 46, 52; Petrová 43; Petřské nám. 52; Petřská ulice 49; Philippe 21; Pick 5, 56; Písek 53; Plötzensee 29, 32, 34, 44; Plzeň 9, 58; Pobřežní ul. 19; Počátky 54; Poděbrady 54; Podmoklice 52; Podolí 43; Polák Ali 56; Polák J. 42; Pollak 5, 44, 54; Polsko 28, 36; Poruří 26; Porýní 26; Pospíšil 60; Požvář 6, 58; Praha 9, 10, 16, 17, 21, 27, 35, 36, 37, 46, 49; Praha-Dejvice 52; Praha-Dáblice 56; Praha-Hloubětín 59; Praha-Karlín 3, 9, 19, 20, 24, 39, 61; Praha-Klárov 52; Praha-Krč 52; Praha-Kyje 54; Praha-Libeň 56; Praha-Michle 52, 58; Praha-Pankrác 56; Praha-Smíchov 9; Praha-Žižkov 58; Pravda vítězí 24; Prévost 21; Prospekt 32; Prošek 5, 44, 48, 54; Přítel školy 36; PVVZ 17, 21, 30, 32, 44, 52.

Šlechtní dárci, kteří se zasloužili o vydání tohoto památníku:

- A. S. pro obchod mezinárodní v Praze II (řed. Jar. Brouk, abs. OAK).
Avon, Augustin Vondřich, Praha-Karlín, Příbramská 9.
Bratři Grafové, s. s. r. o., Praha X, Královská 43.
Bratři Janouškové, tov. éterických olejů, Praha X, Jungmannovo náměstí.
Českomoravské strojirny, a. s., Národní správa, Praha X, Palackého 38.
Dejmek Karel, řeznictví a uzenářství, Praha X, Královská 80.
Domas Josef, kupectví-lahůdky, Praha X, Královská 100.
Folda Fr., graf. uměl. ústav a tiskárna, Praha X, Královská 100.
Fránek a spol., Praha-Karlín, Královská 74.
Grandhotel Šroubek, Praha II, Václavské náměstí 29.
Grund V. a syn, Praha-Karlín, Palackého 69.
Hadrbolec F., papírnické podniky, Praha-Karlín, Hodonínská 13-15.
Hartman R., textilie, Praha II, Nekázanka 1, absolvent OAK.
Hostinský úvěrní ústav, z. sp. s r. o., Praha II, Národní 18.
Hotel Centrum, Praha II, Na Pořiči 31.
Hrnčič Stanislav, kupectví-lahůdky, Praha X, Královská 118.
Jonáš M., textilie, Praha-Pankrác, Ul. 5. května 553.
Kadlec J. Ing., Praha X, Královská 81, absolvent OAK.
Kučera Václav, výroba kovového nábytku, Praha-Karlín, Královská 76.
Kuratorium obchodní akademie v Praze-Karlíně.
Landa V., textil, Praha X, Palackého 51.
Legiobanka, Národní podnik, Praha II, Na Pořiči 24.
Macháček a spol., dovoz kávy, Praha X, Palackého 37.
Malostranská záložna, Praha III, Mostecká 26.
Meskař Josef, sedlár, Praha X, Příbramská 4.
Náborová kancelář (ředitel Fr. Šilhart), Praha II, Na Příkopě 12.
Nekvasil V., stav. a. s., Praha-Karlín, 244.
Pecháč Antonín, velkoobchod se smíš. zbožím, Praha X, Příbramská 4.
Pneu Baumann, Praha X, Palackého 73.
Profesorský sbor obchodní akademie v Praze-Karlíně.
Procházka Jaroslav, restauratér, Praha X, Královská 55.
Restaurace „U Kopeckých“, Praha X, Královská tř.
Ředitelství obchodní akademie v Praze X-Karlíně (Dr L. Wik).
Řivnác Josef a syn, Praha-Karlín, Královská 93.
Scintilla — Emil Ackermann, Praha X, Královská 93.
Siemens-Technický průmysl, a. s. v národní správě, Praha X, Královská 84.
Spitz Josef, Praha X, Královská tř., absolvent OAK.
Spolek absolventů obchodní akademie v Praze-Karlíně.
Sportovní závody — Aug. Vondřich, Praha X, Příbramská 9.
Spořitelna Pražská, hlavní pobočka v Praze X.
Svoboda J., kupectví, Praha X, čp. 147.
Šolc Emil, knihkupectví a papírnictví v Karlíně, Královská 48.
Tomec M., textilie, Praha I, Havelská 11.
Toncar Václav, cukrářství, Praha X, Královská 44.
Tračka Fr. Ing., Praha I, absolvent OAK.
Vlášek Josef, koloniál, Praha X, Královská 78.
Vobořil B. a s. a Frigera a. s., Národní správa, Praha-Karlín, Královská.
Vodák Aug., knihkupec, Praha-Karlín, Palackého tř. 109.
Zátka F. Dr. a. s. v národní správě, Praha X, Královská tř. 94.
Zemská banka pro Čechy, Ústř. banka spořitelén, Praha II, Na příkopě 20.
Zima Jaroslav, velkoobchod koloniální, Praha VIII, Palmovka 6.
Žactvo obchodní akademie v Praze-Karlíně.
Živnostenská banka, v Praze II, Na příkopě 28.

Rahm 42; Randáková 7; Rehberger 48; RK 36; Roesveltova 19; Roudnice 52; Rozpravy Aventina 32; Rudolf 60; Ryba 36; Rybalko 46.

Ridkošil 5, 44, 52; Rívnáčová 41, 43.

Sabat 5, 44, 54; Salus Hugo 42; Salus Miloš 5, 20, 38, 40, 42, 45, 46, 47, 54, 61; Satran M. 5, 20, 38, 40, 43, 44, 46, 48, 52, 61; Satran V. 41; Sázava 35; Seidl 5, 42, 54; Sekal 48; Severočeský deník 32; Schacht 28; Schmitt 28; Sibíř 58; SIEC 20; Siegllová 5, 44, 56; Slováci 44, 61; Slované 7; Slovensko 9; Smíchov 24; Sobotka 52; Sokol 20; Souček 5, 44, 56; Soukup 16; Sověti 38; Sovětský svaz 46; Spořilov 48; Spurný 5, 52; Srnec 19; SSSR 38, 40; Stalin 38, 46, 60; Stará Boleslav 52; Starý 5, 48, 56; Stejskal 37; Sterzinger 6, 58; Stodůlky 58; Stránský P. 36; Strašnice 37; Streicher 40; Struppl 10; Svatopluk 60; Svoboda L. 56; Svoboda a Solař 21; Svorník 6, 58; Synek Otto 5, 44, 54; Synek Viktor 5, 44, 56.

Šafařík P. J. 8; Šafler 44, 60; Šafránek 6, 58; Šedivý 6, 58; Šimsa 5, 44, 56; Škvor 5, 44, 54; Škvorová 18, 49; Šmíd 39, 54; Šmolík 5, 46, 52; Šrámek 5, 46, 52; Štěpán 9, 11, 21, 40, 44, 58, 60; Štorch-Marien 60; Sulc 6, 44, 56; Šumperk 40.

Tarnopol 58; Teplice-Šanov 9; Terežín 25, 32, 40, 42, 47, 56; Tesař 40, 42, 47; T. G. M. 22, 35, 36, 45; Thám 36, 37; Tichý J. 6, 58; Tichý K. 18; Tobiáš 6, 58; Toman 37; Topol Bedřich 56; Topol Radoslav 5, 44, 48, 56; Trmal 6, 58; Trutnov 58; Třetí říše 22, 30, 40; Turnov 52; Turecko 21; Tůma 5, 44, 56.

Uhlíř 6, 56; Urbánek 43; USA 20; ÚVOD 21, 30, 32, 38, 52.

Václav sv. 36; Václavské nám. 44; Valčík 53; Valčíkové 55; Van 50; Vaněk F. 35, 48, 60, 61; Vaněk Z. 6, 58; Vary 49, 52; Velké Popovice 54; Vesmír 37; Větrušice 52; Vinohrady 41, 43; Vitkov 18, 49, 50; Vitkova ulice 4, 46; Vlasák 56; Vlášek 5, 44; Vlček 6, 58; Vltava 59; Volha 38; Volyň 58; Vosyka 16; Vyšehrad 36.

Weil 43; Wenzigova 43; Widimský 20; Wik 14, Wolf 60.

Ymca 20, 41.

Záboj a Slavoj 46; Zahradník 5, 46; Zahradniček 52; Zakarpatská Ukrajina (Podkarpatská Rus) 49, 52, 54; Zenkl Petr 8, 16; ZÚSUJ 30.

Zižka 50; Žižkov 52; Žižkova ulice 4; Žukov 29.

Dílo	<i>Památník obchodní akademie v Praze-Karlíně NA VĚČNOU PAMĚŤ HRDINŮM . . .</i>
Zpracoval a vydal	<i>Redakční kruh OAK: V. Česal, O. Hrabal, Ing. L. Jankvcvcová, J. Jirovec, Dr. V. Novák, K. Petrová, Fr. Skopal, Vl. Struppl, Ing. J. Šourek, A. Štěpán, K. Tichý, Fr. Vaněk, Dr. L. Wik</i>
Akci řídil	<i>František Vaněk</i>
Ilustrace kreslila	<i>Věra Stříbrská, absolventka OAK</i>
Velké snímky zhotovil	<i>Antonín Frič v Praze-Karlíně Foto Květnový oltářík: Dr. Jan Rehberger</i>
Sázeli a v tiskárně pomáhali	<i>L. Franc, J. Bendl, M. Bařková, Zd. Haiduková, V. Havlena, A. Kulíšková, Fr. Matoušek, B. Petráňová, P. Vejtasová</i>
Štočky dodali	<i>Melantrich a. s., Karel Polák a Vladimír Šnejdárek v Praze</i>
Tiskla 1946	<i>Holinkova tiskárna n. Jindřich Žatečka v Praze-Libni</i>
Dílo jest neprodejné	<i>Určeno darem pozůstalým a přátelům hrdinů OAK, absolventům a žactvu OAK 1946, profesorům a příznivcům OAK</i>